as

AMATÉRSKÁ SCÉNA

4/2003

CENA 35 KČ

WOLKRŮV PROSTĚJOV 2003: DO KDY...?

DĚTSKÁ SCÉNA V TRUTNOVĚ

52. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

ROZHOVOR S OCEŇENÝM SAŠOU GREGAREM

FRANTIŠEK ZBORNÍK: NA DRUHÉ STRANÉ ŘEKY

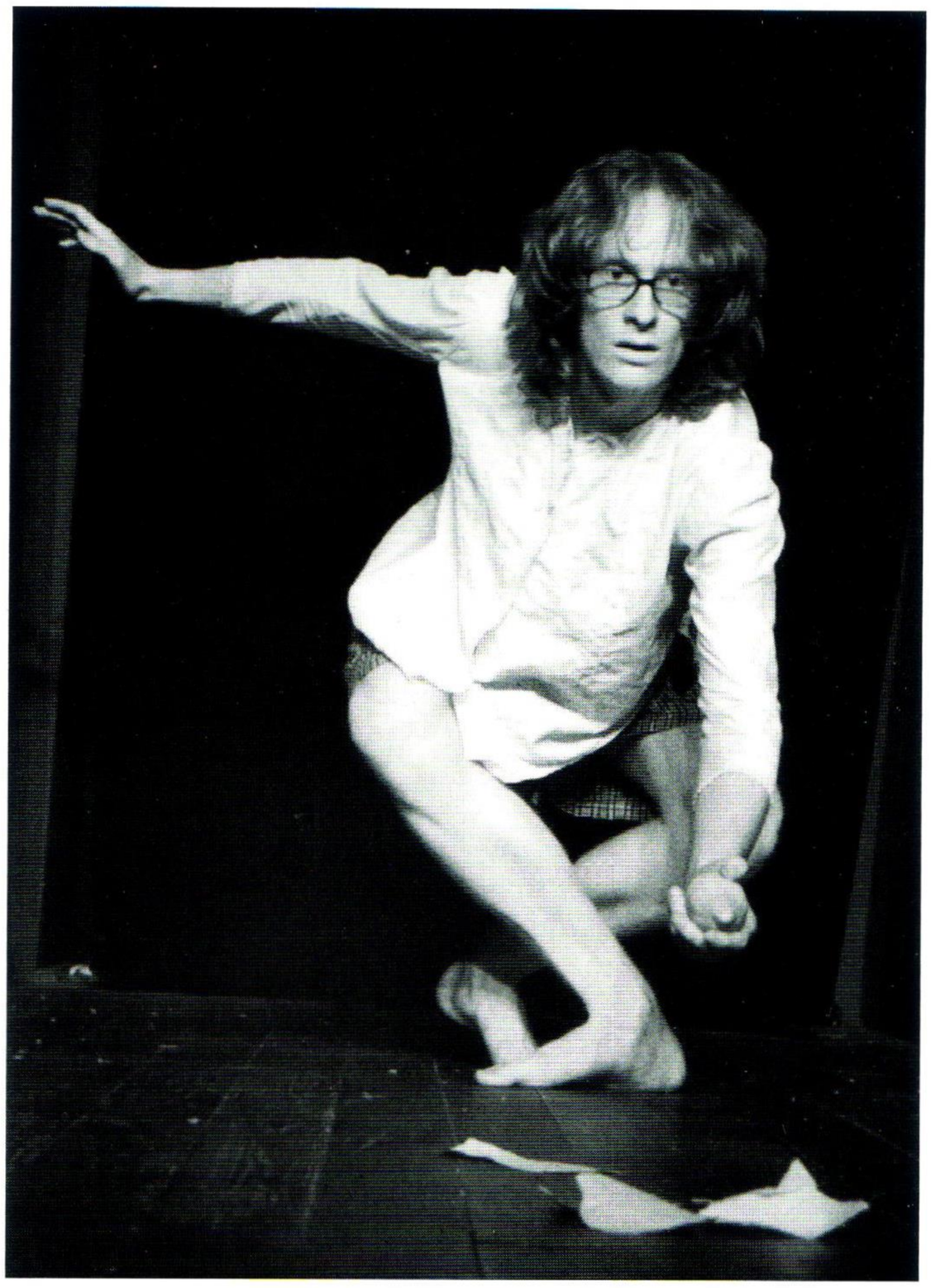
OBSAH

WP 2003: Do kdy…?
(Amatérský přednes stále žije!) / Mirek Kovářík 3
Dětská scéna 2003 v Trutnově / Iva Dvořáková 4
Dvaapadesát není pro chlapa i pro festival „žádný věk“ / Karel Vostárek 11
Závěrečné slovo poroty a výsledková listina 52. Loutkářské Chrudimi 17
52. LCH jako bohatá hostina / Lenka Lázňovská 19
Anketa Co vás letos na LCH překvapilo
Připravila Lenka Lázňovská 22
Neztrácejme chuť si hrát / Rozhovor
s Ottokarem Seifertem připravila Lenka Lázňovská 23
Zamyšlení nad přehlídkou sokolského divadla v Toušeni / Ludmila Kopáčová 24
„Slet“ sokolských loutkářů / Tomáš Pavel 24
Léto v Sobotce / Josef Šlerka 26
Národní přehlídka Divadla jednoho herce SČDO v Kaznějově / Marie Caltová 26
XXXII. Žlutické divadelní léto / Vladimír Zajíc 27
Za humny Brna se rozvíjí festivalová tradice
Vít Závodský 27
Kaleidoskop desátého Brnkání / Petra Rychecká 29
35 let Svazu českých divadelních ochotníků 1968 – 2003 / Vlastimil Ondráček 31
Ohlédnutí… Mladý Ořechov mezi stoletými
Jiří Valenta 32
Opavské mládí divadlu fandí / Libuše Kopičková 33
Tradice ochotnického divadla v Ostravě – Vítkovicích / Drahomíra Podroužková 34
Jako režisér nejsem experimentátor, jsem spíše hledač, říká o sobě Saša Gregar
Rozhovor připravila Lenka Lázňovská 34

SERVIS / Dramaturgický pozorník
Ingmar Villqist: Bez kyslíku / Milan Strotzer 38
Zprávičky 39
Kalendář akcí 39

Repertoárová příloha Amatérské scény
Divadelní hry prověřené jevištěm
Milan Strotzer I
Dramaturgický pendant ke hře F. Zborníka
Na druhé straně řeky / Vladimír Zajíc I
NA DRUHÉ STRANĚ ŘEKY / František Zborník
na motivy knihy Margaret Cravenové
Slyšel jsem sovu zavolat své jméno ..... II-XVI

Foto na titulní straně: *Loutkové divadlo Střípek z Plzně / Ivana Faitlová: Kouzelnej mlejn. Střípek oslavil v roce 2003 čtvrtstoletí své činnosti. Jeho repertoár směřoval převážně k dětem předškolního a mladšího školního věku, ale potěchu způsoboval vždy i publiku dospělému. Tentokrát právě pro dospělé a také sobě pro radost vytvořil v režii Ivany Faitlové inscenaci Kouzelnej mlejn. Zúčastnil se s ní úspěšně 52. Loutkářské Chrudimi, odtud byl doporučen a také zařazen do programu Jiráskova Hronova 2003. Foto: Milan Strotzer.*

Soubor ZUŠ Žerotín Olomouc / Ernst Jandl: Vesel u vesel. Inscenace získala čestné uznání na Wolkrově Prostějově. Potěšila i diváky doplňkového programu na Loutkářské Chrudimi. Foto: Ivo Mičkal.

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 40 (Ochotnické divadlo 50), číslo **4 / 2003.**
Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu,
Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktorka: Mgr. Lenka Lázňovská.
Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.
Technický redaktor: Jan Strejcovský.
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), Josef Brůček, Mgr. Alexandr Gregar, Mgr. Jiří Hraše, Mgr. Jaroslav Kodeš, Mgr. Jiřina Lhotská, František Mikeš, Vlastimil Ondráček, PhDr. Vítězslava Šrámková.
Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga) a M. Strotzer.
Adresa redakce: IPOS-ARTAMA, P.O.BOX 12, (Blanická 4),
120 21 Praha 2, **tel.:** 221 507 956-7, ústředna 221 507 900,
fax: 221 507 955, **e-mail:** artama.divadlo@volny.cz.
Tiskne: Josef Havelka *JH&C* Mělník, středisko ofsetového tisku Ikarus
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1,
e-mail: alena@allpro.cz, **http:**//www.allpro.cz,
tel.: Alena Hauzírková 234 092 851.
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).
Cena 1 výtisku: 35,- Kč, roční předplatné: 180,- Kč.
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Toto číslo bylo dáno do tisku 22.7.2003.
Příští číslo vyjde 7.10.2003.
© IPOS PRAHA 2003
ISSN 0002 – 6786. Registrační číslo: MK ČR E 4608.

Foto na zadní straně obálky: *Soubor DNO Hradec Králové / Jiří Jelínek: Okolostola. Na snímku jsou Martin Škeřík a Markéta Stránská. Okolostola byla jedna z celé série inscenací a vystoupení Dna, s kterými osvěžovalo program 52. Loutkářské Chrudimi. Bylo s ní doporučeno k účasti na Jiráskově Hronově. Foto: Ivo Mičkal.*

WP 2003: DO KDY...?
AMATÉRSKÝ PŘEDNES STÁLE JEŠTĚ ŽIJE!

Ne že by ničím nepřekvapila tato v pořadí již šestačtyřicátá soutěžní přehlídka interpretů poezie a prózy a roční žeň divadelně-poetické scény. V souhrnu to byl nicméně ročník, kulantně řečeno, dělný, bez výrazných, vymykajících se inspirativních počinů. Snad s jedinou výjimkou – mezi půl tuctem adeptů kolektivního žánru přišlo s celistvou koncepcí a nasazením všech dostupných jevištních prostředků pouze jediné divadlo poezie - **De Facto Mimo**, **nezávislé divadelní studio z Jihlavy** s inscenací čtrnáctidílné básně v próze **Inu, mládí je mládí (Románek)** surrealisty druhé české generační vlny **Karla Hynka** (1925-1953). Tento autor byl poprvé uveden v době totality právě v Prostějově, díky kolující samizdatové edici Vratislava Effenbergra.

Hutná syntetická podoba této jevištní koláže, rekvizitami evokujícími i dějiště některých surrealistických filmů, vytvořila přirozenou platformu herecké trojici (Tereza Otavová, Ondra Jiráček, Lukáš Vaca), v níž zejména představitel Dominika neváhal jít i do promyšleně dráždivých detailů a s vervním nasazením tak strhnout příběh svůj a Eugeniin na svoji stranu. Toto vše ovšem mohlo proběhnout díky pečlivě utříděné dramatizaci Hynkova textu a režijnímu vedení Petra Soumara, který navázal na slavná představení plzeňského Dominiku. Doporučení reprezentovat žánr divadla poezie na Jiráskově Hronově a Cena poroty nemohly být letos uděleny nikomu jinému.

Ani poezie současného rakouského básníka **Ernsta Jandla** nebyla v Prostějově uvedena po prvé. Divadla poezie v něm objevují především možnosti rozevřít celý vějíř mnohotvárností interpretačních přístupů. A tak z veskrze nesyžetové a poloabstraktní předlohy pouhých deseti strohých textů dokázali posluchači dramatické třídy **ZUŠ Žerotín Olomouc** vykřesat jevištní příběh o plavbě každodenodenností, při níž jsme nestejně úspěšní a nasazujeme tradiční i dosud nevyzkoušené postupy. Klíčem k našemu jednání jsou ovšem slova – možnost užití komunikativních klíčů jejich prostřednictvím, to bylo téma inscenace **Vesel u vesel**, jejíž nekomplikovaná a čitelná znaková struktura fungovala od prvních temporytmických sekvencí až k zrcadlově pojednanému konci. Jakési shrnutí divadelně-poetické práce s metaforikou jevištního znaku a právem získané Čestné uznání v soutěži

V další soutěžní položce **Lori, lásko moje** studentský soubor **(NE)smysl Luhačovice** pouze scénicky dotvořil monodramatický scénář **P. Vašáka** o K.H. Máchovi, viděného očima jeho milenky Lori. Nasazení jednotlivých hlasových partů a zejména užití rekvizit se nedostalo do uspokojivého souladu s původní textovou předlohou. Lamentace stárnoucí Lori a jejího mladistvého alterega tu spolu s poněkud přelyrizovaným představitelem Máchy nesepjalo žádoucí trojakord výpovědí. Rovněž citáty Máchovy poezie, přidané jen jako určitý refrén, se minuly účinkem.

Litoměřický soubor LI-DI přivezl (po kolikáté již!) do Prostějova legendární a dnes už stoleté, nicméně jazykově stále moderní **Zpěvy sladké Francie**, erbovní dílo českého překladu. Hanuš Jelínek asi netušil, jak se jeho česká transformace francouzského lidového duchovního klimatu ujme na našich jevištích. Byla ostatně prubířským kamenem interpretačního umění i mnoha slavných osobností českého divadla. A provokovala svou mnohonáladovou probarveností k stále novým přístupům. V 60. letech s nástupem malých divadel dostaly Zpěvy dokonce jazzové balení, nechyběly pokusy nasadit jim hudební tvář úměrnou té které módní vlně valící se světem – dnes by to byl zřejmě rap a hip-hopové eskapády. Tomu všemu se Litoměřičtí vyhnuli a sáhli po celkem tradiční výkladu jednotlivých čísel, jevištně ne příliš náročnému. Výjimku tvoři nápaditá režie proměn paravánů a zejména závěrečná sekvence pořadu, v níž se jakoby přelévaly jednotlivé motivy balad a romancí a byly schopny vytvořit svébytný ekvivalent takřka všeho, co se odehrálo před tím. Takovou režijní průrvou se lze zřejmě dobrat k jiným obzorům, v nichž by se Zpěvy sladké Francie mohly skutečně zaskvít v novém balení a pro mladou generaci asi přijatelněji.

Dvě inscenace prozaických textů pracovaly s náročnějším aparátem - **Dívka ze skla aneb Lauřina vzpoura** na základě povídky **Tennessee Williamse**, literární skici pro budoucí Skleněný zvěřinec slavného amerického dramatika. Dívka Laura je tu vyložena poněkud obecněji a generačně, jako křehká bytost, která se úporně snaží uvědomit si své zařazení mezi lidmi v životě plném chapadel bezduchých stereotypů. Jejím protihráčem je matka, svým způsobem symbol praktičnosti a přizpůsobivosti. Obě protagonistky navíc mají své jevištně pojednané „druhé já“. Laura andělskou bytost s flétnou a matka hospodyňku sžitou s domácím klavírem. Inscenace **královehradeckých JESLIČEK** bohužel nedokázala vtáhnout diváka do spoluhráčské role. Možná příliš pedanticky nasazenou jakoby strojohrou jednotlivých dějových symbolů, navíc pak některými nedopracovanými hereckými výkony.

Svěžeji působilo provedení povídky **Cecy** slavného a u nás dlouhá léta vydávaného **Ray Bradburyho uherskohradišťským divadlem poezie Dohráli jsme**. Sci-fi story o touze stát se člověkem a poznat lásku… Příběh z rodu Malých mořských víl nebo Rusalek. Zručná dramatizace, výkony vesměs sympatické, velice sugestivní „sbor přírodních duchů“ jako nositel a hybatel rytmické struktury inscenace. Postava protagonistky Cecy výsostně čistá, vyzařující na jevišti zvláštní poetické fluidum, nenachází bohužel už ekvivalentní protihráče v páru „pozemských“ milenců. Tady se ukázala nedotvořenost a určitá rezignace inscenátorů dát textu ještě další vrstvy výkladového šifrování – jde skutečně o vesmírnou bytost, nebo jen jakousi pohádkovou reminiscenci?

Soutěž sólových recitátorů ve třech kategoriích zopakovala každoroční zjištění, že stav výběru textů *poezie versus próza* je zatím vyrov-

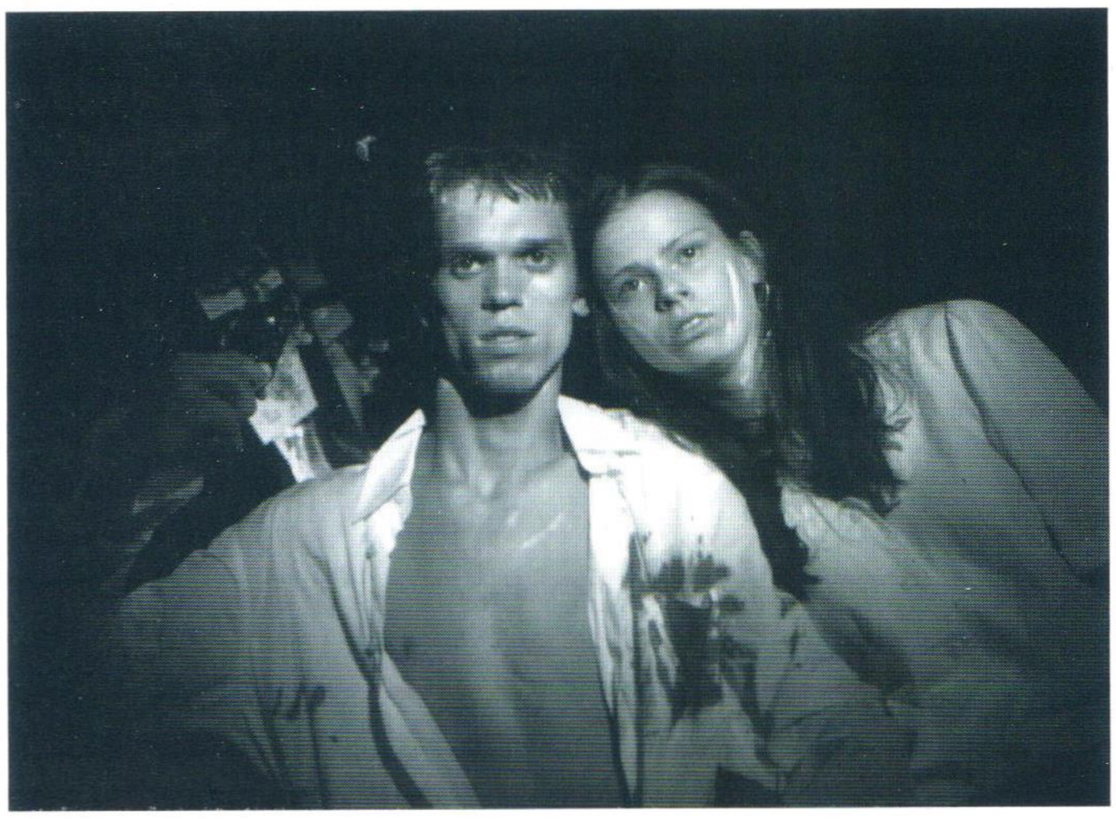
Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Kolektiv dle povídky Tennessee Williamse: Dívka ze skla aneb Lauřina vzpoura. Režie: Ema Zámečníková. Foto: Bob Pacholík.

Soubor ZUŠ Žerotín Olomouc / Ernst Jandl: Vesel u vesel. Foto: Milan Strotzer.

naný, prozaické texty však nevykazují nějaké evidentní interpretační posuny. Snad jednou - dvěma výjimkami – **Jan Kohoutek z Prostějova** (2. kategorie) ozvláštnil přednes **Charmsových Dějin ruské literatury** zajímavými atributy, polohami hlasu i předělovým zvukovým aparátem. Druhý laureát této kategorie **Jan Konečný z Prahy** volil odvážně – v 1. kole úryvek z Griškovcova monodramatu Jak jsem snědl psa a ve druhém Topolovu báseň Avantgardní tanečnice. V obou výkonech nabídl osobitý výklad, projevil smysl pro humor a ironii, odvážně si pohrával s erotickými místy. Chvílemi ovšem v přednašečském projevu až nadužíval hereckých prostředků – většinou v místech odezvy na reakci publika. Tato věková skupina letos vydala i výkon nadmíru neobvyklý a oceněníhodný – však také Zvláštní cena poroty **Bohdanu Bláhovcovi z Plzně** byla formulována takto: „Za silné a přesvědčivé sdělení osobního prožitku literárního díla a vystižení stylu autora v obou soutěžních textech **W. Saroyan Tracyho tygr a A. Ginsberg Ameriko!** navzdory technickým handicapům“. Ta poslední tři slova skrývají více než desetileté úsilí o nastolení vlastního řádu pohybovému i artikulačnímu ústrojí od narození těžce postiženému a zdánlivě právě v oboru přednesu nepředstavitelnému k použití. Stal se však pravý opak a Bohdan Bláhovec vstupuje mezi českou přednašečskou elitu jako osobitý tlumočník nejen světa svých autorů, ale především vnitřní síly sama sebe.

Ostatně na oscilaci mezi oběma póly má být založena každá přednesová partie. Jak se ji podařilo zvládnout letos, vyjádřili členové jednotlivých porot v souhrnném přitakání především výběru textů. Technickému zvládnutí zůstali většinou leccos dlužni – podle mínění Libora Vacka, předsedy poroty recitátorů-sólistů 1. kategorie „*Raději se schovávají za hradbu slov, za chlapácká či koketní gesta, za povrchní smích či masku naivity. Bůh ví, co si vlastně o nás divácích myslí, když stojí před námi ve světle reflektorů...*“

Divadlo De Facto Mimo Jihlava / Karel Hynek: Inu, mládí je mládí (Románek). Foto: Bob Pacholík.

V kategorii nejmladších upoutala hloubavě upřímná **Kateřina Krejčová z Českých Budějovic** interpretací obou textů **Tarkovského Stromu Johanky z Arku a Charmsova Padání**. V nejvyšší věkové kategorii **Aleš Kubík z Brna** jiskřivě napruženou povídkou o psech z **Fulgumovy** dnes již klasické recitační repertoárové studnice **Už hořela, když jsem si do ní lehal.** Při přednesu Rilkeho básně Slepá (letos se na WP objevila třikrát) zaujala **vyškovská Dana Kachlíková** velkou vnitřní představivostí a hlubokou citovostí, zdařile však vystihla i stylovou polohu prozaického úryvku z Hrabalových Proluk.

Je zvláštní, že záběr směrem k nejsoučasnější české básnické produkci se s výjimkou Jana Konečného opět nekonal, zdá se, že chybí znalost autorského spektra nejen ze strany přednašečů, ale – bohužel – zhusta i u jejich pedagogů. Také stálá absence pořadu v televizi, kde by šlo uplatnit recitační umění právě v této amatérské poloze, tu hraje svoji roli. Do kdy? Až se žánr stane výsadou několika podivínů a pamětnických koryfejů?

Pořadatelé, kteří se nicméně i letos zhostili své role na výbornou včetně vhodně zakomponované plejády doprovodných programů, budou mít jistě o čem přemýšlet.

Mirek Kovářík

DĚTSKÁ SCÉNA TRUTNOV

13. – 19. ČERVNA 2003

Stalo se už tradicí, že na trutnovské Dětské scéně se prolíná přehlídka sólových recitátorů se souborovými recitačními vystoupeními, až nakonec plynule přejde v představení dětských divadelních a loutkářských souborů. Jako redaktorka přehlídkového deníku jsem Trutnovem proletěla, a proto jsem se při psaní tohoto článku musela notně opřít o Deník Dětské scény, zvláště o články nezávislého recenzenta Jaroslava Provazníka. Zachovávám časovou chronologii představení, protože byla často seřazena se zřejmým dramaturgickým záměrem (i když to samozřejmě nemohlo vyjít pokaždé). Některé přehlídkové dny tak nabízejí zajímavé srovnání.

1. blok vystoupení souborů, sobota 14. června

Všechna čtyři vystoupení měla přídomek recitační a tři z nich společného jmenovatele: nonsens.

Setkání – Kvinteto ZUŠ Mladá Boleslav (vedoucí Libuše Hanibalová)

Texty **Jiřího Weinbergra**, čtyři „odrostlejší“ dívky a jeden klavírista (pracuje s hudbou M. Vícha), jednoduché rekvizity, radost a hravost. Jednotlivé sekvence jsou řazeny nahodile, práce s předměty a rekvizitami je často překvapivá, občas popisná. Kostýmy protagonistů slibují něco dalšího, ale očekávání zůstává většinou nenaplněno. Hra s jazykem je nezávazná, což se sice k Weinbergrovým textům hodí, ale diváka skoro mrzí, že se za textem se neschovává hlubší poselství. Pro toto vystoupení je typická snaha podtrhnout vtip a pointu textů, to se však vždy nepodařilo. Rozhodně však zaujalo a pobavilo.

Brzy, jazyk, ohýbati – Střelky Český Těšín (vedoucí Iva Doudová)

Jádrem tohoto vystoupení žáků druhé třídy základní školy jsou textíky vybrané z **Dismanova Receptáře dramatické výchovy**. Sestaveny jsou tak, aby dětem nabízely změny tématu, nejsou řazeny do příběhu, uváděny do souvislostí. Cílem je vybavit děti potřebnými dovednostmi. Z vystoupení srší energie, radost ze hry, která je dětem nabízena. Na druhou stranu také neobyčejná kultivovanost – tedy vzhledem k věku dětí.

Recitační soubor Kvinteto ZUŠ Mladá Boleslav, vedoucí Libuše Hanibalová / Jiří Weinbergr: Setkání. Foto: Zdeněk Fibír.

Recitační soubor Střelky Kulturního a společenského střediska Český Těšín, vedoucí Iva Doudová / I. Doudová podle Miloslava Dismana: Brzy, jazyk ohýbati. Foto: Zdeněk Fibír.

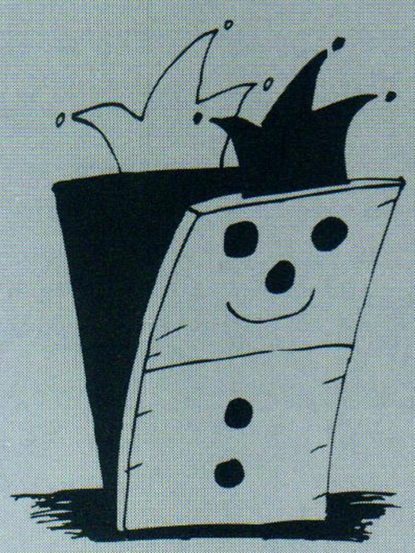
Pevná ruka vedoucí a současně velká svoboda pro děti. Nevšední komunikace s divákem. Ale také otázky: nemá vést přednes ke sdělení? Jde jen o dovednosti?

Experiment – Děláme na tom, Nové Město na Moravě (vedoucí Ivona Čermáková)

Experimentovalo se s texty uvedenými v souboru české experimentální poezie 50. a 60. let Vrh kostek. Míněno spíše jako listování knihou, při němž se soubor snaží jevištními prostředky odkrýt významy skryté v textu. Aby byly jednotlivé sekvence odlišeny, jsou odstřihovány rytmickým skandováním slova ex-pe-ri-ment s výrazným pohybovým gestem. To se, žel, brzy okoukalo. Upřímná snaha dostat se pod povrch textů. Divák ale vždy nepochopil. Aranžmá bylo zajímavé, avšak někdy neproniknutelné i pro ty, kteří proniknout chtěli. Pro některé byla též problémem vedoucí na jevišti s dětmi (i když se mezi staršími dívkami vlastně ztrácela), protože někdy příliš výrazně „nahazovala" zvolněný temporytmus. Toto vystoupení nabídlo zajímavou otázku: je možné tak výrazně vizualizované texty ještě někam posunout jevištním zpracováním?

Mletpantem – Recitační soubor Gymnázia Kroměříž (vedoucí Irena Procházková)

Texty **Ernsta Jandla**. Úvodní efektní Bestiárium nalákalo diváky (zlomky textu se ozývaly snad ze všech koutů sálu, což vytvořilo nádherný zvukový efekt a vzbudilo chuť mnohých diváků přidat se) na promyšlenou montáž útržků textů v nových kontextech. Zůstalo jen u očekávání. Dále se představení odvíjelo jako sled jednotlivých čísel, mezi nimiž se opakovala Letní píseň. Některé texty byly vygradované a vypointované, jiným nebylo rozumět. Postupně představení zpomalovalo a diváci se těšili na uzavření rámce ze začátku, ten se ale vytratil. Zaujetí účinkujících obrovské, snaha předat to, co jsem si já z Jandla vybral, byla dobře patrná. A divák si v duchu říká: no vida, vždyť já toho Jandla zakutal kdovíkam do paměti, že už o něm ani nevím... A uměl bych s těmihle texty já sám něco víc udělat?

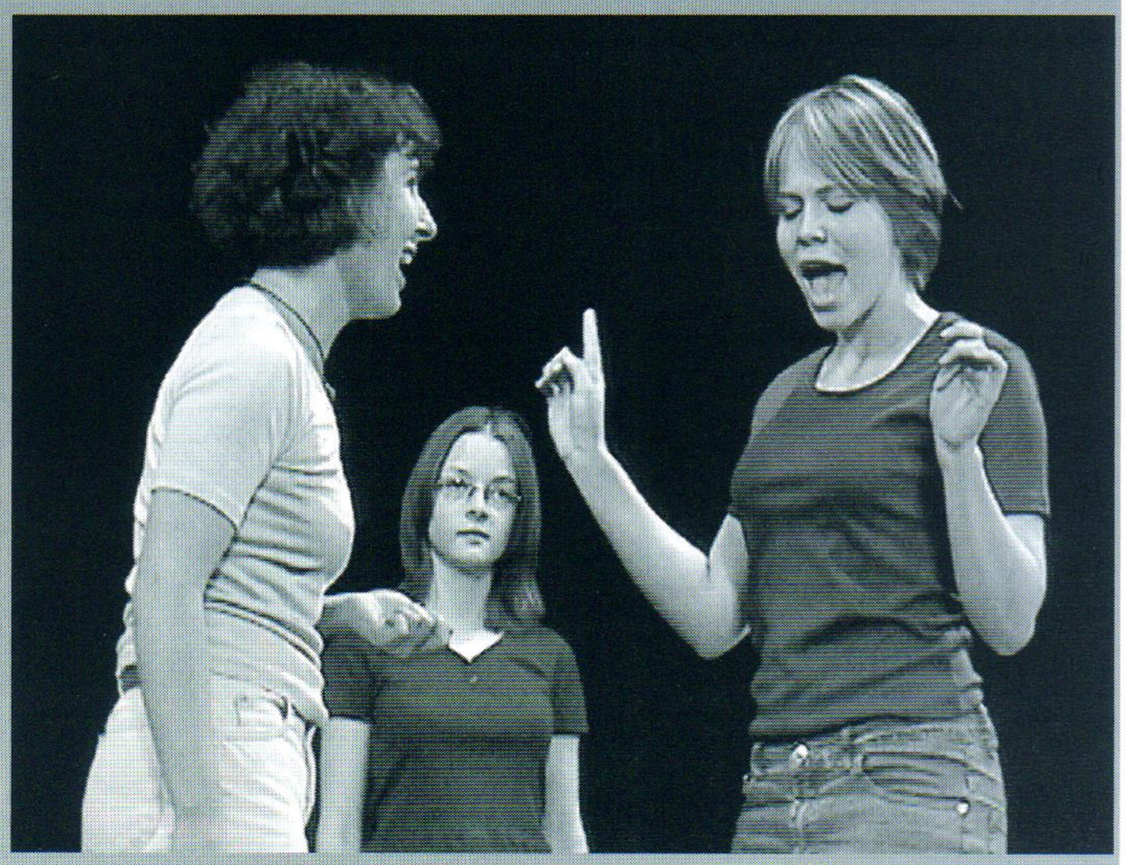
2. blok vystoupení souborů, neděle 15. června

Šípková Růženka – LDO ZUŠ Most (vedoucí Eva Roubíková)

Předlohou této divadelní inscenace byla **Hrubínova** adaptace pohádky Šípková Růženka, která se hrála v padesátých letech dvacátého století na českých jevištích. Pro potřebu souboru doznala velkých dramaturgických úprav. Hra byla vedena jako interpretační divadlo. Žánr pohádky se ne vždy sešel s typem použitého herectví. I ve scénáři zůstaly některé nesrovnalosti. Představení trvalo bezmála hodinu a samotná expozice polovinu tohoto času. Scénografické řešení bylo nejednotné a poněkud „televizní" ve smyslu barevnosti a bohatosti kostýmů, použitých rekvizit (motýlci, růžičky). Toto představení bylo jedním z nejproblematičtějších vůbec. Rezervy byly i v hlasové vybavenosti dětí.

Říkali mi Leni – Dohráli jsme ZUŠ Uherské Hradiště (vedoucí Hana Nemravová)

Dramaturgicky zajímavý počin a také zajímavé debaty. Příběh odehrávající se nedlouho po druhé světové válce, v roce 1946, v Německu. Holčička Leni žijící v německé rodině zjišťuje, že není „jejich" a je doma zřejmě jinde – v Čechách. Postavy dospělých hrají tři postavy v černém, které zároveň příběh vyprávějí a komentují. Ne vždy má divák šanci rozeznat, zda právě hrají některou dospělou postavu, anebo komentují. Dětské role jsou posazeny „napevno". Jistý nepoměr je i v tom, že není zcela rozhodnuto, zda jde více o příběh Leni, anebo o postižení dobového kontextu. Téma je nastoleno vztahem mezi Leni a spolužačkami. Leni je od počátku již odstrkována a vyřazována, proč? Až na konci se dovíme o jejím původu. A ona vlastně také. Místy jsou vybudovány velmi působivé a vygradované obrazy (snové obrazy Leni, scéna s čtením

Recitační soubor Děláme na tom ZUŠ Jana Štursy Nové Město na Moravě, vedoucí Ivona Čermáková / Česká experimentální poezie 50. a 60. let 20. stol.: Experiment. Foto: Zdeněk Fibír.

Recitační soubor Gymnázia Kroměříž, vedoucí Irena Procházková / Ernst Jandl: Mletpantem. Foto: Zdeněk Fibír.

Recitační soubor Děti ZŠ Třebotov, vedoucí Václava Makovcová a Jana Barnová / Podle Boženy Němcové a Českého roku K. Plicky a F. Volfa: Ať si bylo, jak si bylo. Foto: Zdeněk Fibír.

psaníček), a jinde se sáhne po vnější berličce (američtí vojáci se žvýkačkami, kteří nepromluví anglicky), úplně zbytečně.

Pro mne přesto všechno jeden z největších zážitků přehlídky. Přinesl mi velké téma a mnoho k přemýšlení.

Ať si bylo, jak si bylo – Děti ze ZŠ Třebotov (vedoucí Václava Makovcová a Jana Barnová)

Pohádka **B. Němcové** O dvanácti měsíčkách je propojena s folklórními texty a písněmi. Na půdorysu pohádky procházíme celým rokem, pohádka se postupně ztrácí a folklórní vstupy sílí. A tak diváci naladěni na počátku na pohádku vidí něco jiného. Vypravěči pohádky jsou starší děti, které na sebe berou i role měsíčků, mladší děti upomínají folklórními vstupy na patřičná roční období. Energie a nadšení těch menších značně upozadily vypravěčský part starších. Nápad spojit obřadně vyprávěnou a hranou pohádku s folklórními obrazy ročních období je velice dobrý, problém je jen v proporcích. Celkově milé a příjemné představení.

3. blok vystoupení souborů, pondělí 16. června

Aneb: pro loutkáře dokořán! Ve všech pěti představeních tohoto dne se daly vysledovat loutkářské principy.

Mausa-musaka – DdDd ZUŠ Děčín (vedoucí Jana Štrbová)

Africká pohádka Mrtvá pýcha. Není to pohádka s dobrým koncem. Lamání, který by se mohl stát skvělým kouzelníkem a léčitelem, se nechá zlákat našeptávači ke zlu a pýše a je potrestán trestem nejvyšším. Základní princip – použití masek a bubnů. Velmi působivé představení a pro mě osobně další vrchol přehlídky. Nevšední představení vždy vyvolávají velké debaty – detailně se řešilo, kdy je maska maskou a kdy se s ní pracuje jako s loutkou. A co je lepší. Jsou připomenuty výborné momenty (scéna kmenového shromáždění, bojovníci, kteří Lamánímu nevěří, masky se jim „odlupují" z obličejů a za nimi vyvstávají nedůvěřivé obličeje herců...) Zákonitě se proto volalo po práci loutkové. Hodně diskutované bylo i závěrečné kouzlo, které se obrátí proti Lamánímu. Nepůsobilo čitelně, a tak konec vyvolal úvahy o tom, kdo a v co se vlastně proměnil.

Divadelní soubor Dohráli jsme ZUŠ Uherské Hradiště, vedoucí Hana Nemravová / Zdeňka Bezděková, Hana Nemravová: Říkali mi Leni. Foto: Zdeněk Fibír.

Pohádka o rybáři a rybce – Přemyšlata, DDM Praha 8 (vedoucí Jana Machalíková)

Známá **Puškinova** pohádka pojednaná stylově čistě, nápaditě. Vše vzniká na scéně akcí, z pruhů látky, která je využita invenčně, neotřele, loutkářsky metaforicky. Problémem je sama rybka. Jde o látkovou loutku, s níž se příliš nepracuje. Je spíše nošena po jevišti i mimo něj. V průběhu hry též nepochopitelně najednou vyroste (asi proto, aby byla dobře vidět, nebo to je záměr a má tím být naznačena její moc?). Postava rybáře místy splývá s rolí vypravěče. Konec představení jako by byl méně propracován oproti začátku. Přesto příjemný zážitek vonící divadlem.

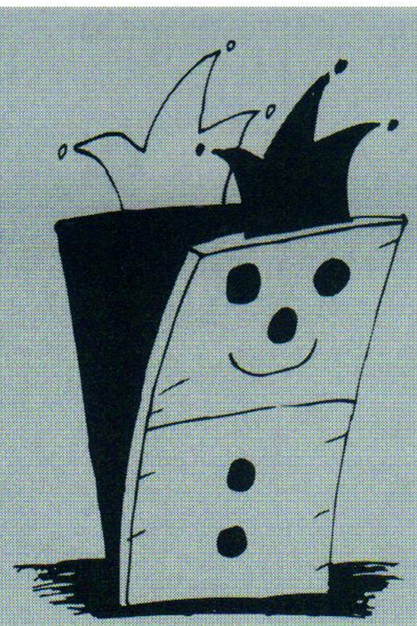
Čertova nevěsta – Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové (vedoucí Ema Zámečníková)

Pohádka **J.Š. Kubína**. Tři dcery Mařenka, Kačenka a Aninka (jednoduché vařečkové loutky) jsou postupně unášeny čertem z makového pole a ta poslední se má stát jeho nevěstou. Jenomže na čerta vyzraje a zachrání i své sestry. To vše hráno s velkým odstupem třemi jemnými dívenkami a výrazně větším klukem - čertem. Krom toho dívky přijmou i role rodičů a dalších postav, chlapec všechny čerty. A pořád je přehled a víme kdo je kdo. Herci své postavy zároveň s nadhledem komentují a diváci se výsostně baví. Čert je opravdu z úplně jiného světa a navíc je nějak divný – záměrně a vtipně. Ve druhé polovině inscenace se však místy uchyluje ke křeči, jako by mu docházel dech.

Představení zpomaluje a konci chybí výrazná pointa. A pro mě třetí vrchol, vážně jsem se dobře bavila.

Dokud nás čápi nerozdělí – Tak co? ZUŠ Chlumec nad Cidlinou (vedoucí Romana Hlubučková)

Skupina starších dětí a recesistický kabaret na texty **Jiřího Dědečka** a dílka z vlastních řad. Střídají se jednotlivá čísla, která spolu nemají nic společného, divák se místy výborně baví a místy hluboce nudí. Nejlépe vycházejí ty sekvence, kde původní text je obrácen naruby, anebo povýšen loutkářským nápadem (Chytré prasátko, Proměny). Směrem ke konci dobrých nápadů ubývá, a to je škoda. Problematické je též uvádění jednotlivých čísel králíky. Loutkový pel-mel je považován za záměr.

DĚTSKÁ SCÉNA

Malé pohádky – Čtyřlístek ZUŠ Chlumec nad Cidlinou (vedoucí Romana Hlubučková)

Začátečníci ze stejné líhně, stejný princip jednotlivých čísel, texty Malých pohádek **Michala Černíka**. Největším problémem bylo, že nadhled, který tento způsob práce potřebuje, u mladších dětí nefungoval. Rozhodně je přínosné, že se děti na malé ploše textů M. Černíka naučily rozeznávat rozdíl mezi vypravěčem a postavou, vybudovat krátký jednoduchý tvar s pointou. Některé pointy působily jako dodané zvenku, z jiného světa, ze světa těch větších. Několik okamžiků bylo velice dobrých a vtipných. V kontextu ostatních představení se zážitek z této drobničky rychle ztrácel.

4. blok vystoupení, úterý 17. června

Jestliže už jsme mluvili o dni nonsensu a o dni loutkářském, je na místě uvést den plný dramaturgických otázek.

Divadelní soubor Přemýšlata DDM Přemýšlenská, Praha 8, vedoucí Jana Machalíková / A.S. Puškin: Pohádka o rybáři a rybce. Foto: Zdeněk Fibír.

Justýna a upíři – Koukej! ZUŠ Klecany (vedoucí Ivana Sobková)

Hororová povídka **Briana Jacquese** převedená a upravená pro dívčí soubor. Justýna má nesnesitelnou maminku a holky ji nechtějí do party – jedině, když vykoná zkoušku na hřbitově. A tam Justýna prozře, protože zjistí, že i upíři mají nesnesitelné matky, že holky taky nejsou tak statečné jak se dělají, a že vlastně není tak zle. Přehledný příběh je zpracován anekdoticky. Expozice je možná příliš dlouhá a scéna s otcem u televize navozuje představu sociálního dramatu, která se naštěstí nenaplní. Zvítězí motiv Justýnina „dozrávání". Na scéně velké lepenkové krabice, z nichž se za pomoci efektního svícení dá vytvořit opravdu tajemné otvírání upíří hrobky i Justýnin domov. Dospělé postavy jsou řešeny fázovanými komiksovými obrázky s bočními komentáři skupiny (škoda, že to tak není častěji, Justýnina matka by nemusela tak exponovat hlas), což podporuje anekdotičnost příběhu. Tato inscenace je příkladem toho, jak dobře připravený text může podržet režiséra i soubor.

Soubor DdDd ZUŠ Děčín, vedoucí Jana Štrbová / J. Štrbová podle L.M. Pařízka: Mausa-musaka. Foto: Ivo Mičkal.

Živá voda – Hrozinky ZŠ Hroznová Brno (vedoucí Žanda Hrubá a Ivana Gajdušková)

Dva kmeny bojují proti sobě. V jednom jsou jen holky a v druhém kluci. Holky mají živou vodu a klukům zemře náčelník, proto chtějí vodu ukrást. Dojde k bitvě, ale poslední dva přeživší ostatní zachrání živou vodou, zamilují se do sebe, ostatní oživlí též vytvoří dvojice a dva kmeny se spojí v jeden. Jednoduchý příběh, který vyrostl z hry na kmeny. Aktéři jsou hodně malí, proto některé scény přinášejí nechtěný efekt (zamilované pohledy např.). Nabízí se mnoho otázek. Hrají děti dospělé, nebo děti z kmene? Je to doopravdy, anebo si na to hrají? Divák se pak cítí zmaten. Velká snaha o humor přivedla do výsledného tvaru hodně hudby nejrůznějšího ražení, která spolu příliš nekonvenuje. Celá inscenace by potřebovala sjednocení. Poměření motivů, rozhodnutí o nejdůležitějším tématu (Je to o „nepřátelství", holky a kluci? Kdo vypráví tenhle příběh?) a zpřesnění použitých prostředků. Jinak toho bude pořád moc najednou. Ale třeba scéna s malováním dívek do boje byla moc pěkná – a tudy možná vede cesta. Možná že právě absence předlohy pro představení přinesla mnohost a obecnost, jíž jsme se stali svědky. Nebylo čeho se držet.

Tulikráska – HOP-HOP pidi ZUŠ Ostrov (vedoucí Irena Konývková)

Pásmo veršů **Jana Kašpara** ze sbírky Tulikráska recitované jednou dívkou. Mužský element je přítomen na jevišti v podobě saxofonisty, který se vyjadřuje hudbou podobně jako dívka textem. Tím vzniká velmi zajímavé napětí a před našimi zraky se odehraje minipříběh – ona je zamilovaná, on ji nechce – nebo nakonec ano? Odejdou spolu..., ale předtím po dívce hodí polštář a dá jí tak košem. Poezie Jana Kašpara nepatří k vrcholům české literatury a způsob inscenování jí výrazně pomohl. To, co při čtení působí sentimentálně až k smíchu, najednou sentimentem nebylo. Tak jsme

Divadelní soubor Koukej ZŠ Klecany, pobočka Odolena Voda, vedoucí Ivana Sobková / Brian Jacques, I. Sobková: Justýna a upíři. Foto: Zdeněk Fibír.

Loutkářský soubor Tak co? ZUŠ Chlumec nad Cidlinou, vedoucí Romana Hlubučková / Podle Jiřího Dědečka: Dokud nás čápi nerozdělí. Foto: Zdeněk Fibír.

se stali svědkem svěžího minipředstavení, které na chvilku zastavilo rychlý přehlídkový čas.

Ostrov pro šest tisíc budíků – Dramatický soubor ZŠ Bechyně (vedoucí František Oplatek)

Absurdní pohádka **Miloše Macourka** o budíku, který se těší až bude budit, ale místo úcty se mu dostává jen pohlavků. Odejde s ostatními budíky do země zaslíbené – na ostrov, kde si všichni mohou zvonit jak chtějí. Tento příběh, typicky macourkovský, a tudíž obtížně jevištně realizovatelný, je vsazen do rámce snu jednoho spáče. Při realizaci textu se přihodilo, že lehkost vymizela a výsledný tvar působil poněkud těžkopádně. Snaha odlehčit vše tancem prodavačky se jevila jako samoúčelná. Soubor se ale při hraní bavil a hru si užíval, což vytvořilo velmi dobrou atmosférou. Klíčovou otázkou zůstává nadále: inscenovati Macourka, či nikoliv?

Městečko Millwill – Žeženy Gymnázium Aš (vedoucí Anna Trčková)

Na počátku cesty k tomuto představení byla věta: Paul Bodygen se vrátil. Jinak nic. Na základě této věty cestou improvizací vzniklo celé představení – jakási temná tragikomedie. Je to detektivka, nebo parodie na ni? Kdo je kdo? Postavy měly nevyjasněné charaktery, motivace. Jedna otázka typu proč? stíhala druhou. Zajímavě byla řešená scéna, příchody a odchody, ale zdálo se, že je to poněkud samoúčelný princip. Neexistovala logika vztahů, postav, situací. Nemohli jsme nevzpomenout právě opakované televizní městečko Twin Peaks. A na druhou stranu – proč ne? Proč se nepokusit vybudovat inscenaci jen z jednoho impulsu? Je ale asi třeba víc korigovat, pojmenovat téma a držet se ho. Vybudovat postavy, zpřesnit je a jejich charakteristiku udržet. A pořád čistit a vyhazovat nápady. To, co jsme viděli, byl zajímavý pokus.

5. blok vystoupení souborů, středa 18. června

Ne náhodně tento den pojmenoval ve svém článku Jaroslav Provazník jako temnou středu...

Emisar – Divadélko Růžek České Budějovice (vedoucí Anna Vitáčková)

Jedna z povídek z oddílu Hrůza a děs z Kaleidoskopu **R. Bradburyho**. Desetiletý Martin je upoután na lůžko, jediným prostředníkem se světem venku je mu Pes, který mu vodí návštěvy. Nakonec přivede – smrt. Alespoň takhhle chápu předlohu já. A co jsme viděli? Sled konkrétních situací, z nichž jsme mohli poznat vnitřní svět hlavní hrdinky a sledovat její proměňující se stav až ke konci. Ten byl shledán jako sporný – zemřela holčička? Vstala a ožila? Byl to všechno jen sen? Pes oživil slečnu Haightovou, jedinou duši, která holčičku chápala? Byla jsem vděčná za tu ruku ve stínohře, která tolik jiných zmátla a pro mě byla tak

Dramatický soubor ZŠ Školní, Bechyně, vedoucí František Oplatek / Miloš Macourek, F. Oplatek: Ostrov pro šest tisíc budíků. Foto: Zdeněk Fibír.

Divadelní soubor Žeženy Gymnázia Aš, vedoucí Anna Trčková / A. Trčková a kolektiv souboru: Městečko Millwil. Foto: Zdeněk Fibír.

jednoznačná. A též jsem vděčná za to, že jsem v žádném případě neměla pocit, že mě inscenátoři citově vydírají. Viděla jsem stylizovaný příběh ze světa jiného, než je ten náš, v němž Pes může být poslem a vlastní matka pro dceru „Marťanem", s nímž se nelze domluvit. Z takového světa může být smrt vysvobozením. Řada věcí zůstala na půli cesty – příchody a odchody jediné skutečné přítelkyně slečny Haightové byly silně těžkopádné. Stylizace Psa nevycházela tak docela. Stínohra za dívčinou postelí nebyla vždy čitelná. Za tím vším je stále stejná otázka: proč dospívající děti hrají zrovna tenhle příběh? Je ten náš svět opravdu tak zlý?

Svatební košile – LDO ZUŠ Český Těšín (vedoucí Josef Bičiště)

Autora **Erbena** netřeba představovat. Látka z pokladnice české literatury. Kultivované představení, vysoká kultura řeči, jen na baladu v realizaci nedošlo. Na scéně jsme viděli větší počet dívek v pánských košilích (záměrný kontrast s košilí svatební?), které se stylizovaně a velmi zajímavě pohybují po jevišti, k dotváření prostředí využívají obyčejných židlí. Někdy práce se židlemi a dívčími těly vyznívá přirozeně, častěji přeumělkovaně. Obě hlavní postavy jsou pojaty psychologicky, gestika působí místy popisně. Roli umrlce na sebe bere jedna z dívek, což přináší jisté nelogičnosti. Atmosféra je znatelně dokreslována klavírním doprovodem, který budí zdání melodramatičnosti. Soubor při své cestě za Erbenem zůstal autorovi ještě dlužen, ale verš a jeho krásu divákům předal. Pracovat dnes na klasickém textu čítankově zprofanovaného Erbena a skutečně dobře nakládat s veršem je pořádně velký krajíc. Zkuste ho ukrojit úplně rovně.

Z deníku Kate Collemanové – Křížaly ZUŠ Klatovy (vedoucí Hana Švejdová)

Znovu **Brian Jacques**, tentokrát povídka RSB s ručením omezeným. Aktuální téma šikany, umocněné konkrétními prožitky dětí ze souboru. Rámcem příběhu Kate a jejího příchodu na novou školu, v níž je hrdinka šikanována, je dívčin deník čtený tetou. Vyprávění se proto odvíjí retrospektivně, takže od počátku víme, že to určitě nedopadne dobře. To oslabuje vyznění. Celá dramatizace vyznívá spíše jako expozice příběhu, který teprve přijde. Přitom v ní jsou zárodky situací s možností rozvinout děj (Jonathan nabídne Kate pomoc, Geoffreyho vyhrůžka a další). Možná to, že soubor přesně ví, o čem chce hrát a na co upozornit, způsobilo určitou pietnost ve zpracování příběhu. Tak jsme neviděli genezi vzniku šikany, neviděli postoj jednotlivých postav, pro diváka se vlastně nic nestalo. Vše se odehrálo ve střízích, kdy stronza přišla dříve, než se vůbec něco stalo. V každém případě je toto představení důležitým upozorněním, že toto téma je aktuální, je třeba se mu věnovat a je třeba mu čelit (když si tak vzpomínám, za poslední 4 roky se téma šikany na celostátní Dětské scéně objevilo minimálně šestkrát – nevypovídá to o něčem?). Za to souboru upřímně děkuji.

Divadelní soubor HOP-HOP pidi ZUŠ Ostrov, vedoucí Irena Konývková / Jan Kašpar: Tulikráska. Foto: Zdeněk Fibír.

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, skupina Emy Zámečníkové / Josef Štefan Kubín, Ema Zámečníková: Čertova nevěsta. Foto: Zdeněk Fibír.

Shrnuto o podtrženo - jaké otázky či odpovědi přinesla letošní dětská scéna v Trutnově?

V pěti přehlídkových dnech jsme zhlédli celkem dvacet představení. Z toho 7 recitačních vystoupení, 9 divadelních a 4 loutkářská.

Co se týče věku zúčastněných souborů, převažovaly děti nad 10 let, a zdá se, že většině účastníků bylo přes dvanáct. Tři soubory se pohybovaly v kategorii mladších školních dětí. Vyšší věk účastníků přinesl dvě věci – náročnější dramaturgii, orientovanou častěji než v minulých letech k „černé" tématice. Nechyběla aktuální témata odcizení, nepochopení většinovou společností, šikany a smrti. Tím druhým zmíněným jmenovatelem je Dětský diskusní klub. Letos „dospěl" a byl nesmírně zajímavý. Někteří diskutující se do něj vraceli po celý týden, debaty byl věcné a účastníci přesvědčili, že dobře vědí, o čem mluví. Bylo vidět, že mnozí mají o divadlo takový zájem, že ve věku kolem dvanácti let správně operují mnohými termíny a že dokážou přesně pojmenovat klady i zápory viděných inscenací. Navíc byla dobře patrná i tolerance vůči mladším a nezkušeným, kteří byli bráni jako rovnocenní partneři. Doufám, že s částí těchto mladých divadelníků se záhy setkáme na Jiráskově Hronově.

Znovu vyvstala otázka dramaturgické přípravy inscenace. Setkali jsme se s pokusem nastudovat s dětmi již hotovou hru (Šípková Růženka) a také vybudovat představení bez konkrétní předlohy (Městečko Millvill, Živá voda). Obě cesty mají svá úskalí. Většinou vedoucí sáhli po literárních předlohách, které si sami upravili pro potřebu svého konkrétního souboru (mezi zdařilé dramatizace patřila např. Justýna a upíři). Bez výjimky došlo na kvalitní a zajímavé textové předlohy. Mnozí vedoucí upozornili na své dramaturgické dovednosti či na zajímavé látky (Říkali mi Leni, Mausa-musaka).

Nechybělo ani zpracování tradičních textů (Svatební košile, Pohádka o rybáři a rybce).

U recitačních souborů staršího věku se letos objevila výrazná tendence pracovat s nonsensovými texty a hledat jejich jevištní podobu. U souborů mladšího věku vedoucí tradičně volili lidovou poezii, dětskou poezii a pohádky.

Loutkářská představení byla letos na vysoké úrovni (Mausa-musaka, Čertova nevěsta). Zajímavé je, že s loutkářskými postupy začali koketovat i vedoucí, kteří se jim dosud vyhýbali (E. Zámečníková, J. Machalíková).

Suma sumárum - pestrost obsahová i žánrová.

Nepřehlédnutelné je i to, že výraznou skupinu vedoucích tvoří absolventi KVD Damu Praha či Ateliéru dramatické výchovy DIFA JAMU Brno. Je možné, že právě tato skupina

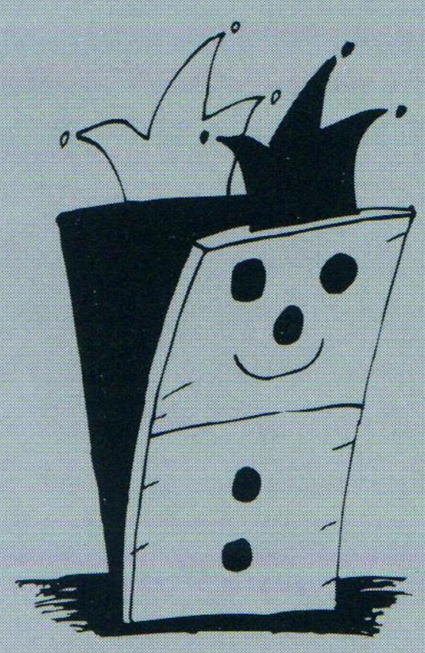

LDO ZUŠ Český Těšín, vedoucí Josef Bičiště / K.J. Erben: Svatební košile. Foto: Zdeněk Fibír.

Divadélko Růžek České Budějovice, vedoucí Anna Vitáčková / Ray Bradbury, A. Vitáčková: Emisar. Foto: Zdeněk Fibír.

poučených vedoucích posune dětské divadlo směrem k vyšší kvalitě. Další skupinou jsou též učitelé základních škol, kteří patří zatím mezi „nováčky", a přitom přijíždějí s kvalitními inscenacemi.

DĚTSKÁ SCÉNA

Projdeme-li si program letošní a loňské přehlídky, musí nás nutně napadnout tichý povzdech, aby se do budoucna nestala Dětská scéna přehlídkou „známých tváří". Poměrně velký počet souborů se účastní přehlídky opakovaně.

Letos se též ukázal jistý klíč pro práci s mladšími dětmi – vystoupení souborů Střelky Český Těšín a Děti Třebotov ukázala, že pevné mantinely při práci mohou dětem nabídnout velkou svobodu uvnitř zvoleného tvaru.

Vzhledem k výše uvedenému považuji letošní celostátní Dětskou scénu za velice inspirativní.

A doprovodný program?

Večerní isncenace **Táta, máma a já** (Paleček dle Mirky Vydrové a Martina Pleška – Bořivoj Praha) a **Pastýřka** (režie Jana Mandlová a Karel Šefrna, Tlupatlapa Svitavy) byly skutečně inspirativní. Doplňoval je úterní **zápas v improvizaci** mezi středoškolskými skupinami H.M.I.S. a STŘE.L.I. (trenérky Hanka Šimonová a Jana Machalíková, pískal Martin Plešek), který mnohé upozornil na tento poměrně nový divadelní sport.

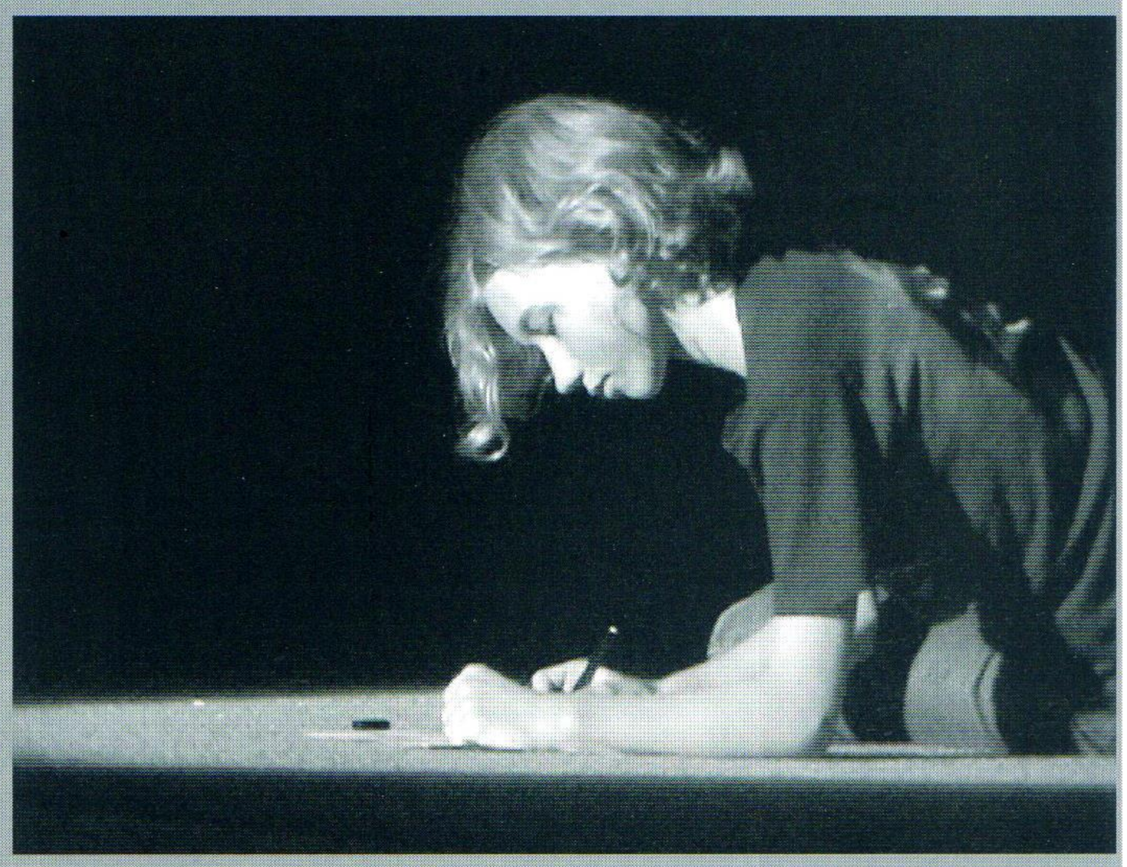
Čtyři **dílny pro děti ze souborů** – výtvarná (M. Vandasová), hudební (P. Svozilová), pohybová (M. Plešek) a improvizační (H. Šimonová) – pracovaly po celou dobu přehlídky naplno. **Dílny pro dospělé** – Práce s příběhem v procesu dramatu (irská lektorka Joanna Parkes z Dublinu), Birth of a puppet (pro zahraniční účastníky, vedl Luděk Richter), Volba předlohy pro dramatickou výchovu (doc. Eva Machková) taktéž.

K tomu přičtěte **dikusní klub pro děti** ze souborů (skvěle vedli Miloš Maxa a Tomáš Machek) a **dikusní klub pro dospělé seminaristy** (vedla Jiřina Lhotská). A samozřejmě **debaty lektorů s vedoucími souborů** za zavřenými dveřmi. Lektorský sbor pracoval ve složení: Jiřina Lhotská, předsedkyně, dále Pavel Vacek, Ladislava Košíková, Silva Macková, Peter Janků a Veronika Rodriguezová, která docházela do dětského diskusního klubu.

Iva Dvořáková

Snímek ze zápasu v divadelní improvizaci mezi středoškolskými skupinami H.M.I.S a STŘE.L.I., který pískal Martin Plešek, lektor jedné ze čtyřech dílen Dětské scény. Foto: Zdeněk Fibír.

Divadekní soubor Křížaly ZUŠ J. Kličky Klatovy, vedoucí Hana Švejdová a Eva Štichová / Brian Jacques, H. Švejdová a kolektiv souboru: Z deníku Kate Collemanové. Foto: Zdeněk Fibír.

52. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO LOUTKÁŘSTVÍ

DVAAPADESÁT NENÍ PRO CHLAPA I PRO FESTIVAL „ŽÁDNÝ VĚK“

Festival Loutkářská Chrudim, letos 52. ročník, mi vždy neúprosně připomene můj věk. Jsme totiž stejně staří, nebo mladí? Uvidíme! Vzhůru do víru jednoho z největších loutkářských svátků. Pořadatelé letos připravili pro soutěžní představení tři divadelní prostory:

Divadlo MED – improvizovaný „komediantský stan“ z dřevotřískových desek a textilní stanové střechy, umístěný v novorenesančním sále Resllova městského muzea. Komorní prostor sice špatně větratelný, se zcela nečekaným „echem“ velkého sálu, přesto nepostrádající jistý charakter a atmosféru (zatím dle mého nejúspěšnější pokus o vytvoření alternativního komorního prostoru).

Malá scéna Divadla Karla Pippicha – prostor s dobrou viditelností a vzduchotechnikou, ale s malou hloubkou a výškou jeviště, ale to už všichni vědí.

Velký sál Divadla Karla Pippicha – se zlatým portálem, se kterým si asi dokáže poradit málokterý soubor. Budu, jak to vypadá, stále na cestě.

Jako první z chrudimského maratonu nastupuje **Strakaté divadlo z Prahy** s inscenací **J. Pehra: Budulínek třetí.** Výprava, hudba i dialogy jakoby vystřihl z „babiččiny krabičky“. Je zřejmé, že i tato, byť letitá, dramatizace Ladovy pohádky na ruby, nabízí mnohou dramatickou situaci, v jednání „historických“ maňásků ji však zcela postrádám. Sem tam mě potěší sbor tančících stromů, Liška používající ocásek nejen jako dopravní prostředek, ale i jako karabáč na Budulínka a snad ještě výkon herce hrajícího Paňácu. Jinak vše plyne a plyne. Kardinální překvapení mě však čekalo při děkovačce, když před scénu vycupital soubor ztepilých dívek a dva junáci!

Krátký pěší přesun a již je zde druhé představení v pořadí, dramatizace **Márquezovy** Kroniky ohlášené smrti Jakuba Vašíčka v podání **plzeňského divadla Rám U.S.** (frakce Rámusu) s názvem **Smrt si říká Pablo a Pedro**. Zatímco mi ještě vrtalo hlavou, jaké to šéf Strakatého divadla používá kouzlo pro omlazení souboru, zní již do ztemnělého sálu hlomoz jedoucího vlaku. Děj otevírá věta: „Po třiceti letech.“ A na bílém prostěradle se postupně objeví několik diapozitivů. Nedešifruji bohužel, co zobrazují, a proto nechápu, jak souvisí s kratičkým dialogem muže a ženy, který pouze slyším ze tmy. Střih. Šňůry, spodní prádlo a obličeje herců vstupujících „živě“ do akce, a já je mohu chápat společně jako postavy děje. Mládenec, který prochází vesnicí i bordelem, hledá tu pravou (mimochodem lehká děvčata zahraná a zatančená J. Vašíčkem považuji za nejzdařilejší číslo představení), najde svého neobyčejně obyčejného „andílka“ jakoby náhodou při koupi domu. Sláva, už je ruka v rukavici, ale ouha! Při svatební noci vyjde najevo, že nevěsta postrádá pannenství!!! Pohanu vrácené nevěsty může smýt pouze krev svůdce, kterého označí postižená. Zákon vendety je neúprosný. Bratrům se ale do zabíjení moc nechce, a tak se snaží skrze vesničany oběť varovat. Celá vesnice však vůbec nezareaguje, ani farář, který mstitelům i oběti pouze pokrytecky připomíná moc církve, odpouštět hříchy. Ortel je vykonán a všichni si jdou do zpovědnice, kde vykrvácela oběť, vyprat špinavé svědomí. Farář, který má ještě ruce od krve v poklidu „namočí“ v krvi celou vesnici, všichni jsou spokojeni, nic se nestalo. Střih na začátek, a my se v závěrečném milostném dialogu „mimochodem“ dozvídáme, že první nevěstinu „krev“ má na svědomí právě pokrytecký farář. Neobyčejně silný příběh. Bohužel je sdělován chaoticky, téměř bez zaujetí. Hudba, která dává tušit dynamický potenciál, je celkem krotká. Nevznikne napětí mezi pokryteckou tradicí, lhostejnou

Strakaté divadlo Praha / J. Pehr podle J. Lady: Budulínek třetí. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Rám U.S. (frakce Rámusu) Plzeň / Jakub Vašíček podle Gabriela Garcíi Márqueze: Smrt si říká Pablo a Pedro. Foto: Ivo Mičkal.

spoluvinou, a nevede diváka k osvětlení síly lásky, která v čistotě vydrží čekat třicet let. Škoda, rezignaci nelze sdělit rezignovaným herectvím.

Pondělní šňůru představení uzavírají **Kocourkovské povídačky** divadla **Opal z Opavy**. Představení se rozjíždí docela slibně, byť se paraván a zajímaví dřevění maňásci v kombinaci s plošnými loutkami trochu ztrácejí v portále velkého sálu. Pásmo jednotlivých místních příběhů propojují pouze rekapitulující písničky, které samy o sobě nic podstatného nesdělují. Samotné situace v rovině loutek také nemají gradaci, natož spád rakvičkárny, byť v první povídačce se zdá blýskat na časy. Ale to je pouze zdání a vše končí pouze popisem. Herci hrají s chutí a sami se tím, co hrají, zřejmě baví, divák je na tom o něco hůř.

Jarošův text **Beránci a ospalý čert** něco pamatuje. Ale na rozdíl od včerejšího Budulínka neskýtá téměř žádnou dramatickou situaci a soubor **Před branou z Rakovníka** žádnou nevytvořil, ba přímo naopak. Zbytnělý part vypravěčů – písničkářů celý příběh retarduje, i když protagonisté bez problémů intonují. Příliš šťastné není ani výtvarně režijní řešení: ospalý živý čert v propasti mezi dvěma stoly. Čert se snaží chovat tak, aby náhodou někoho nepoděsil. Nepřesvědčivě dělá, jako že je velice nebezpečný dvaceticentimetrovým marionetkám beránků, vedených odkrytými vodiči jako stolní divadélko. Na dramatické momenty, které v textu jsou, soubor rezignuje. Ve finále se čert vypaří a ospalí jsou z toho všeho diváci.

Loutkové divadlo Opal Opava / Radovan Krátký: Kocourkovské povídačky. Foto: Ivo Mičkal.

Loutkářský soubor Spojáček Liberec / Karel Čavojský: O princezně, která mluvila cizí řečí. Foto: Ivo Mičkal.

Tentokrát se ještě přesun nekoná. Po krátké pauze nás čeká pohádka **K. Čajovského O princezně, která mluvila cizí řečí**, s kterou na nás „rázně“ vyrukoval soubor **Spojáček z Liberce**. Z „čertovské“ ospalosti mě probudí v rychlém sledu střídající se dva dynamičtí vypravěči On a Ona. Když se po úvodním zmatku dohodnou, co a kdo budou, otevřou příběh pohádky, hraný loutkami na nitích. V tu chvíli jakoby začal čas plynou jinak, a možná jinudy? Chápu, že soubor může lpět na marionetách na niti jako na klasickém loutkářském „inštrumentu“, proč však sahá po sice původním, ale zcela nedramatickém textu? Proč loutky nejednají, ale jenom mluví? Jediné chvíle, které loutky ospravedlňovaly v jejich jednání, byly kratičké Cimrmanovské doslovnosti textu a akce. Je možná trochu paradoxní, že se síla marionetářů Spojáčku projevuje spíše v činohře než v loutkovém partu.

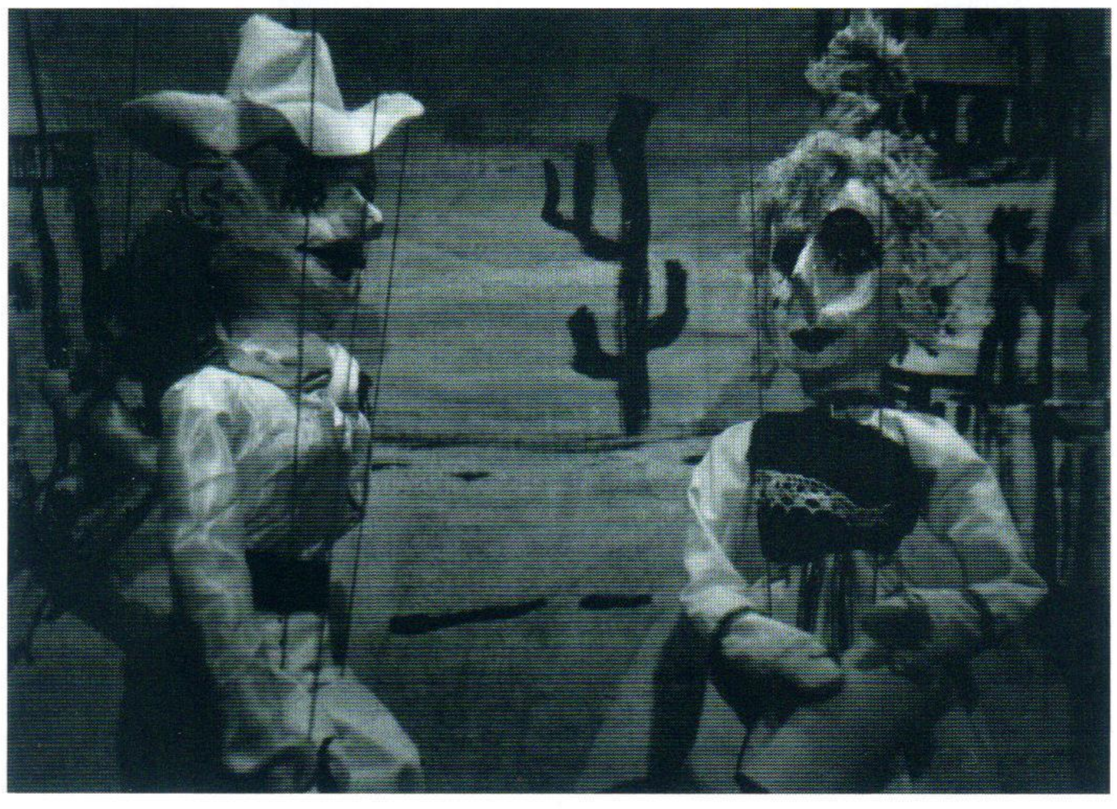
Poklusem na další představení **Před lesem, za lesem Bateteba Brno**. Autorské divadlo **Tomáše Machka a Terezy Černochové**. Sympatičtí protagonisté nám vyprávějí pomocí improvizovaných dřevěno-železných loutek sociálně ekologickou anekdotu s ne příliš dotaženou pointou. Daří se jim přesvědčivě navodit napětí a budovat vztahy mezi sebou i v rovině loutek. Neorganicky však působí stylizovaně malovaný les v pozadí scény. Musím brzdit, aby recenze nebyla delší než představení.

Není ani třeba se zvedat ze sedadla, protože přestávka na přestavbu i zamyšlení nad právě zhlédnutým kouskem je příliš krátká, a již sálem „vane“ **Vítr z Apalačských hor**, vyznání lásky k brakové literatuře, či spíše k Brdečkovu Limonádovému Joeovi od Phila Coea alias Jiřího Polehni a souboru **Druhák z Hradce Králové**. Spojení iluze marionetového kukátka s „papírovou“ opravdovostí hrdinů i padouchů, včetně zakomponování Kašpara coby barmana mexického-červeného, navozuje tu správnou, sentimentálně úsměvnou náladu. Text i loutky jsou velice povedené, ale jakoby slova postupně svazovala ruce loutkám i jejich vodičům. Temporytmus jakoby se brodil pískem pouště u Apalačských hor a ze situace nezajiskří ani nezahřmí. Sem tam fórek v loutkové či verbální rovině pozvedne trochu „deku“ prachu, která se nemilosrdně usazuje a maže postupně počáteční naladění.

Caramba!!! A zase tu máme, jak se zdá, již tradiční opomenutí dramatické situace i dynamických možností marionet na drátě. Sorry!!!

Velký sál a malé děti, tak by se dalo nazvat představení **Věci slepičí** souboru **Loutkino z Brna**. Poměrně dynamická show, složená ze dvou pohádek **A. Mikulky a F. Nepila,** spojených parodicky-emancipační proklamací slepičího národa. Několik černých plátěných paravánků s otvory pro hraní, textilní loutky typu „muppets show", hejno rozdováděných dětí a dobře šlapající „živý" doprovod za scénou naladil vstřícně drtivou většinu v sále. „Dětičky" za skandovaného potlesku přidávají při děkovačce písničku. Je pravda, že jsem se během produkce nezamýšlel nad tím, nakolik věděla holčička, která vedla emancipační proklamaci, co to vlastně říká. Nebo zda-li jsou všechny děti použity jako „cvičené opice", jak padlo z pléna při veřejném hodnocení. Asi mě to z estetického hlediska ani nezajímá. Popravdě řečeno, představení mě ani moc nenadchlo, ale ani neurazilo.

Tento den již pošesté se chci nechat „unést" divadlem. Hudba v expozici mě nenechá na pochybách, že jsem byl tentokrát unesen do Afriky. **Mausa - musaka DdDd Děčín**. Bubny duní a osm protagonistů plus dva muzikanti mi zpěvem, tancem i slovem vyprávějí pomocí nádherných masek-loutek příběh o vzestupu a pádu chlapce Lamániho, který se odvrátí od svého šamanského učitele Misisi a nechá se svést personifikovaným zlem džu džu Imbou. Hrdina padá do pasti, když ho přemůže pýcha a touha po moci. Přes varování promění zneužitím magického slova Kibara své bojovníky, a nakonec i sebe, v mosazné stromy bez života. Všichni se stávají živoucím pomníkem, Mausa - musaka – Mrtvá pýcha. Inscenace má dynamiku, krásné loutky, je precizně vystavěná, ale působí na mne spíše tanečním dojmem. Je mi líto, že dramatické momenty nemají víc prostoru, abych měl čas se vcítit a jít s hrdinou. Bezesporu výborný hudební doprovod (Jakub Štrba, bubny) vytváří dynamicko-rytmický stereotyp, který hercům-tanečníkům nedává téměř žádný individuální prostor. Bylo by možná ku prospěchu tento stereotyp narušit pro větší plastičnost a účinnost příběhu. Velká rezerva je v práci se světlem, ale chápu, že zlatý portál a nevstřícnost technického personálu divadla není pro soubor běžné prostředí.

Loutkářský soubor Druhák ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Phil Coe: Vítr z Apalačských hor. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Bateteba Brno / Tomáš Machek: Před lesem, za lesem. Foto: Ivo Mičkal.

Po včerejším maratonu dnes o jedno méně. Méně je více? Uvidíme. A hele. Záchvat opravdu začíná slibně, tedy pro upřesnění soubor **Záchvat z Hradce Králové** a jejich představení **Na stropě**. Iluzivní maňáskárna se svižně rozbíhá, pěkné loutky jsou dobře voděné, a také zcela samozřejmě pracují s rekvizitou. Hlasová charakterizace postav je také výrazná a čitelná. Příběh, který rozvíjí absurdní anekdotu o úředníku volícím život umělce na stropě a tvořícím hlavou dolů. Komu by nebyla blízká touha, snad všech ženatých kumštýřů, po osvobození se od všední šedi zaběhlého života a tyranie rodiny. Bohužel, právě vstupem na strop ztrácejí situace švih rakvičkárny a přecházejí spíše na pole konverzačky. Tempo vázne a nezachrání to ani vstup novinářky, která ve všem vidí senzaci, erotiku a peníze. Pěknou tečkou je světlá chvilka šílené babičky, která jemně postaví svého zetě z hlavy na nohy. Text a výprava nabízí více, než se ve výsledku podařilo vytěžit režii.

Laťka dnešního dne je, zdá se, nasazená poměrně vysoko, a na jevišti vidíme Jiřího Jelínka, uvádějícího očekávaný blok představení, ale vzápětí **Tak co?!** To není mé zoufalé zvolání, ale název nadějného souboru z **Chlumce nad Cidlinou**. Pásmo poezie **J. Dědečka** a vlastní tvorby členů divadla **Dokud nás čápi nerozdělí,** které jsou vlastně jakési loutkářské bajky ve verších, vyprávěné pomocí loutek, improvizovaných loutek a zástupných rekvizit. Mladí herci nás na začátku vehementně přesvědčují o tom, co všechno v představení po-

Loutkářský soubor Tak co? ZUŠ Chlumec nad Cidlinou, vedoucí Romana Hlubučková / Podle Jiřího Dědečka: Dokud nás čápi nerozdělí. Foto: Ivo Mičkal.

strádají, a vzápětí nám vtipně předvedou inscenační klíč: zákon absurdity - nic nemusí být tím, čím se to zdá. Nejvíce je propracovaná první etuda O chytrém českém jazykově vzdělaném prasátku. Škoda, že gradace představení má dále spíše sestupný charakter. Díky překotnosti sdělování mám chvílemi problém se zachycením textu a pointy jsou rázem fuč. Musím však upřímně přiznat, že jsem se pobavil a ocenil tvořivou schopnost a úroveň práce s loutkou a předmětem.

J. Jelínek a **DNO z Hradce Králové** je zase na scéně a po písničce přichází na řadu jejich vycizelovaná miniinscenace **Anatomie**. Předmětné doslovnosti, být sežrán láskou či ležet někomu v žaludku, fungují divadelně jako metafory, a když feminní monstrum zahoří konečně opravdovým citem, narazí kosa na kámen a z kosa se vyklube kat, který kanibalistické holčině rázem zatne tipec. Troufnu si říci, přímo „Loutkáto mortále".

Ani nevím, zda byla či nebyla písnička, ale další představeníčko seskupení **DNO Gomez** hudbou určitě začíná. Na slaměném klobouku, který sedí na kytaristově hlavě, v mexicko-hispánském rytmu ožívá jeden ze střapečků a stává se Gomezem, do děje vstupuje rudá umělá květina z téhož klobouku coby tanečnice, kde se vzalo tu se vzalo personifikuje se zlo a máme tu „klasické romantické drama". Ve vrcholném okamžiku loutka Gomeze hercům zmizí a nezbývá než ji hledat. Diváci ji zřetelně vidí na pozadí černého horizontu, ale škodolibě vyčkávají, jak si herci poradí. Řemen spadl a ani pohotové „vrácení pásku" ho znovu úplně nenahodí. Pointa „blázince na druhou" už bohužel není tak překvapivá. Tento „nepovedený" konec nám dovolí nahlédnout do struktury inscenace a ukazuje, že vše je pečlivě promyšleno a nazkoušeno.

A jedeme dál, laťka představení se mezitím vyšplhala na úroveň „mistrovství ČR". Táhne mi hlavou, že nebude asi lehké pro **Lenku Košťákovou** a její formaci **Dospělá embrya**, shodou okolností opět **z Hradce Králové**, dostat svá **Nezbedná kůzlátka** do takové výšky. Ale když se před námi přes opěradlo židle znenadání rozprostře paraván coby louka ze svléknutých hereččiných šatů, s nádechem zpozorníme! Vážná tvář herečky se stává maminkou kozou a nezbedná kůzlátka? Toť loutkářská Píseň písní, za kterou by se král Šalamoun jistě nestyděl, neboť herečka decentně a citlivě vede ramínky běloskvoucí podprsenky svá vlastní „kůzlátka" – něžné ženské půvaby (heuréka, princip pars pro toto). Košilka je domečkem a lyžařská rukavice vlkem. Maminka odchází a kůzlátka si přes varování začnou s vlkem, který je, samo sebou, roztrhá. Pohádka přesto nekončí tragicky, ale nesmírně cudně nám připomene, že posledním iniciačním rituálem spojeným s „krvavou obětí" je proměna dívky v ženu. Silný estetický zážitek, neboť eros je zde použit coby ostří nože, po kterém se Lenka bravurně pohybuje s čistotou a nevinností, a směřuje ke katarzi, přičemž nikdy nesklouzne k lascivitě. Teprve při děkovačce vydechneme, a já mohu, bez uzardění konstatovat, že i v tak silné konkurenci se laťka pod Lenčinými kůzlátky ani nezachvěla.

Příjemně usazen v plyšovém sedadle velkého sálu pořád ještě přemýšlím, které části těla by šlo ještě loutkářsky využít. Na pořadu jsou **Čmukaři z Turnova** se svou pohádkovou detektivkou **Kam se poděly kočičí jazýčky,** a to jistě laťka zůstane vysoko. Opouštím proto úvahy o loutkovitosti lidského těla a jsem plný očekávání. Módní přehlídka. Zajímavé. Vzápětí se na jevišti rozdávají role a rozvíjí se příběh detektiva amatéra poplety. Snažím se marně vystopovat anoncovanou detektivku, ale po detektivním napětí ani vidu ani slechu. Že by za tím byli trpaslíci, kteří se „z mosta do prosta" objeví? Neorientuji se. Hlavní protihráč samozvaného detektiva, mocná čarodějnice Sáva, je nemastná neslaná, a celá inscenace jaksi bez chuti. Je mi líto nedotažené inscenace, ale protože vím, že Čmukaři jsou poctivci a dříči, mohu se těšit třeba napřesrok. Laťka zůstala vysoko a Čmukaři tentokrát pod ní

Loutkářský soubor Loutkino Brno / Alois Mikulka, František Nepil: Věci slepičí. Foto: Ivo Mičkal.

prošli, aniž by se zachvěla, to se někdy stane i šampiónům.

Čtvrtý den festivalu slibuje podle programu opět silné zážitky. Začínáme hrou **Oskara Batěka a Zdeňka Říhy Jak se Petruška ženil,** proslulá inscenace hradeckého DRAKu. To je přece dramaturgický tah! Kdo by nechtěl mít k dispozici takový prověřený text. Základ, na kterém se přece dá bez problémů stavět. Taková komedie se nedá zvrzat. Soubor **Podivíni z Podivína** z jihu Moravy nás přesvědčili o opaku. To se stane, když i u takto osvědčeného textu neproběhne důsledný dramaturgický rozbor, z kterého se teprve odvíjí další koncepce. Zdánlivá drobnost, že Petruška hvízdá-mluví přes „pišček" a nepíská na soudcovskou píšťalku, je zásadní, jde o charakterizaci postavy. Petruška v této interpretaci zní spíše „prusky" než „rusky", ale takováto významná proměna charakteru postavy se v samotném hraní vůbec neprojeví. Stylizace loutek také nijak netenduje k ruskému folklóru, ke kterému Petruška jistě patří, ale spíše upomíná (Dr. Fidibus) na ruskou mafii. Ani v tomto případě se s posunem v inscenaci nepracuje. Problém se promítá ještě dál, protože nejsou jasně přečteny a vymezeny charaktery postav a z toho plynoucí vztahy mezi nimi, chybí napětí, a nakonec i dramatické situace. Tak se stane, že se této komedii nikdo nezasměje.

Petruškův smutek se pomalu rozpouští v malém sále, kde již během příchodu diváků na otevřené scéně „šteluje" rádio protagonista **DNO**, otevíraje inscenaci hry **Tomáše Komárka** v režii Kamila Bělohlávka **4 + 1.** Příjemně stylizovaná plošná dekorace normálního bytu včetně domácího kina a loutkové rybičky v akváriu. Pomalované kostýmy, loutková televize promítaná z videa. To všechno jsou prvky groteskního zobrazení „loutkovitosti" života normální rodiny, zahrnující banální stereotypy, mechaničnost vztahů a prázdnotu komunikace. Setkání dvou obyčejných párů, zákusky a víno s dialogy, které všichni důvěrně známe. Realistické herectví mi však bohužel nějak do toho všeho nezapadá a samo nevytváří napětí ani dramatickou situaci. Absence těchto podstatných prvků dramatu nechává sdělení inscenace pouze v oznamovací rovině.

Loutkářský soubor DdDd ZUŠ Děčín, vedoucí Jana Štrbová / J. Štrbová podle L.M. Pařízka: Mausa-musaka. Foto: Ivo Mičkal.

Nejpřesvědčivější byla loutková televize, zvláště chvíle, kdy během křížové konverzace jde pouze obraz tvořící dominantní pozadí. Tady bych čekal nějaký průnik do divadelní reality. Ale nic. Myslím, že inscenátoři naplnili svůj záměr, já pochopil o co jde, ale nijak mě to nezasáhlo, očekávám asi od divadla víc. Dlužno dodat, že se divácká obec i porota rozpoltily na příznivce a odpůrce této inscenace.

Mini představení ve foyeru jsem vynechal, aby mě DNO nezahltilo. Neboť pro změnu přichází na řadu **DNO** s inscenací **Okolostola**. Stůl, dvě židle, Ona a On. Ticho. Ona si po chvíli vydechne: „Konečně klid". Než se však nadějeme, On rozpoutá okolo stolu, na něm i pod ním, bouři proměn věcí, rolí, vztahů i prostoru, na „principu DNO". Ona také nezůstává v ničem pozadu. Tryskající gejzíry tvořivosti, imaginativní manipulace s předmětem i slovem neberou konce. Můžeme jen závidět takovou flexibilní partnerku do pohody i nepohody. Postupně si však uvědomujeme, jak se u Ní dostavuje vlažnost k hraní a nenápadná touha po klidu a normálnosti. On dál jede jako buldozér, stále ve víru své imaginace. Ona udělá několik pokusů. Výstup a vstup do hry. V nastalém napětí si On nakonec sedá poslušně k večeři. Klid a rodinná idyla. Ona se mu snaží něco podstatného sdělit. Ale klíčové slovo bohužel odstartuje další kaskádu tvořivé a zničující hry. Ona zoufale zaprosí. On jakoby konečně procitl. Bere Ji něžně do náruče. „Jé promiň…", chvilka smíření a upřímného citu. Hlediště mačká slzu, ale Ona se ještě bojí…On: „Neboj!…" Boj!!!!!!!!!! Již opět tone v bezbřehé a destruktivní řece nápadů. Vztah se hroutí. Ona odchází. On teprve po chvíli, když se vynoří nad hladinu své hry, se nechápavě ptá: „Tak co je?". Ale teď definitivně už jen sám sebe. Brilantně zahrané (Markéta Stránská a Martin Škeřík), režijně pevně postavené drama o uvědomění si temné a zničující strany tvorby. Myslím, že se Jiřímu Jelínkovi

Loutkářský soubor Záchvat ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Jiří Polehňa: Na stropě. Foto: Ivo Mičkal.

podařilo nahlédnout až na „DNO“ své vlastní tvořivosti. Klobouk dolů!

Tlupatlapa Svitavy a jeho **Pastýřka** nás „táhne“ do velkého sálu a já se nemohu zbavit obavy, jak půjde dohromady **Jeffersova** poezie a masivní proscéniový rám. Má obava roste, když vidím, jak po sedadlech prví řady šplhají děti povinné ještě mateřskou školou!

Tohle přece nebude „mateřinka“. Tma, dětičky se hihňají. Loutková expozice je naštěstí trochu uklidní. Pastýřka už putuje a já záhy zapomínám na neposedy před sebou. Zmizel portál a přede mnou se ze tmy nekonečného prostoru vynořují jiskřivé a poetické obrazy. Vedou mě lehce za ruku po cestě, na které lidská bytost objevuje, skrze utrpení, sílu všeobjímající lásky. Podobně jako své ovečky směřuje k oběti a vykoupení. Rozhodla se svobodně obětovat pro nový život, který nosí pod srdcem. Křehkost inscenace nádherně koresponduje se sílou tématu. Pastýřka v podání Terezy Dvořákové je upřímná, čistá a silná. Nemalou zásluhu na tom mají řezané loutky lidí Jiřího Kašpárka, které fungují jako atributy postav a jen ve vypjatých momentech se stávají nositeli děje. Stejně tak i „rukávníky“, loutky oveček, znamenitě hrají. To vše má na svědomí výborně připravený text, promyšlená a nápaditá režie Karla Šefrny a Jany Mandlové, ale hlavně Šefrnova režie světel. Světlo nám jednoduše dává nahlédnout do magického „kruhu“ divadla, proměňuje prostor a zjevuje právě to, co má být viděno. Pastýřka je kompaktní inscenační tvar, který mne jako diváka emotivně zasahuje. V tom totiž tuším poslání divadla. Bravo!

Nastává předposlední den přehlídky a nás čekají poslední čtyři inscenace. **Jeden Eda Hradec Králové** svižně otevře mateřinkovým představením **Proč mají sloni chobot?** Svěží herectví divadla jedné herečky, zcela samozřejmě a tvořivě oživené roztodivné předměty v podání Mirky Venclové. Celá výprava je nápaditě a vtipně řešena. Otázka se vznáší pouze nad „latentní“ dramatičností situací v jednoduchém a subtilním kiplingovském příběhu.

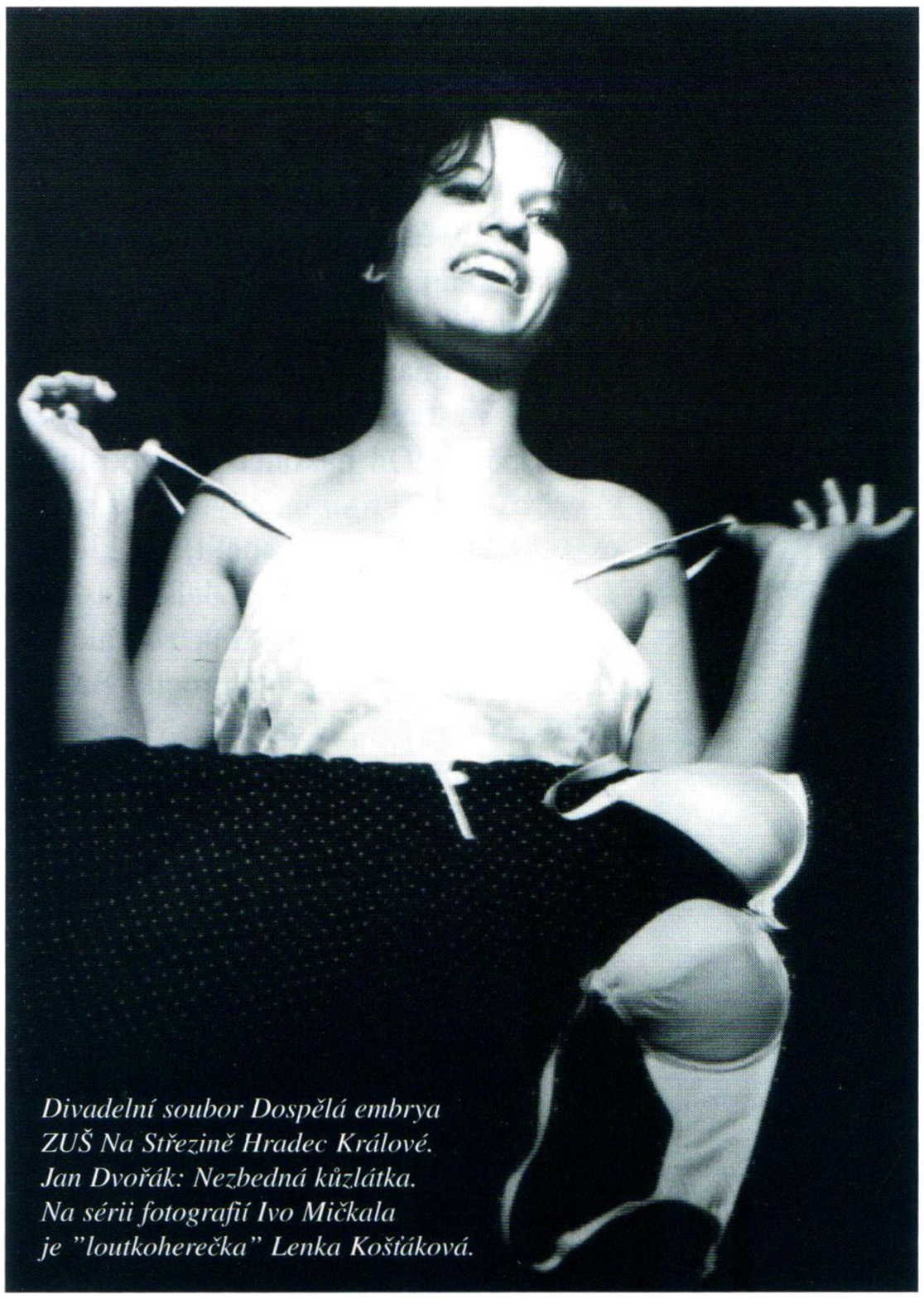
Veškerá produkce **LS BOĎI z Jaroměře** již přes osmdesát let těží z tradice českého marionetového divadla. Inscenace **Kašpárek na skalním hradě.** Těším se na Kašpárka. Na scéně se rozsvítí rodinné marionetové kukátko a vchází očekávaný Kašpárek. Nadýchnu se v očekávání.

Soubor DNO Hradec Králové / Jiří Jelínek, Bára Švarcová a Honza Kratochvíl: Gomez. Foto: Ivo Mičkal.

Představení však ne a ne se rozjet. Slova plynou, loutky se pohybují po jevišťátku, loutkoherci se decentně otáčejí k publiku zády, aby nerušily loutkovou produkci, ale nějak se to všechno ne a nechce spojit do obrazu, který by mě zaujal. Jako by mezi jevištěm a hledištěm byla neprostupná bariéra. Nějak podvědomě však cítím, že by stačilo málo, a všichni bychom se mohli dobře bavit. Ve skutečnosti celý sál ke konci představení pravidelně oddychuje zdravým spánkem.

Zatímco putuji k dalšímu představení, řeším zapeklitou otázku. Nemá náhodou přece jen ten Kašpárek nakonec dobré srdce, když se jako chlap zapřel a vlepil škemrajícímu smr-

Divadelní soubor Dospělá embrya ZUŠ Na Střezině Hradec Králové. Jan Dvořák: Nezbedná kůzlátka. Na sérii fotografií Ivo Mičkala je "loutkoherečka" Lenka Košťáková.

ťákovi vysvobozující hubičku, byť na tom ve finále profitoval? Toť „putovní“ otázka. Putuji dále na představení podle **Sakiho** příjemně morbidního textu **Sredni Vaštar** souboru **ZUŠ Žerotín z Olomouce**. Na scéně stojí krásná stará skříň, která je úkrytem, tajným královstvím, soukromou katedrálou a v jednu chvíli se dokonale promění v kostelní lavici. Po jevišti se pohybují odkrytě vedené loutky v nadživotní velikosti. Trojhlavá teta, chystající se uplatnit svou důsledně nemilosrdnou péči a objekt jejího zájmu, neduživý chlapec Conradin. Se Sakim to vše poskytuje myslím silný výchozí potenciál. Dění na scéně se však bohužel odvíjí sirupovitě a bez napětí. Vyprávění příběhu je spíše popisné a ve vztazích ne vždy čitelné. Nedaří se navodit textu adekvátní atmosféru. Velký podíl na tom má jistě rozvleklý temporytmus a chybějící vnitřní logika používaných prostředků. Představení končí. Saki se nedostavil.

Soubor DNO Hradec Králové / Erika Čičmanová, Jiří Jelínek a Mirka Venclová: Anatomie. Foto: Ivo Mičkal.

Nyní je na řadě tečka soutěžního programu, inscenace **plzeňského Střípku Kouzelnej mlejn.** Na forbíně dominuje velká malovaná postel. Ale pomyšlení, že by nebylo k zahození si trochu schrupnout, nato tata zahání řízná muzika. A už to fičí. Vesele lechtivé a vtipně rozehrávané písničky rámují pohádku o workoholickém mlynáři. Smějeme se jeho vzestupu a pádu do manželství, nenasytnosti jeho polovičky, která vede neomylně k tragickému konci, ten je v „režii“ nadpřirozena. Hra má spád, herci hrají jako o život, muzika šlape i ladí, loutky se pohybují se samozřejmostí a jistotou, gagy jiskří a publikum se popadá za břicho. Co dodat? Pochválit perfektně promyšlenou a funkční scénografii profesionálky Dáši Nesvedové a hlavně „profesionální“ režii a hudbu Ivany Faitlové. Veselá řachanda skončila bez kazu, sál tleská do rytmu přidané písničky, a mne napadá, že plzeňské Alfě vyrostla rovnocenná konkurence. Ba jo, povedená tečka.

Těch třiadvacet malých i velkých představení, které jsem letos v Chrudimi zhlédl, se myslím jistě dá považovat za reprezentativní průřez vrcholnou divadelní tvorbou, kterou lze řadit do oblasti loutkového divadla a divadla vyjadřujícího se prostřednictvím předmětů. Byly zde zastoupeny téměř všechny typy souborů, od tradičních marionetářů až po seskupení syntetizující předmětné hraní s hereckým divadlem. To je skvělé!

Ještě pár momentů, které mi uvízly v hlavě. Například jak se asi bude vyvíjet loutkářský potenciál typu Tlupatlapa, Tak co!?, DdDd i další, až opustí své zkušené lídry?

Výrazná chvíle setkání se „sociálním fenoménem“ DNO, který kromě svých představení prolínal neúnavně prostorem kolem „epicentra“ dění a rozdával náladu divadelního svátku.

A co je vlastně podstatnější pro amatérské činění - „profesionální“ úroveň dovedností, nebo odvážné faustovské hledání v magickém kruhu divadla. Nejlépe to všechno vařit v jednom alchymistickém kotli a opatrně míchat ode DNA.

Díky bohu, že si po tom, co jsem viděl, nemusím připadat „starý“ a Loutkářská Chrudim jakbysmet. Vždyť dvaapadesát není pro chlapa i pro festival žádný věk.

Karel Vostárek

ZÁVĚREČNÉ SLOVO POROTY 52. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

Vážené dámy, vážení pánové, loutkáři a příznivci loutkového divadla, 52. Loutkářská Chrudim končí a mně připadla nelehká úloha poněkud narychlo bilancovat.

Musím s potěšením konstatovat, že letošních 21 představení, jež prošla výběrem regionálních přehlídek, poskytuje poměrně reprezentativní průřez divadelní tvorbou, kterou lze řadit do oblasti loutkového divadla a divadla vyjadřujícího se prostřednictvím předmětů. Byly zde zastoupeny v podstatě

Loutkářský soubor Podivíni z Podivína / Oskar Batěk, Zdeněk Říha: Jak se Petruška ženil. Foto: Ivo Mičkal.

všechny typy souborů – od tradičních marionetářů až po amatérská seskupení používající netradiční postupy a syntetizující předmětné hraní s hereckým divadlem. Také poměrně masivní účast souborů základních uměleckých škol zakládá naději růstu loutkářského potenciálu. K této oblasti lze přiřadit i soubor Tlupatlapa Dramatické školičky ze Svitav. Inscenace Pastýřka je bezesporu přesvědčivým důkazem existence takového potenciálu.

Snad nejfrekventovanějším druhem loutek byli maňásci, ale málokterý soubor skutečně zvládl tento loutkový žánr a jeho zákonitosti. Nejlépe se v maňáskárně zabydlel plzeňský Střípek.

Přehlídkou prolínající téměř sociální fenomén DNO vytvořil skutečnou atmosféru divadelního svátku a především jeho inscenace Okolostola nenechá snad nikoho na pochybách, že není autorská tvorba loutkářských souborů na dně.

Chci z tohoto místa poděkovat především organizátorům a pořadatelům – městu Chrudimi, IPOS-ARTAMA Praha, občanskému sdružení Amatérské divadlo a svět, Chrudimské besedě i představitelům Ministerstva kultury ČR a Pardubického kraje a všem sponzorům. Dále všem lektorům a účastníkům seminářů, redaktorům Lávky, a hlavně všem souborům, které měly odvahu vstoupit do magického kruhu divadla a dát všanc výsledky své práce. Je zřejmé, že ne vše se zdařilo dle představ tvůrců, ne vše zasáhlo či pobavilo diváky.

Parafráze biblického textu „Kdo z nás je bez chyby, hoď první kamenem“ formovala přístup lektorského sboru k hodnocení a povídání nad inscenacemi. Řídili jsme se snahou dobrat se společně pojmenování přínosu i problémů jednotlivých představení. Děkuji všem členům souborů za vstřícnost, otevřený přístup a za příjemný společně strávený čas. Naproti tomu na základě letošní zkušenosti cítíme potřebu dále hledat a formulovat způsob vedení veřejných diskusí.

Přeji vám všem pohodové prázdniny, vroucný polibek múzy a přízeň patrona loutkářů svatého Jana Nepomuckého. 52. Loutkářskou Chrudim jsme přežili, ať žije 53.!

Za lektorský sbor
Karel Vostárek

Loutkářský soubor Čmukaři z Turnova / Daniela Weissová a kolektiv souboru: Kam se poděly kočičí jazýčky. Foto: Ivo Mičkal.

Soubor DNO Hradec Králové / Tomáš Komárek: 4 + 1. Foto: Ivo Mičkal.

VÝSLEDKOVÁ LISTINA
52. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

Čestná uznání

Jakubu Vašíčkovi za osobitý dramaturgicko-režijní přístup k inscenaci Smrt si říká Pablo a Pedro

Tomáši Machkovi za herecký vztah k předmětu v inscenaci Před lesem, za lesem

Jiřímu Polehňovi za výtvarné řešení scény a loutek v inscenacích Vítr z Apalačských hor a Na stropě

Jakubu Štrbovi za tvůrčí interpretaci hudební složky v inscenaci Mausa-musaka

Erice Čičmanové za výtvarné řešení loutky k inscenaci Anatomie

Lence Košťákové za loutkoherecký výkon v inscenaci Nezbedná kůzlátka

Romaně Hlubučkové za metodické vedení divadelního souboru Tak co?! Chlumec nad

Cidlinou v inscenaci Dokud nás čápi nerozdělí
Miloslavu Lerchovi za herecký výkon v inscenaci Kouzelnej mlejn

Individuální ceny
Janě Štrbové za masky a hudební a pohybovou složku inscenace Mausa-musaka
Jiřímu Jelínkovi za režii inscenací Anatomie a Okolostola
Martinu Škeříkovi za herecký výkon v inscenaci Okolostola
Karlu Šefrnovi za světelnou režii a režijní podíl na inscenaci Pastýřka
Janě Mandlové za scénář a režijní podíl na inscenaci Pastýřka
Tereze Dvořákové za herecký výkon v inscenaci Pastýřka
Ivaně Faitlové za režii a hudbu k inscenaci Kouzelnej mlejn

Ceny za inscenace
Souboru **DNO Hradec Králové** za inscenaci Okolostola
Souboru **Tlupatlapa Dramatické školičky Svitavy** za inscenaci Pastýřka
Souboru **Střípek Plzeň** za inscenaci Kouzelnej mlejn

Doporučení na Jiráskův Hronov
1. Inscenace **Okolostola** – DNO Hradec Králové
2. Inscenace **Kouzelnej mlejn** – Střípek Plzeň

Nominace na Jiráskův Hronov
Inscenace **Pastýřka** – Tlupatlapa Svitavy

Tlupatalapa Svitavy
R. Jeffers: Pastýřka
Foto: Ivo Mičkal

52. LCH
JAKO BOHATÁ HOSTINA

52. celostátní přehlídka amatérského loutkářství – Loutkářská Chrudim se tradičně konala první týden v červnu (přesně od 29. června do 5. července 2003). Přinesla tradiční Loutkářský štrůdl na zahájení, v němž se postupně na náměstí J. Ressela představily čtyři soubory, přehlídku amatérských inscenací, které postoupily z krajských přehlídek (bylo jich 22 od 18 souborů), doplňkový divadelní program s amatérskými i profesionálními inscenacemi, loutkářský bál, závěrečnou Loutkářskou pouť, výstavu českého rodinného loutkového divadla ze sbírek Moravského zemského muzea, devět každodenních seminářů a dětský klub pro děti, rozhovor poroty se soubory a veřejné rozborové semináře, festivalový deník Lávka, křeslo pro hosta tentokrát s velmi hranými autory loutkových her Ivou Peřinovou a Jiřím Středou, návštěvu hejtmana Pardubického kraje Jana Línka na zahájení, překvapující ohňostroj padající bez jakýchkoliv bezpečnostních opatření přímo na lidi (jediným opatřením byla výzva, když se něco stane, nikdo vám nic nedá). Každý den před divadlem hrála jedna kapela (Vlasta Rédl, Petr Muk, Hradišťan s Jiřím Pavlicou, Beatles revival). Počet účastníků činil 500 osob včetně 180 seminaristů. Diváků se do všech hracích prostor dostavilo více než 5 tisíc a celkem se hrálo 51 hodin a 10 minut. Přehlídku z pověření Ministerstva kultury ČR uspořádaly IPOS-ARTAMA a město Chrudim ve spolupráci s Chrudimskou besedou a OS Společností amatérské divadlo a svět. Téměř 500 tis. Kč věnovalo město, 300 tis. ministerstvo, 80 tis. kraj, 100 tis. dala soukromá firma Holcim z Prachovic.

Loutkářský soubor Tlupatlapa Svitavy / Robinson Jeffers: Pastýřka. Foto: Ivo Mičkal.

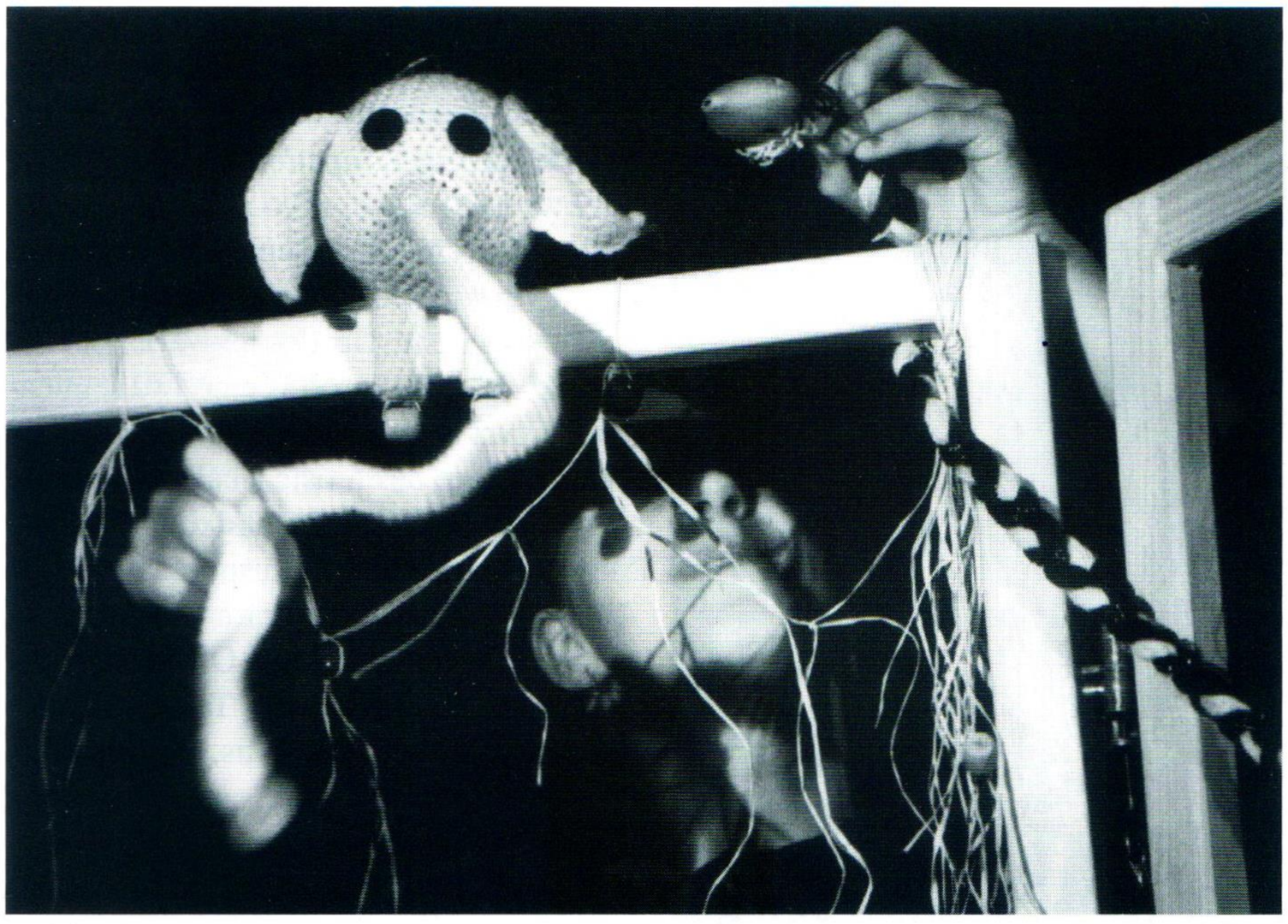
Čísla jsou to jistě velmi zajímavá, ale těžko mohou vypovídat, o tom, jaká LCH skutečně byla. Proberme nejprve novinky.

Přibyl jeden nový hrací prostor, respektive dřívější kino vystřídalo divadlo MED = divadlo mezi domy, což měl být původně jiný prostor.

Chrudimští pořadatelé postavili vlastně na poslední chvíli ve velkém sále Muzea malé kukátko, navozující pocit stísněného prostoru. Udělali zatemnění, černé výkryty. Nepostřehli však, že se prostor, tj. jeho akustika, chová jinak bez diváků, jinak s nimi. Doufám, že s touto zkušeností lze úpravu dokončit ke spokojenosti. Poprvé nabídli pořadatelé všem souborům, že jim mohou hradit ubytování po celou dobu LCH a sadu vstupenek na všechna představení s padesátiprocentní slevou. Pokud očekáváte, že toho všichni využili, mýlíte se. Třetina, a to zejména z řad tradičních souborů (např. Strakaté divadlo z Prahy, Podivíni, Opal z Opavy), přijela na své vystoupení, jednou přespala, šla na rozhovor s porotou a odjela. Musím říci, že to nechápu. Opravdu je jim líto věnovat týden dovolené? Nevím. K dětskému a rodinnému semináři přidali pořadatelé ještě dětský klub, jakýsi dětský koutek s programem, který nepředstírá, že je seminářem. Vedly ho studentky Západočeské univerzity z Plzně. Na poprvé se dětí moc nepřihlásilo, ale to je jen začátek.

Největší novinkou koncepčního rázu byl po mnoha letech návrat samostatných rozhovorů poroty s jednotlivými soubory. Jak to vyjádřil předseda poroty Karel Vostárek, nešlo o to nabízet recepty jak to dělat, nýbrž společně se dobírat možností, které látka a inscenační postup nabízejí. Jak to každé dopoledne vypadalo, chci dokumentovat na rozhovoru poroty s vedoucí souboru Tak co?! z Chlumce nad Cidlinou Romanou Hlubučkovou a členy této skupiny. Nejprve byli požádáni, aby vysvětlili genezi inscenace Dokud nás čápi nerozdělí. Soubor začínal s novými členy, a proto se pustil pouze do kratičkých výstupů, etud na texty Jiřího Dědečka. Posléze vznikly některé texty vlastní. Další otázka mířila na Romanu. Porota se zajímala, jakou měla roli v přípravě inscenace – odborný dohled, režie? Poté se rozpoutala diskuse o tom, zda termín, který soubor použil jako charakteristiku svého stylu (maňásky a zástupné rekvizity), je adekvátní. Porota soudila, že spíše jde o divadlo předmětů, v němž klíčem je fakt, že všechno může být vším. Je otázkou, zda pro nonsensovou poezii není výhodnější použít reálné předměty v jiné roli. Porotě se zdálo, že tak to funguje v první etudě o chytrém českém prasátku. Někoho z poroty zaujalo, že za paravánem jsou vidět nohy. Začal přemýšlet, že by vlastně mohly hrát. Dalším tématem byla stavba inscenace jako celku. Porotě se zdálo, že vrchol přišel na počátku, a pak už to negradovalo. Inscenace měla také několik konců. Posledním tématem byla výslovnost. Romana vysvětlila, že ví, že někteří šumlují, ale osm měsíců je příliš krátká doba. Na závěr shrnul diskusi předseda poroty slovy „Líbilo se nám to, ale cítíme mezery“. Tato diskuse rozhodně nebyla výslechem vedoucí, ta se také neustále obracela na členy souboru s výzvou, aby odpověděli sami, neboť jsou spolutvůrci inscenace. Zdálo se mi, že to pro tento soubor mohlo být přínosem. Trochu problémem však bylo, jak fungovala následná, tj. odpolední, veřejná diskuse. Původně dohodnutý model, že seminář F (pro ty, kteří chtějí vědět) L. Richtra, diskutující každé dopoledne o všech inscenacích, připraví témata pro odpoledne a diskusi povede), skončil již druhý den. Přítomní odmítli koncepci, že porota nařekne názor (byl zveřejněn v Lávce) a nebude diskusi moderovat. Improvizovaně se dohodlo, že tajemnice poroty A. Exnarová přečte písemné reflexe ze zpravodaje a poté se rozproudí diskuse. To se posléze dělo, i když i mně se zdálo, že loutkáři nediskutují s porotou, nýbrž s referáty. V porotě kromě Karla Vostárka zasedali Karel Makonj z Minoru a DAMU, Hana Galetková, dramaturgyně Divadla loutek v Ostravě, Petr Mohr, člen souboru C Svitavy a Blanka Joseph-Luňáková, loutkoherečka plzeňské Alfy.

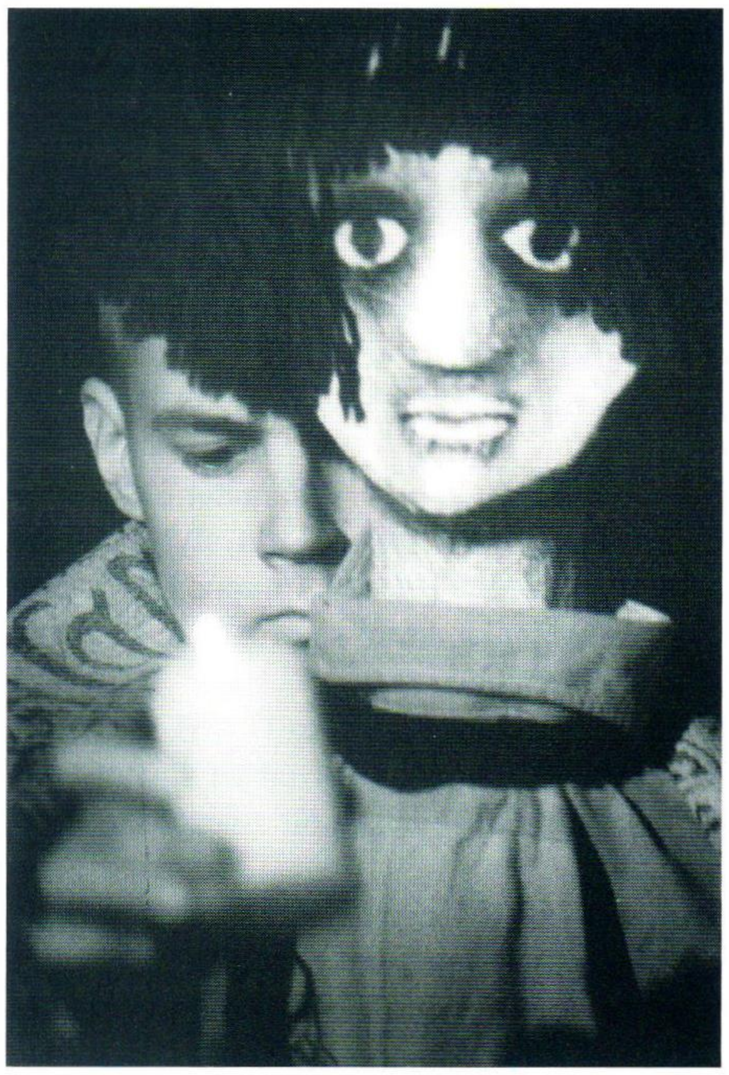
Zajímavou novinkou bylo rozšíření doplňkového programu o amatérské inscenace, které z různých důvodů nemohly být prezentovány v hlavním programu. Jednalo se přitom zejména o inscenace pro děti a ty byly většinou uvedeny dopoledne pro veřejnost. Byly mezi nimi např. Medvídek Pú Čmukařů (jde o remake), O lakomé Barce souboru Tak co?! (neuspěla v krajské pře-

Divadlo jednoho herce Jeden Eda, Hradec Králové / Mirka Venclová podle Rudyarda Kiplinga: Proč mají sloni chobot? Foto: Ivo Mičkal.

LS Bodi Jaroměř / Jan Schmit, Jana Dvořáčková: Kašpárek na skalním hradě. Foto: Ivo Mičkal.

LS ZUŠ Žerotín Olomouc / Saki: Stredni Vaštar. Foto: Ivo Mičkal.

Loutkové divadlo Střípek Plzeň / Ivana Faitlová: Kouzelnej mlejn. Scénografie Dáša Nesvedová, hudba a režie I. Faitlová. Foto: Ivo Mičkal.

hlídce), Dary nedary Krajánek Ledenice (stejný důvod), Jak Kašpárek staví domek Pimprle Praha (také v kraji neuspěli). Pořadatelé umožnili vystoupit Klice Praha (o LCH se Indiánské pohádky ucházely již po druhé) a druhé inscenaci ZUŠ Žerotín Vesel u vesel den co den, která se do programu LCH nedostala. Možná je to zárodek toho, o co by se pořadatelé (IPOS-ARTAMA) chtěli pokusit příští rok. Na veřejném shromáždění (těch, co do toho chtějí mluvit, na takovém zadání se dohodla odborná rada Artamy) vysvětlili za Artamu Štěpán Filcík, za radu Daniela Weissová, že se chtějí v příštím roce pokusit o jakýsi open program, v němž by v dopoledních časech umožnili za předem stanovených podmínek vystoupit dalším souborům. V diskusi, která se rozpoutala, zazněly hlasy pro i proti. Někteří se báli rozmělnění umělecké úrovně LCH, ohrožení jejího statutu jako přehlídky amatérského loutkářství, jiní tleskali a říkali, my do soutěže jít nechceme, ale zahrát třeba na vlastní náklady bychom si chtěli. Je otázkou, zda by zde nemohly vystoupit i agenturní skupiny, v nichž mnohdy hrají příležitostní profesionálové. Ozval se požadavek vzdělávání, zejména dlouhodobějšího a systematického. Je žádoucí, aby ARTAMA připravila projekty, které by bylo možné realizovat v regionech. Amatéři na LCH postrádají větší kontakt se zahraničím.

Zdá se, že řada loutkářů počítá s Chrudimí jako místem pro vzdělávání. Také statut přehlídky vnímá vzdělávací program jako integrální část akce. Letos se přihlásilo víc zájemců než v minulých letech. Také jim pořadatelé připravili bohatou hostinu. Mezi lektory byly osobnosti jako Jiří Vyšohlíd z divadla Drak (Divadlo obrazu a zvuku), Pavla Říhová z Ateliéru Abrakadabra, absolventka stáže stínového klasického loutkového divadla z Bali v Mezinárodním loutkářském institutu ve francouzském Charleville-Mézières (Světlo a stín), dramaturgicko-autorský seminář vedla autorka her Iva Peřinová, Mirka Vydrová vyráběla a učila pracovat s různými druhy loutek (Maňas nebo marioneta), Robert Smolík, scénograf divadla Minor, se pokusil znovuobjevovat zapomenutou formu divadla, totiž papírkové divadlo. Naprostým objevem byl seminář Nemocniční postel jako jeviště. Ukázal na u nás dosud neznámé možnosti loutkového divadla jako terapeutického prostředku. Podrobnosti se dočtete v rozhovoru s lektorem seminář Ottokarem Seifertem z Německa v tomto čísle AS.

Mohli bychom říci, že letošní Loutkářská Chrudim byla vydařená. Svědčily by pro to plné sály i náměstí (podle slov místostarosty města Petra Řezníčka tolik lidí na zahájení LCH snad nebylo ještě nikdy), dobrá atmosféra setkání přátel, kteří mají společného koníčka. Je otázkou, zda byla vydařená opravdu pro všechny. AS připravila anketu mezi účastníky, kteří v loutkářství představují nejrůznější směry a na LCH působili v různých rolích – od hrajících účastníků, přes lektory, porotce, pozorovatele, pamětníky atd. V anketě najdete spektrum odpovědí od kladných, přes rozpačité, i záporné. Upozorňují na stav českého loutkářství, které se trochu rozpadá na proudy diametrálně odlišné. Někteří volají po návratu ke klasické loutce, k divadlu pro děti, jiní chválí rozšíření jeho adresy a hru s předměty. Nemálo hlasů zpochybňuje jakékoliv hodnocení inscenací a domnívá se, že je příliš tvrdé. Někdo dokonce porotu viní z narušení atmosféry radosti z divadla a ze setkání. Myslím, že to všechno svědčí o tom, že se amatérské loutkové divadlo nachází na rozcestí a bude se muset rozhodnout, kam chce jít. Především by patrně mělo vyjít z izolace, podívat se na jiné druhy divadla, komunikovat s nimi a komunikovat více i mezi sebou. Jistě není žádná náhoda, že existuje silná skupina především tradičního loutkového divadla, která programově nechce jít na krajské přehlídky, a pokud se zúčastní, deklaruje, že nechce hodnocení a nechce jet na LCH. Nerozumím příliš hlasům, že amatéři si vystačí a žádnou reflexi stejně jako profesionálové nepotřebují. Opravdu se amatérské loutkové divadlo nebojí, že ztratí diváky? Ne každý soubor je přece generačním divadlem jako hradecké DNO, obklopené předivem příznivců, kteří jej věrně doprovází a přijeli i do Chrudimi. Možná, že právě onen open koncept přehlídky by tuto vnitřní diskusi mohl nastartovat.

Lenka Lázňovská

CO VÁS LETOS NA LCH PŘEKVAPILO? ANKETA

František Písek, režisér souboru Jitřenka Brno, bývalý učitel LDO, penzista:

Je mi dvaaosmdesát a chci se už jen dívat. Oproti dřívějšku je tu hodně mládeže a dětí. Nelíbí se mi ten odklon od loutek. Na jevišti by měla dominovat loutka a měla by být přesně a čistě vedená.

Jiří Oudes, vedoucí souboru Těšováček, učitel a ředitel ZUŠ v Plzni, nyní penzista:

V poslední době mám pocit, že ne všemu loutkovému divadlu rozumím. Někdy mě tady divadlo míjí, ale já jim to odpouštím, oni sami přijdou na to, že se to tak dělat nedá.

Jolana Brannyová, loutkoherečka Divadla Drak, nyní učitelka ZUŠ na Střezině Hradec Králové, účastnice LCH – soubor Jeden Eda:

Mám pocit, že se tady představení zbytečně rozebírají do hloubky, to se u profesionálů nedělá. Divadlo je pro mě záležitost duchařiny a spontánnosti. Tady je najednou někdo, kdo má veškerá práva říct, tak je to správně, tak ne.

Romana Hlubučková, vedoucí souboru Tak co? z Chlumce n. Cidlinou, účastnice letošní LCH:

Nepřekvapilo mě nic. Všechno je tak, jak má být. Já sem jezdím hrozně ráda.

Alena Exnarová, ředitelka Muzea loutkářských kultur, tajemnice poroty:

LCH mě nepřekvapila ničím. Nic mě nešokovalo ani v příjemném slova smyslu, ani nepříjemně. Mám pocit, že plynula v poklidu. Na každém představení bylo něco pozitivního.

Jana Štrbová, vedoucí a režisérka souboru DdDd ZUŠ, Děčín, účastnice LCH:

Nepříjemně mě překvapil rozhovor s porotou. Připadala jsem si jako na pranýři.

Pavel Němeček, Olomouc, lektor semináře:

Překvapila mě inscenace souboru DNO Okolostola. Vždycky jsem říkal, že je skvělé, co všechno umí, a těšil jsem se, až začnou hrát divadlo. A to přišlo velmi brzy. Až mě to srazilo k zemi.

Petr Mlád, Plzeň, loutkoherec, člen souboru Střípek:

Loutkové divadlo Střípek Plzeň
I. Faitlová: Kouzelnej mlejn
Foto: Ivo Mičkal

Foto I. Mičkala ze semináře Mirky Vydrové nazvaného Maňas nebo marioneta.

Potěšilo mě DNO. Líbil se mi celek podvečera, který udělali ze svých kousků a z inscenace Chlumce n. C. a souboru Dospělá embrya z Hradce Králové. Vypadalo to jako komponovaný celek. Snad by se to ani nemělo rozdělovat.

Jana a Rudolf Krauseovi, tvůrčí tým souboru Spojáček Liberec – účastníci LCH:

Málo klasických loutek. Jezdíme sem pravidelně a je jich čím dál tím méně. Je perfektní, že tady jako soubor můžeme být celou dobu.

Jiří Středa, dramatický autor a režisér, šéfredaktor festivalového bulletinu Lávka:

Obrovská aktivita mladých souborů. Já mám od amatérského loutkového divadla odstup minimálně 35 let. Často jsem slyšel o jeho údajné krizi. Já bych se o ně nebál. Jeden rok nese prapor DNO, druhý někdo jiný. Kulminuje silná myšlenka, která se prostřídá s novou, takže budoucnost opravdu není ohrožena.

Nina Malíková, předsedkyně Českého střediska UNIMA:

Překvapil mě vývoj souboru DNO, to jak se dívají na vlastní tvorbu a jak v ní pokročili. Myslela jsem si, že zůstanou u nezávazné hravosti a že půjdou ke dnu.

Petr Mohr, Svitavy, člen souboru C, porotce:

Nepřekvapilo mě nic. Uspokojily mě některé novinky, např. to, že se vrátily diskuse souborů s porotou. Myslím si, že je to pro soubory příjemné. Úroveň letošní LCH mi připadá slušná.

Michal Drtina, Hradec Králové, loutkář, člen redakce festivalové Lávky:

Spousta mladých lidí. Fascinovalo mě, jak DNO muzicíruje venku a plynule a přirozeně to přejde do představení. Mrzí mě, že se v kuloárech probírají různé žabomyší války. Překvapilo mě, jak se porota v představeních „hrabe“. Profesionál by s nimi vyběhl. Stačilo by snad, kdyby si se souborem normálně povídala.

Jan Pem, soubor Před branou, Rakovník, účastník LCH:

Organizace přehlídky se pořád vylepšuje, vázne ale technické zabezpečení. Jsme smutní z prostoru divadla MED, připravovali jsme se na kino. Pohádku máme postavenou na světlech a muzice a tady pro to nebyly podmínky.

Petr Slunečko, soubor Jiskra Praha:

Překvapilo mě, kam se amatérské loutkářství na ústřední přehlídce ubírá. Mám pocit, že se stává divadlem malých forem a zapomíná se na loutky jako na bytostnou součást. Vidím to jako negativní trend. Mohl bych říci, čím to je, ale nechci.

Hana Kalašová, loutkářka, Praha, účastnice LCH:

Dělám loutkové divadlo dlouho. Na Chrudimi si vždy najdu to svoje. Potěšila mě Pastýřka ze Svitav, i když to není tradiční loutkové divadlo, ale je to divadlo. Mělo by toho být více.

Jana Mandlová, režisérka souboru TLUPATLAPA ze Svitav, účastník LCH:

Jezdím sem kvůli atmosféře, tu očekávám a ta tu je. Není tu rivalita, je to setkání přátel. Na to se těším a hrozně si to užiju.

Tomáš Doležal, Brno, lektor semináře:

Jsem tady po pěti letech. Líbí se mi, že loutkové divadlo, které je obecně považováno za umění pro děti, se obrací i na jiné publikum, a že se kromě loutek tady objevují i předměty a že je tady hodně metaforiky.

Jana Portyková, režisérka, učitelka ZUŠ na Střezině Hradec Králové, redaktorka festivalové Lávky:

Vždycky mě potěší vstřícná atmosféra mezi účastníky a mám pocit, že si navzájem fandí. To na spoustě přehlídek není. S tím kontrastují rozborové semináře. Ptám se, zda to, jakým způsobem se hodnotí představení, je adekvátní tomu, že to lidé dělají s láskou a že jde o amatérské divadlo z libosti, které přináší potěšení.

Ivo Mičkal, Jablonec n. N., bývalý člen souboru Vozichet, divadelní fotograf:

Jako bývalého loutkáře mě LCH letos tak zasáhla, že jsem překvapil sám sebe tím, že mám pocit, že bych si zase chtěl zkusit nějaký seminář. Myslel jsem si, že to už je za mnou. Těžko se ale k tomu vrátím.

Jiří Polehňa, loutkář, režisér dvou hrajících souborů, učitel ZUŠ na Střezině Hradec Králové:

Jsme vděčni, že tady můžeme být celou Chrudim. Moje soubory jsou studentské a moc peněz nemají.

Připravila Lenka Lázňovská

Letos na Loutkářské Chrudimi byly pro besední večer nazvaný Křeslo pro hosta připraveny křesla dvě. Na jednom usedla Iva Peřinová a na druhém Jiří Středa. Foto: Ivo Mičkal.

NEZTRÁCEJME CHUŤ SI HRÁT

Ottokar Seifert je loutkoherec, dramaturg, režisér a speciální pedagog, žijící od roku 1968 v Německu. V roce 1978 založil a vedl v Ravensburgu Ottokar's Puppenspielkiste jako první stálé loutkové divadlo. Od roku 1998 se věnuje loutkovému divadlu jako prostředku humanizace dětských léčeben. Prstovými loutkami, marionetami, maňásky, javajkami či stínovým divadlem vypráví dětem klasické nebo moderní pohádky a vyzývá je k participaci na příběhu, hudbě i podobě loutek. Vytváří velmi komunikativní prostředí, které jednak děti vytrhne ze stereotypu, jednak jim umožní s loutkami mluvit o svých bolestech i strachu. Od roku 1990 spolupracuje s Karlem Makonjem a Markou Míkovou v divadle Minor. Na letošní LCH právě s M. Míkovou vedl seminář s názvem Nemocniční postel jako jeviště. AS se ho zeptala na jeho dojmy.

Jaký je Vás nejvýraznější dojem z letošní LCH?

Letošní Chrudim byla pro mě osvěžující. Loutkařina žije, a to je radost. To za prvé. Za druhé bych si přál vidět v Německu tolik muziky v inscenacích jako tady.

To v Německu opravdu není?

Není. Češi mají obrovskou tradici v muzicírování. Všude se tady víc zpívá, když se loutkáři sejdou v hospodě, také si zpívají.

Překvapilo Vás něco z hlediska stylu loutkového divadla?

To se nedá srovnat. V Německu vzniklo loutkové divadlo později a vyvíjelo se pomaleji. Velkou nadějí pro budoucnost je první loutkářská škola ve Sttutgartu. Tady se vychovávají profesionálové. Jediné, co byste od nás mohli převzít, je loutkářství jako terapie. Překvapuje mě, že to tady neexistuje, když je dramatická výchova na takové úrovni. Takže nevím, v čem je problém.

Co Vás na Chrudimi nejvíce překvapilo?

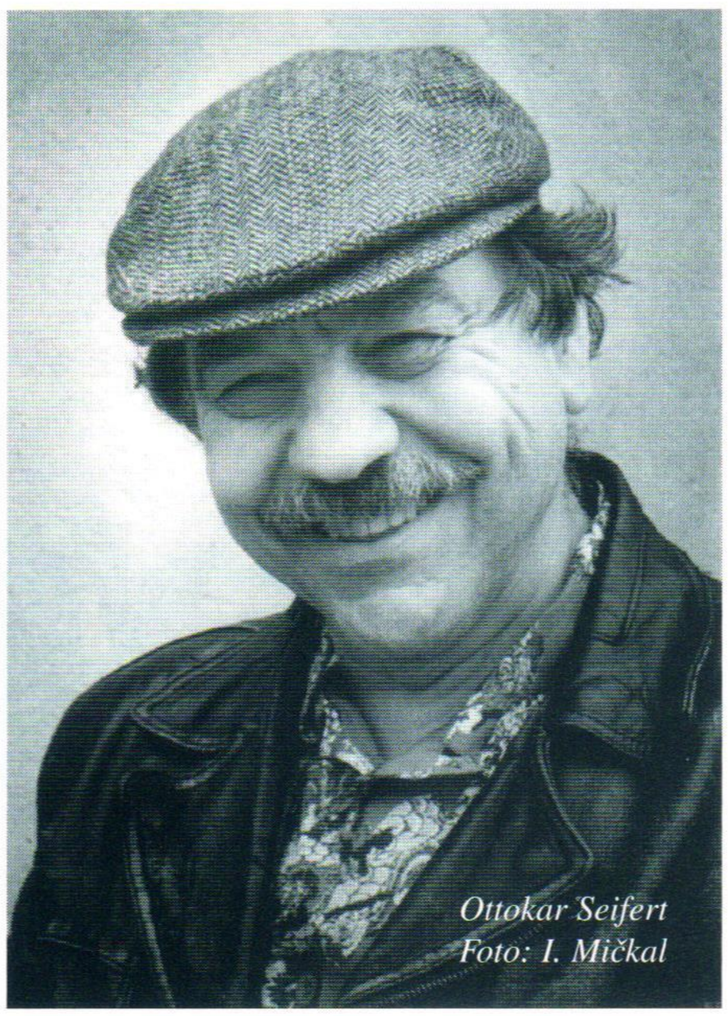
Mladí lidé a jejich angažovanost pro loutkářství. Svým seminaristům jsem říkal, hrajte si, ale berte to vážně. Překvapující je, že amatéři, než se dostanou na Chrudim, musí projít nižšími soutěžemi. V Německu má téměř každé město svůj malý loutkový festival, ale není mezi nimi žádná vazba.

Co byste přivezl do Německa a ukázal svým přátelům?

Hned bych tam vzal Pastýřku souboru Tlupatlapa ze Svitav. Tento styl divadla je v Německu neznámý. Svou úrovní jsou pro mě na hranici profesionalismu. Znám i soubor C z jejich vystoupení na festivalu ve Fridrichshafenu. Byť jim nerozuměli, byla to pro všechny bomba. Je to doklad toho, co se hravostí a muzikou dá vyjádřit. Děti takové divadlo potřebují. Mají problémy s komunikací a dělá jim problémy si spontánně hrát.

Jak se Vám vydařil seminář?

Měl jsem jasnou představu, a ta se splnila. Měli jsme možnost si to prakticky vyzkoušet v nemocnici a v ústavu pro mentálně postižené. Seminaristé se tak mohli osobně přesvědčit, jak funguje loutkové divadlo jako terapeutický prostředek. Já tomu říkám humanizace nemocničního prostředí. Není to vlastně terapie v pravém slova smyslu. Dávám dětem možnost přenést se na jiné myšlenky a tak jim psychicky pomáhám zvládnout nemoc.

Ottokar Seifert
Foto: I. Mičkal

Je tato forma v Německu podporována?

Měl jsem to štěstí, že když jsem s tím začal, byl jsem už známý. Od počátku na to slyšely velké firmy jako Mercedes či pojišťovna. Díky Mercedesu jsem mohl každý rok na jeden týden vyjet na turné. Auto mi půjčili, já ho nechci, neuživil bych to. Po 11. září a útoku na New York se podpora zmenšila. Nemocnice mě potřebují, ale nemohou zaplatit. Když se začne šetřit na kulturních a sociálních věcech je na tom stát vždycky mizerně. Důležité je, aby lidé neztratili potřebu hrát si. Pravda je, že u vás se hraje trochu moc. My v Německu konzumujeme a ptáme se za kolik. Bojím se, že to sem také přijde.

Připravila Lenka Lázňovská

ZAMYŠLENÍ NAD PŘEHLÍDKOU SOKOLSKÉHO DIVADLA V TOUŠENI

Ve dnech 25. – 27. dubna a 17. – 24. května 2003 se letos opět konala v Lázních Toušeň III. národní přehlídka sokolských ochotnických divadel. Zúčastnilo se jí 15 souborů se 14 inscenacemi. Přehlídku zahájil domácí **DS při TJ Sokol Toušeň** představením hry **Drahoslava Vracovského Dubová zátka.** Týž den se hrála hra **Jana Valáška Kytice pro panenku** v provedení **DS J.K. Tyla ze Suchdola nad Lužnicí,** následoval **Ochotnický divadelní soubor Merenda při TJ Sokol Nový Knín, Josef Štoba: Na letním bytě, Divadelní spolek Tyrš TJ Sokol Lány** s hrou **Václava Dostála Šedá eminence z Elsinoru, DS Jirásek při TJ Sokol Choceň, Jan Paulů Král 3333,** spojené soubory **Divadla v Roztocké, z Jilemnice a DS Žalý** při **TJ Sokol Benecko** s inscenací **Zdeňka Karáska a kol. Poklad?! Být jiný se neodpouští.** Následovaly **DS J.J. Kolár Tj Sokol Poniklá, Robert Thomas: Vražedné dědictví, DS Štěk TJ Sokol Štěpánov u Olomouce, H. Lisická, J.M. Bourek: Ženich pro čertici, DS TJ Sokol Bozkov, Adolf Branald: A v tom zámku byla panna…, Divadelní spolek Scéna TJ Sokol Libochovice, kol.: Manžel na inzerát, DS Ucho TJ Sokol Uhříněves, Ivan Kraus: Víkend, DS TJ Sokol Litovel, Jiří Brdečka: Limonádový Joe, divadelní sdružení TJ Sokol Mšeno u Mělníka, bří Čapkové: Ze života hmyzu** a divadlo **A.K. TJ Sokol Zvoleněves, Jaroslav Vedral: království pro draka.**

Je pochopitelné, že úroveň divadelních souborů byla velice rozdílná, což úzce souvisí nejen s délkou jejich působení, a tím i s množstvím zkušeností, ale i s velikostí souborů a se schopnostmi jejich vedoucích. A to se přehlídky zúčastnily, až na dvě úspěšné moravské výjimky, pouze soubory z Čech. Nechci proto hodnotit jednotlivá představení, chci se spíše zamyslet nad problémy, které jsou s působením sokolských divadelních ochotnických souborů spjaty.

Velký počet představení klade na organizátory vysoké nároky. Toušenští, včetně paní starostky, velice vstřícně a v čele s bratrem dr. J. Králíkem se s nelehkým úkolem vypořádali více než se ctí, a budiž jim za to dík.

Rozsáhlost přehlídky ukázala nutnost uspořádat ji napříště jako akci výběrovou, k prospěchu pořadatelů, souborů i lektorů, soustředěnou maximálně do dvou a půl dne. I tak zatím nebude možno dopřát souborům možnost vzájemně spatřit svá představení a sdělit si poznatky a zkušenosti. Je to otázka ubytování, dopravy, financí.

S financemi velice úzce souvisí jeden z nejzákladnějších problémů sokolských ochotníků, a to dramaturgie. Za současné situace (autorský zákon) lze jen velmi nesnadno vybrat pro soubor i jeho obecenstvo vhodnou hru. Na překážku tu jsou především poplatky za autorská práva. Musíme si uvědomit, že bez povinnosti platit autorské honoráře jsou však jen k dispozici díla autorů, kteří zemřeli před více než 70 lety. To prakticky znamená, že takzvaně volná je jen domácí klasika, protože u cizojazyčné je nutné platit alespoň za překlad. Se současnými hrami našimi i cizími a s díly autorů 20. století je to ještě horší. Sokolské soubory příliš neoplývají finančními prostředky a po opatření textů, dekorací, kostýmů, případně zaplacení nájmu vhodného sálu jim na autorské honoráře už nezbývá. Řeší to tedy často po svém. Píší si hry s větším či menším úspěchem sami. Tam, kde mají ve svém středu ochotného literáta, který se vzdá honoráře a který se třeba dovede inspirovat méně známými dramatickými texty, je to dobré. Horší, když má autor větší sebevědomí i ambice, než je míra jeho schopností. Pak vznikne hra nevalné ceny s nepropracovanými charaktery – a co s tím chudáci ochotníci mají dělat? Přes dobrou snahu a vydané úsilí vidí divák slabší či nedobré představení.

Autorské honoráře sokolských ochotnických souborů by měly být při tvorbě rozpočtu jednot či žup brány v potaz. Mělo by se s nimi počítat, jinak veškerá snaha, elán i schopnosti jednotlivých i velice dobrých souborů půjdou vbrzku do ztracena.

Snad by také stálo za uváženou uspořádat pro vedoucí souborů či režiséry seminář o jevištní řeči. Ta byla mnohdy hlavním úskalím jinak dobrých výkonů sokolských herců.

Toušeňská přehlídka, tak jako již loňská moravská v Litovli, nebyla soutěžní, ale informativní. Kromě již zmíněného problému vedla k radostným zjištěním: že soubory narůstají nejen do počtu, ale i do kvality, že mají ve svém středu hodně mladých a schopných členů, že jim dovedou ti ostřílení starší předávat zkušenosti, že se umějí pro dobro inscenace dva sousední spojit – mám na mysli výtečnou společnou inscenaci Jilemnice a Benecka. Přinesla skutečně radost z toho, kolik nadšenců se věnuje obohacení místní kultury a jejímu šíření, že se přes všechna úskalí sokolským ochotníkům daří.

Ludmila Kopáčová

Divadlo v Roztocké z Jilemnice a DS Žalý při TJ Sokol Benecko / Zdeněk Karásek a kol.: Poklad?! Být jiný se neodpouští.
Foto: Milan Strotzer.

„SLET“ SOKOLSKÝCH LOUTKÁŘŮ

Podle dostupných údajů bylo v této republice mezi dvěma světovými válkami víc než tři tisíce loutkových divadel. Amatérských. Protože profesionální, až na výjimku Divadla Spejbla a Hurvínka, prostě neexistovala. Z těchto divadel byla větší část spolkových, a to znamená zejména sokolských. Stručně řečeno – jestliže se amatérská loutková divadla za první republiky počítala na tisíce, dnes je jich několik desítek. Takže, když Emil Havlík při zahájení **1. přehlídky sokolských loutkových divadel** na konci května v Přerově řekl: *„… protože hrajících loutkových divadel je v sokolských jednotách plus minus šestnáct, představuje devět představení devíti loutkářských souborů přes 56% z jejich počtu…“*, bylo to vlastně docela smutné sdělení. A přesto veselé.

Že šlo o první přehlídku, také je i není pravda. Sokolové mívají celostátní kulturní aktivity vždy v době sletu, ale letošní „Rok sokolské kultury 2003“ je rokem mimosletovým a loutkáři v něm měli přehlídku opravdu poprvé. Radostné je na tom tedy to, že po obnově své činnosti po roce 1989 jsou sokolové už schopni uspořádat samostatnou přehlídku vlastních loutkářských souborů.

A ta se bezesporu vydařila. Nebyl na ní žádný výběr – kdo se přihlásil, ten přijel, a byla nesoutěžní. Účast byla pestrá. Přijeli jak staří (ti co ještě pamatovali tu starou sokolskou slávu), tak ti mladší i nejmladší. Hrálo se hlavně marionetami, ale i maňásky a javajkami. Celý program uváděl marionetový Kašpárek (většinou voděný principálkou přerovského souboru, a zjevným motorem celé přehlídky, Marií Veřmiřovskou; k čemuž je ovšem potřeba ihned připomenout obětavou práci členů celého místního souboru, bez nichž by přehlídka prostě nebyla) a v tomto duchu se odvíjel celý program. Dá se říct, že Kašpárků, jak už to u většiny tradičních loutkářských souborů bývá, bylo nepočítaně (čtyři z devíti

Principálka Loutkového divadla Sokol Přerov Marie Vermiřovská. Foto: Jiří Müller.

Loutkové divadlo TJ Sokol Bzenec / Kašpárek vždycky vítězí. Foto: Archiv přehlídky.

titulů ho měli i v názvu). A i ty tituly byly z větší části tradiční – Kašpárek mezi broučky, Kašpárek vždy vítězí (2x), Kocour v botách (také 2x, ale od různých autorů), Kašpárek v pekle a Začarovaný les (s hlavní postavou Kašpárkem). Takže vítanou změnou byla Chodská neděle, maňásková adaptace (z padesátých let minulého století) chodských písniček spojených do jednoduchého příběhu a mile naivistické autorské představení sokolských seniorek Na hájovně u lesa.

Pochválit by se dalo mnoho – od mile „domácké" organizace, přes přívětivost zcela obnoveného, protože před dvěma lety zcela zatopeného divadélka, až po vstřícnost i „bratrský a sesterský" duch všech zúčastněných souborů. Proto by bylo možné velmi rychle podlehnout dojmu, že v Přerově ve dnech 23. – 25. května zazářila renesance spolkového loutkového divadla. Jenže… Přehlídka se opravdu vydařila a právem by se dala nazvat svátkem sokolských loutkářů. Ovšem ne už tak „divadelníků". Je velmi těžké psát o nedostatcích z akce, kde vám bylo dobře, ale…

Svátek divadelníků nemohl nastat zkrátka proto, že k divadelnímu zážitku došlo jen málokdy. Ať mě to všichni sokolští a jiní loutkáři odpustí – je to jev častý, až obecný (tedy nejen sokolský) – loutkovodiči vodí loutky, mluviči mluví za postavy, příběh se odvíjí, ale to, co velmi často chybí, je plnokrevné, nápadité, mnohobarevné herectví. Někdy se jen těžko dá mluvit o divadelním sdělení – o uvěřitelnosti a charakterizaci postav, o práci s dějovými motivy, napětím, humorem, poezií… Z loutkářského kumštu by mnohé soubory dostaly ty nejlepší známky – triky, kouzla, ohně a jiné podobné koření loutkařiny většina souborů ovládá, nebo alespoň ví, kudy na to, ale základ každého divadla – postavy v příběhu, tedy herecká práce – ta někdy jakoby ani nebyla cílem.

Opravdu se velmi omlouvám, nechci se nikoho dotknout. Velmi si cením toho, jak dokázali sokolští loutkáři po těch dlouhých čtyřiceti letech zmobilizovat své síly, vytáhnout ze sklepů a půd staré loutky nebo vyrobit nové a pustil se do té časově náročné a velmi obětavé práce. Proto také nechci rozebírat jednotlivá představení – mluvit o problémech rozdělené (nebo dokonce playbackové) a spojené interpretace, o úrovni textů (které jsou samozřejmě často poznamenány dobou svého vzniku) nebo se pokoušet pojmenovávat problémy scénografické a výtvarné. Jsem přesvědčen, že zahrát se dá konec konců se vším a že i prostředky mohou být nejrůznější, pokud se s nimi opravdu „hraje".

Odbornou oporou 1. přehlídky sokolských divadel byl prof. Emil Havlík. Foto: Jiří Müller.

Však se o tom také na rozborových seminářích nemálo mluvilo. A mluvilo se také (po kolikáté už) o potřebě vzdělávání pro amatérské loutkáře. Nezůstalo ovšem jen u vzdychání a konstatování, přišly i nápady a zárodky aktivit. A nejen to. Když jsem si znovu přečetl úvodní projev Emila Havlíka, přednesený na začátku přehlídky, s mírným údivem jsem si uvědomil, že vše důležité zde již bylo řečeno: *„V čem je …loutkářská činnost zajímavá, respektive potřebná pro Sokol? Je svébytnou součástí pěstování kultury ducha obsaženého v základním programu. …Má-li však sokolské loutkářství tyto úkoly a významy plnit zdárně, pak musí znát současný stav aspoň našeho loutkářství. Proto je nutno neuzavírat se „na vlastním písečku", ale poznávat se navzájem, učit se jeden od druhého a vzájemně si vypomáhat…".*

A já bych jen rád popřál všem sokolským i ostatním amatérským loutkářům, aby tento cíl neztratili z očí a aby se k němu dokázali stále víc přibližovat.

Tomáš Pavel

LÉTO V SOBOTCE

Šrámkova Sobotka není především divadelním festivalem, ale festivalem literatury a (nejen) mluveného slova, proto je divadelní program komponován každý rok jako plnohodnotný doplněk hlavního dění. Tím jsou přednášky, recitační dílny či dílny hudební. Jako každý doplněk se i program divadel řídí tvarem a tématem právě probíhajícího ročníku; ten letošní nesl název Hledání ztraceného smyslu – Proměny české literární teorie 20. století a proběhl v prvním červencovém týdnu letošního roku.

Potíže se skladbou doprovodného programu jsou dány věkovou, intelektuální a vkusovou nesourodostí návštěvníků – účastníků. Tak se letos objevily na programu vedle sebe představení Pražské Violy (pásmo z Villonových textů *Všechno jen do putyk a ženským*) a voiceband brněnského souboru ÚstaF. Stejně jako pásmo z textů a písní Vladimíra Vysockého (provedeného osvědčenou dvojicí Milan Dvořák a Věra Slunéčková) se zde potkalo s pohybovým divadlem Jihlavského divadla T.E.J.P. Samostatnou kapitolu tvoří „povinné" velké divadlo určené pro místní obyvatele, letos jím bylo zájezdové vystoupení *Tanec mezi vejci* s Ivanem Vyskočilem ml. v hlavní roli.

Celkově kolísala kvalita představení od vynikajícího ÚstaFu přes dobrého Vysockého a T.E.J.P., až po vystoupení na hranici vkusu, jako v případě *Tance mezi vejci*. Bohužel nelze být v soudu o kvalitě tak příkrý, protože Šrámkova Sobotka prakticky není vůbec připravena na konání jakéhokoli divadelního představení, natož pak celého festivalu. Ostatně posuďte sami: jedním prostorem je velká tělocvična místního Sokola, kde je sice divadelní scéna, avšak nejsou tu žádné tahy, žádný ovládací pult, žádné praktikábly. Dalším prostorem je sál místní spořitelny – půlkruhová místnost s kapacitou 200 lidí, určená pro veřejné schůze a přednášky, technické zabezpečení žádné. Avšak je tu klavír (ovšem poškozený). A konečně je tu prostor původního divadla, který byl radními před lety znovu objeven, kde však musí proběhnout větší rekonstrukce, než v něm bude možno regulérně hrát.

Pokud nebude mít Šrámkova Sobotka kvalitní technické zázemí, nepomůže ji ani svěcená voda a nadšení účastníků. Přitom je nutné poukázat na fakt, že právě účastnická různorodost, která nutí organizátory kombinovat program z různých typů divadel, dává jedinečnou možnost srovnání kvality napříč celou současnou divadelní scénou. Bylo by škoda o tuto možnost přijít, ba co více, bylo by dobré tuto nabídku festivalu ještě více rozšířit.

Josef Šlerka

ÚstaF Brno potěšil na Šrámkově Sobotce svým voicebandovým představením. Foto: Josef Šlerka.

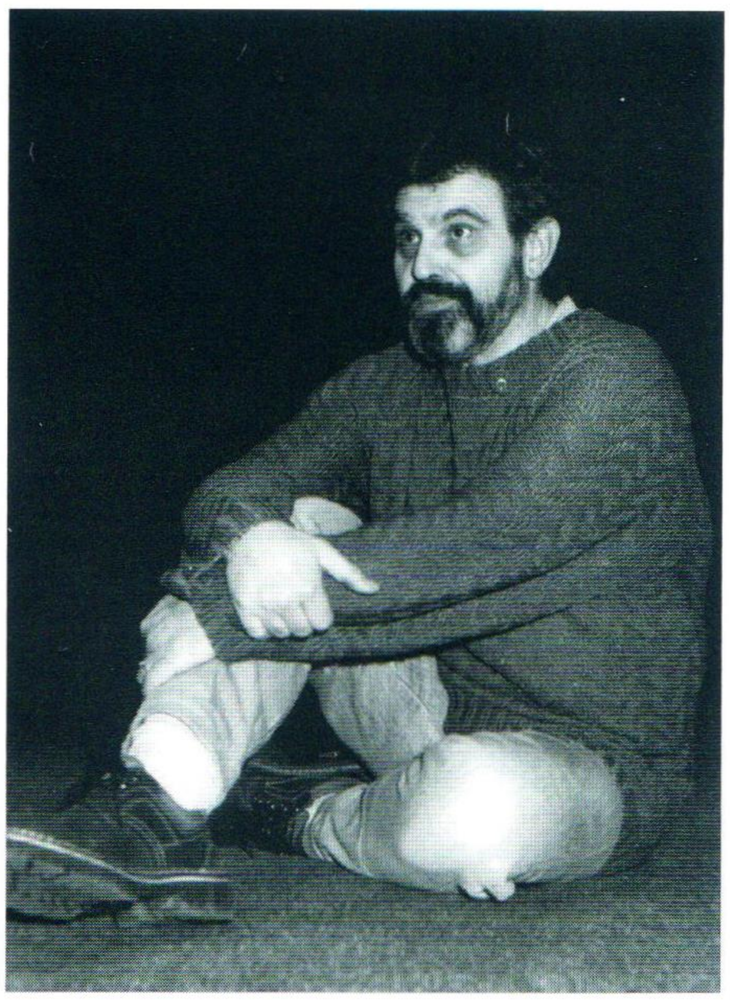
NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA DIVADLA JEDNOHO HERCE

SČDO

KAZNĚJOV 24. – 25. 5. 2003

Letošního ročníku národní přehlídky Divadlo jednoho herce se zúčastnily pouze tři soubory. **Petr Hájek** ze souboru **Vicena z Ústí nad Orlicí** interpretoval text **Didiera Kaminky Osamělost fotbalového brankáře**, **Zdena Procházková** se představila v monodramatu **Arnošta Goldflama Biletářka** a výpověď **Jevgenie Griškovce Současně** přetlumočil **Vratislav Mikan** z **Podividla ažažAš**. Všechny tři výkony měly společného jmenovatele v suverenitě, autentičnosti a vnitřním zaujetí pro text. Bohužel, společným jmenovatelem bylo i akcentování komiky a potlačení tragičtějších poloh autorova záměru.

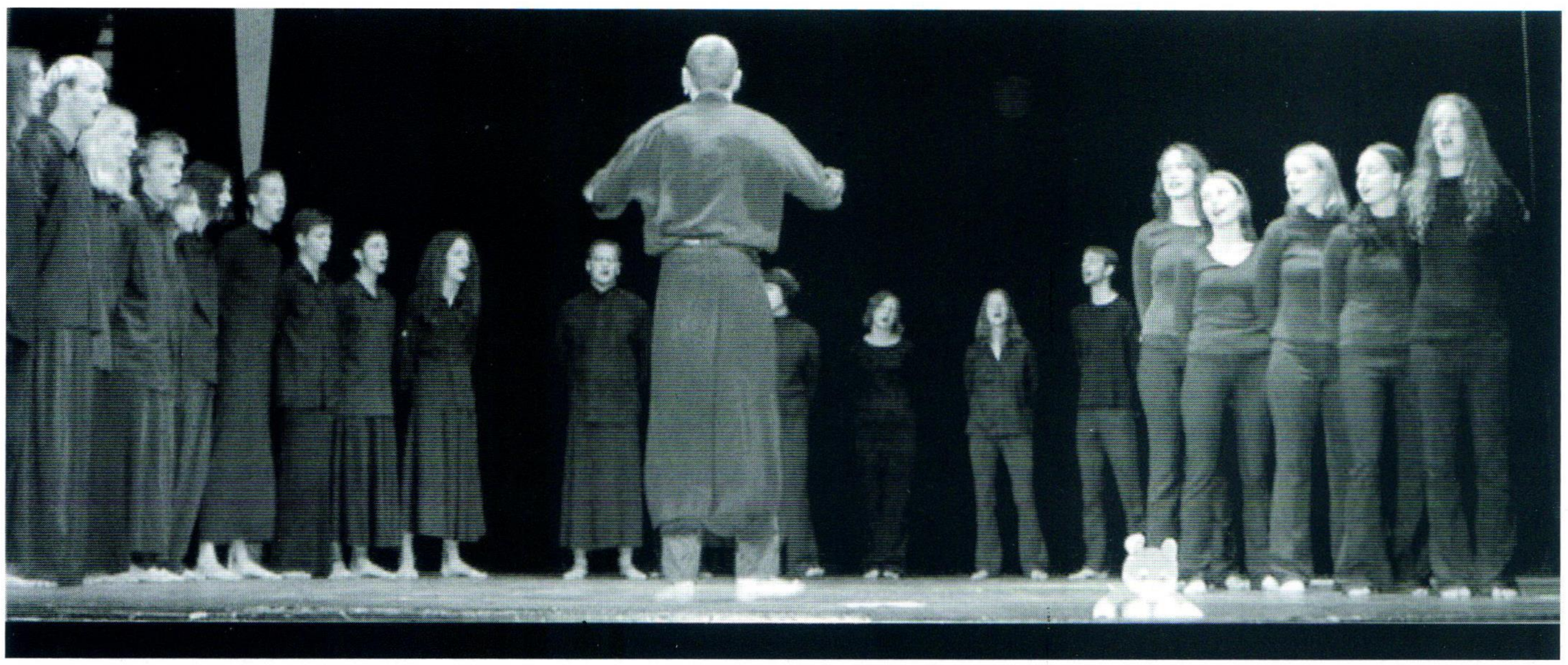
Didier Kaminka vytvořil ve své

Vratislav Mikan ze souboru ažažAš / Jevgenij Griškovec: Současně. Foto: Michal Čelič.

Osamělosti fotbalového brankáře snovou výpověď mladého neúspěšného člověka. Samuel Blumenberg, jak se Kaminkův hrdina jmenuje, komentuje během zápasu klíčové okamžiky na hřišti, a protože (ke své lítosti) nemá žádné uplatnění, vzpomíná na svoje otravné manželství a prožívá nenávistnou žárlivost na svého úspěšného profesního soka. Petrovi Hájkovi (čestné uznání za herecký výkon) se daří postihnout spíše komediální rysy Sama Blumenberga – jeho nabubřelost a povrchnost. Ve chvílích, které by měly odhalovat neurotické body, které jsou příčinou jeho životních proher, zůstává u komentátorského tónu. Forma snu umožňuje plynulé přecházení do různých významových linií, ale Hájkovo opakované začínání z nuly způsobuje, že se proud představ, úvah a prožitků drolí do oddělených čísel. Při tak náročné roli by interpretovi jistě pomohl dobrý režisér.

Zdeňka Procházková sice režisérku měla, ale její výklad Goldflamovy Biletářky bohužel

odmítla. Goldflam analyzuje ve svém monodramatu zábavným způsobem jak se rodí diktatura. Primitivní, zamindrákovaná žena pozná jak chutná moc a čím dál tím agresivněji ji uplatňuje na mlčící dav. Zdeňka Procházková ale potlačuje drzost, útočnost a dravost Biletářky a zůstává po celou dobu dobrosrdečnou paní, která roztomile laškuje s publikem. O možnostech Goldflamova textu sice s režisérkou Ivanou Novákovou mluvila, ale záměrně odmítla dravější výklad, protože je přesvědčena, že zla je na světě dost a je třeba diváka především bavit.

Vratislav Mikan (cena za herecký výkon s nominací na mezinárodní bienále Divadla jednoho herce v Chebu a na Jiráskův Hronov) si zvolil k interpretaci velice originální výpověď současného ruského čtyřicátníka, Jevgenie Griškovce, který se ve světě proslavil zejména jako osobitý interpret vlastních próz. Jde o přemýšlení nahlas, ve kterém Griškovec vzpomíná na své mládí, uvažuje o současném světě i o svém křehkém existování v něm. Vratislav Mikan (interpret) a Petr Vojkůvka (režisér) text seškrtali. Vyloučili vděčné, ale příliš osobní vzpomínky a drželi se převážně těch sekvencí, ve kterých je krásný, vzdušný sen konfrontován s přízemní realitou. Vratislav Mikan podává suverenní, inteligentní, promyšlený herecký výkon, kde dokáže výrazně akcentovat humor situací. Jen by měl mít víc na paměti, že jde o uvažování nahlas, ve kterém se nesmí ztrácet proces myšlení na scéně. Zviditelnit, že závěry se rodí v daném, přítomném okamžiku z konkrétních nápadů. Místy příliš popisně používá rekvizit. Griškovec hraje svůj text v naznačeném ringu, který je místem, kde se rodí a sváří nápady, postřehy a myšlenky. Mikan hraje na masivní dubové truhle, ve které jsou ukryté rekvizity. Výtvarný posun naznačuje i posun herecký.

Znamenité bylo zařazení mimosoutěžní inscenace Kde se zastavil čas, kterou vytvořil podle Hrabalovy prózy herec činohry Divadla J.K. Tyla v Plzni, Josef Nechutný (hudební doprovod dirigent Ivo Pavelka). Nechutný oslovil diváky svou citovostí, nápaditostí i pohybovou zdatností, a podle jednoznačně spontánní reakce jistě inspiroval přítomné pro vlastní práci do dalších ročníků.

Marie Caltová

XXXII. ŽLUTICKÉ DIVADELNÍ LÉTO

se konalo od 30. května do 1. června 2003 s lektorským sborem Mášou Caltovou, Janou Halířovou a Vladimírem Zajícem. O postup na Krakonošův divadelní podzim se tentokrát utkaly tři soubory se třemi inscenacemi. Všechny spadaly do žánru komedie v záběru od předminulého století přes století minulé až po ryzí současnost. Na jevišti však interpreti nevytrubovali smíchové fanfáry, ale sjížděli kulhavými synkopami do funébrmarše.

Je mi to líto. Všem nám to bylo líto. Ale stalo se.

Podíl na tom především měla nedostatečná dramaturgicko-režijní příprava a následná koncepce výkladu. Divadelnost explicitně i implicitně texty nabízená nebyla odkryta, nebyly vyloženy situace, o dramatickém oblouku nemluvě. Herci se ve všech třech inscenacích, protože jim nejspíše byl zadán úkol jen přibližně, zachraňovali podle svých schopností a dovedností. Pozitivní v onom tlaku okolností bylo zjištění, že soubory disponují více slušnými hráči, než se na první pohled zdálo. Někteří řešili svou situaci nacházením charakteristických gest a intonací hlasu, takže byli schopni částečně sdělit podtext, pokud došlo aspoň k drobným partnerským vztahům. Ti schopnější dokázali ke své postavě zaujmout postoj, takže opět vyjevovali podtext, a několik nejschopnějších i v nastolené nekoncepčnosti dokázalo existovat v situaci, což byl sice krátký, ale zato intenzivní divácký zážitek. Dalším potvrzením nerozkrytí či nepochopení textu pak byly složky scénografie, které ve všech případech zkolabovaly docela. Naštěstí i v řídce zabydlených řadách divadelního sálu – bylo krásné letní počasí – se vyskytovali velmi vstřícní diváci, kteří odměňovali sebemenší podnět smíchem a potleskem, což je hodno chvály.

Skoro by se výše napsaným konstatováním dal raport o Žluticích ukončit, ale nebylo by to spravedlivé vzhledem k vynaloženému úsilí souborů. Takže jen velmi stručně.

Spolek divadelních ochotníků v Radnicích - N.V. Gogol: Revizor. Základní problém inscenace zní: jak se Chlestakov dozvěděl, že ho považují za revizora, jak na to reagoval, jak toho využil, a jak se toto vědomí a posléze záměr promítly do situací, jak ovlivnily vztahy, co se tedy přihodilo. Režie se nejspíše spolehla na informace v textu obsažené a necítila potřebu jít nad ně, a to jak v provedení jednotlivých dramatických osob, tak i v pouhém jednoduchém aranžmá, neboť o mizanscéně a situaci nelze hovořit. Prostě – všichni jsme sklouzli po povrchu dění.

Divadelní ochotnický soubor MKZ Horšovský Týn - Zdeněk Podskalský: Žena v trysku století. Zde byla opomenuta základní premisa, že jsme svědky proměn jediné ženy od pravěku po budoucnost. To jest, že máme možnost sledovat ojedinělou nezaměnitelnou bytost v rozličných společenských situacích, které jsou dále určovány ideologickým a pseudovědeckým výkladem. Eliminací tohoto předpokladu přestaly, kromě jiného, fungovat vnitřní vazby mezi příběhy, tudíž jeden ze zdrojů humorného nadhledu byl suchý jak fařář za prohibice. Inscenace se proměnila do pásma obrázků a humor se na jevišti spíše silou vyráběl, než aby z okolností daných autorem vyplýval.

DS Žlutičan Žlutice – J. Břehový: Macourek měl pravdu. Opět jako loni, autorský text psaný zevnitř souboru a pro soubor, dotýkající se mravů ryze současných, tj. podvodu, ochoty nechat se klamat a podvodů uvnitř podvodů, na což – v obecné rovině – doplácíme všichni. Silnou stránkou textu jsou vtipné dialogy, komentující běžné životní situace, plány a výsledky našeho snažení, prostě glosující běh života hrdinů. Ještě bude zapotřebí některé vtipné motivy urovnat, provázat s celkem nebo vyškrtnout, jelikož zbytečně zahlcují celek, a pro samé srandičky nám uteče nejen sdělení, ale i komika jako taková. Pak nejspíše vystoupí i oblouk příběhu, který zatím tušíme, než abychom ho mohli divácky zažít. Režisér Jaromír Břehový tentokrát zaostal za autorem Břehovým a komedii znehybnil zahlcením scény židlemi, takže se po výtce sedí a povídá. Sice vtipně, ale jen povídá a pouze výjimečně jedná. Lze oprávněně předpokládat, že žlutičtí i autor do změn k lepšímu nakročí, a že naznačený milion nebude proměněn v drobné eurohalíře, jak se zatím stalo.

Nuže, Žlutice byly krátké obecně i na zážitky, tudíž článek, díky kauzálním zákonitostem, je stručný taktéž. Jediného potěšení, takzvaných dlouhých prachů, se domohl pouze hostinský, který vařil chutnou krmi.

Vladimír Zajíc

ZA HUMNY BRNA SE ROZVÍJÍ FESTIVALOVÁ TRADICE

Veverská Bítýška, poklidné městečko nedaleko gotického hradu Veveří a brněnské přehrady, je vyhledávaným, i pravidelnou lodní dopravou dostupným východiskem četných značených turistických tras. V poslední době sem však stále raději míří mladé ochotnické soubory, neboť se tu letos již pošesté konalo kvalitní červnové setkání amatérských divadel **Na prknech**.

U zrodu zezdola vytvářené a úspěšně se rozvíjející tradice stojí sedm let pracující agilní amatérský soubor **Prkno**, kde jako všestranný a obětavý spiritus agens působí rozhlasová a televizní moderátorka Jaroslava Rozsypalová. Prkno je názorným příkladem toho, co pro společenský a kulturní rozvoj nevelké obce dokáže vykonat soudržná parta lidí, je-li morálně i finančně podporována osvícenou místní samosprávou. Zhruba patnáctičlenná skupina kamarádů, výrazně se uplatňujících rovněž v uměleckém prostředí nedalekého velkoměsta, se věnovala zprvu dramatické výchově dětí, kterou ostatně nezanedbává ani dnes. Začátečnickou etapu získávání zkušeností uzavřelo navázání spolupráce s amatérským experimentátorem sedmdesátých a osmdesátých let, Brňanem Janem Vašíčkem, který od té doby rád dělí své tamní chatařské víkendy s režírováním Prkna. Výčet úspěchů této součinnosti zahrnuje např. básnivé nastudování Macourkovy Hry na Zuzanku (účast na Šrámkově Písku) a sérii hojně reprízovaných nonsensově laděných pořadů - koláž povídek K.I. Galczyńského Strávím s tebou celou

noc aneb Rohypnol 99, pásmo surreálných scének francouzské meziválečné avantgardy Pán Bůh s námi, je tu Cami, dvojici tragikomických aktovek Valentina Krasnogorova Pelikáni v pustině, do klauniády přechýlené Císlerovy Brejle nebo původně loutkářskou absurdistickou hru Vlasty Špicnerové Docenti. Prkno pravidelně vystupuje ve sklepním prostoru Divadla Husa na provázku, v několika dalších brněnských scénách či klubech (Divadlo Barka, Labyrint, Podivný Hamlet, Leitnerova ulice, tuřanské Sdružení Práh aj.), na festivalech pouličního divadla i na zájezdech (Mezi ploty Praha, Vyškov, Tišnov, zámek Oslavany, hrad Kolštejn atp.), o přínosu k pospolitému životu obce (od maškarních plesů přes populární „neckyády" po tradiční jakubské hody) nemluvě.

S pořádáním festivalu Na prknech začala Veverská Bítýška v r. 1998. Hned napoprvé se ho zúčastnilo šest part s osmi představeními a už tenkrát se hrálo i na hradním nádvoří. Druhý, výrazně rozšířený ročník zahrnul tucet souborů z deseti míst včetně Prahy a jeho neoficiálním vítězem se stal Gogginův americký muzikál Jeptišky v suverénním podání temperamentní herecké pětice z Kroměříže, která se prosadila i na Jiráskově Hronově. Další rok absolvovala desítka kolektivů včetně jihomoravského reprezentanta na Wolkrově Prostějově a následně Jiráskově Hronově **Špatně zabržděno a ÚSTAF z Velkého Meziříčí a Brna-Komína** (dadaistická montáž The Best of Voiceband) nebo **zlínské Malé scény** (Thomas Bernhardt: Ritter, Denne, Voss). Na čtvrtém ročníku mezi desítkou účastníků excelovala ostřílená trojice - **brněnský Pro100r** s dramatizací Jarryho Nadsamce, **vyškovský soubor G** s Trnkovou Zahradou a **Malá scéna Zlín** s Lorcovou tragédií Dům doni Alby. Loni pak mezi 13 soutěžícími trojici pomyslných „medailistů" tvořily vedle zmíněné Malé scény (česká premiéra Daumasovy modelové předlohy Hřbitov slonů) **brněnské Studio Dům** (důmyslně stylizovaná staroindická „love story" Princ Bhadra a princezna Vasantaséna) a vysokoškolské **TheAtrum Cmundi Brno** (dramaturgicky objevné Euripidovo drama Alkéstis).

Letošní třídenní, programově naštěstí již ne tak nabitá akce opět neměla charakter postupové soutěže (ty jsou na konci sezóny beztak už uzavřeny), i když se nejlepší inscenace i jednotlivci konkrétního ocenění jako obvykle dočkali. Šlo o skutečně neformální družnou „slezinu" převážně mladých, novým tématům i jevištním postupům nakloněných lidí, odolávajících televizně konzumním svodům dneška. O „Setkání" byl i nyní takový zájem, že si organizátoři mohli účastníky vybírat. Nakonec se sem sjelo 14 souborů z osmi obcí (ponejvíce z Brna a blízkého okolí, ale také z Vyškova, Zlína, Břeclavi nebo jesenického Bludova), aby tříčlenné odborné porotě a hlavně divákům i sobě navzájem předvedly 13 soutěžních a dvojici ostatních inscenací, doprovázených speciálním seminářem Daniely a Nikoly Zbytovských, následnými rozbory a tolerantními diskusemi. O některých již AS referovala v rámci jejich předvedení na příslušných regionálních přehlídkách, takže si jich tu všimneme jen krátce. V ovzduší příjemné pohody, organizované starosvětským zvonečkem, šla i v tropických vedrech prvních letních dnů a nocí únava jaksi automaticky stranou. Většina vystoupení se odbývala ve velkém sále zútulněného kulturního domu, jehož občerstvovací zázemí představovaly výtečná restaurace a pohostinný penzion. Čtyřmi odpoledními reprízami se však akce po letech vrátila na skromné podium nádvoří hradu Veveří, a to s přispěním jak tamního kastelána Petra Fedora, tak příznivého počasí. O jednotnou, recesně laděnou výtvarnou část festivalu s keramickými suvenýrky, archy pro divácké reflexe a výstavkou dokumentárních fotografií se opět postarala Iva Zejdová. Žánrové spektrum této „rodinné" přehlídky (záštitou ji podpořil Obecní úřad a místní hospodyně pohotově přinášeným ovocem, koláči a buchtami) zůstalo dostatečně široké, protože každá z účinkujících part (na poslední chvíli se omluvily Divadlo Satori Brno a hostující Taneční divadlo Basta z téhož města) si sama zvolila nastudování, které pokládala pro sebe za nejtypičtější. Setkání doplnily nesoutěžní produkce - **brněnské Divadlo Malé (h)ry** s letitou inscenací hříčky Francouze Pascala Vrebose Pirueta aneb Dvě baby samy doma, založené na konfrontaci stanovisek babičky a vnučky při společném večeru a propracované voicebandové etudy gymnaziálního kolektivu **ÚSTAF Brno**, které vylehčily závěrečný ceremoniál s předáváním cen.

Dětskému obecenstvu byly adresovány pohádky, shodou okolností nacvičené dvěma nováčky přehlídky a mladými začínajícími partami, čemuž pak odpovídal i celkový jevištní výsledek. Úvod obstaral **Amatérský spolek Čebín** s autorskou předlohou svého režiséra **Tomáše Cardy Vdavky na draka**. Pět let pracující skupina z nedaleké vesnice se pokusila o útvar parodie, obsahově chudý, dějově nastavovaný text však vyústil do jevištní zdlouhavosti a statičnosti. O poznání lépe se dařilo nejvzdálenějšímu festivalovému účinkujícímu, souboru **Blud v tyjátru z Bludova** na Šumpersku, který při další ukázce „sousedského" divadla sáhl po báchorce **Zdeňka Kozáka Jak s Julinkou čerti šili**. Svému debutu daly režisérky Juliana Vohralíková a Alexandra Bauerová jistý interpretační nadhled, z poněkud disparátní interpretační složky zaujal Jan Šaj v postavě ševce Ondry.

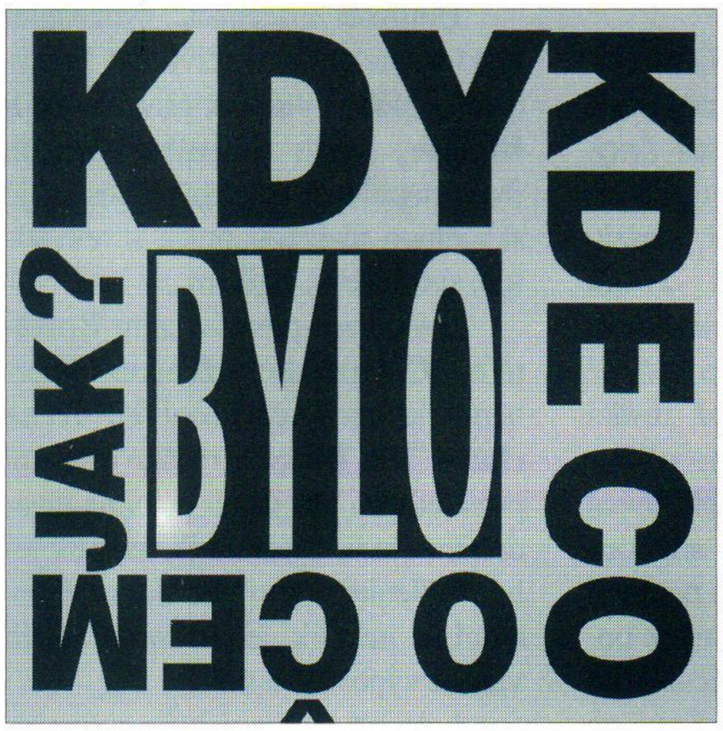
Někteří z účastníků upoutali především nevšedními dramaturgickými sondami do hájemství absurdna a divadla krutosti. Oceněné hostitelské **Prkno** se představilo spojením dvou tragikomedií **Francouze René de Obaldii** do představení **Kat a Velkovezír**, s diametrálně odlišnými pohledy propírané již několika přehlídkovými porotami. Bizarní, jazykově poetické předlohy (překlad Jiřího Konůpka) poučeným pojetím Pavla Vašíčka plně zapadly do dlouhodobé repertoárové kontinuity houževnatého souboru, v expresivní herecké komponentě však přece jen narážely na hranice divácké sdělnosti, křečovitosti a stereotypu. **Divadlo G Vyškov**, celý přehlídkový maraton uzavírající **Ghelderodovým Escorialem** v režii Hany Vymazalové rovněž doplatilo na introvertní jevištní přístup, který ani při pozoruhodném výkonu Lukáše Tvrďocha coby šaška Foliala znemožňoval publiku intenzivnější vcítění do abstrahujícího, poněkud morbidního alegorického obrazu všeobecné agonie.

Tři další ansámbly alespoň zčásti zabrousily do hudební oblasti. **Svatopluk Domu kultury Hodonín** si vyzkoušel plenérovou reprízu **Balady z hadrů Jiřího Voskovce a Jana Wericha**. V režii hrajícího zkušeného divadelníka Dušana Grombiříka, který z villonovského příběhu eliminoval původní rámec divadla na divadle, a naopak do něj bez dalších nevhodných aktualizací vsunul Ježkovy melodie z jiných her „Osvobozených", šlo o standardní, temporytmicky váznoucí nastudování, kde dvojici protagonistů (Jiří Pavůček, Vladimír Jašek) i málo charismatického básníka (Rudolf Kovář) zčásti

Divadlo Prkno Veverská Bítýška / René de Obaldia: Kat a Velkovezír. Zleva Vít Jakubec (Hormon), Jiří Bartoň (Král) a Jaroslava Rozsypalová (Hortenzie). Režie: Pavel Vašíček. Foto: Archiv souboru.

zastínila oceněná Běta Švancerová v epizodní postavě moudré Žebračky. Poněkud rozporuplně vyznělo tentokrát vystoupení renomované **Malé scény ZUŠ Zlín** (bohužel nevyčkala ani na veřejné hodnocení), kde režisér Petr Nýdrle až příliš radikálně zasáhl do **Shakespearovy Marné lásky snahy**. Z drasticky redukované předlohy se záplavou výborně přeložených erotických dvojsmyslů a slovních hříček se stal nonstop odehraný večer s doplněnými písněmi, oscilující na hraně hudební komedie a přímočaré parodie. Odměněn za mimořádné zvládnutí pohybové a pěvecké složky, vyzněl v daném kontextu „nejprofesionálněji" jazzový muzikál **Tracyho tygr**, který podle proslulé **Saroyanovy** novely napsali překladatel Jiří Josek a skladatel Vlastimil Šmída. **Haná při MKS Vyškov** je pro tento žánr výborně vybavena, takže si režisér Tomáš

Dorazil ml. troufl přizvat choreografku původního ostravského provedení Lenku Dřímalovou. Při využití tamní nahrávky a nejednoho osvědčeného nápadu zrodilo se nastudování snad zčásti odvozené, ale zároveň co do literární poetiky pochopené, scénicky metaforické a syntetické, disponující nejen neobvyklým sponzorem „Pohřebnictví Hnátek", ale především dynamizujícím baletním kvartetem i kvalitními sólovými kreacemi (oceněný Tomáš Béza jako Tracy, Přemysl Ševčík coby skutečně šelmí Tygr).

Dvojice souborů čerpala ze sféry pohybového divadla. Takřka bez verbální složky se obešlo nedlouhé, ale bohatě strukturované a porotou právem vyzdvižené vystoupení „provázkovského" **Studia Dům Rytmy krčmy** (režie Eva Brhelová). Patrně ve volné návaznosti na starší pořad Odpady a ve zřetelné inspiraci němou filmovou grotesku odvíjel se v tenké dějové lince sled přesně rozfázovaných nebo simultánních etud, jejichž aktéry byli mírně karikovaní hospodští štamgasti, používající imaginárních rekvizit. O poznání méně sdělně vyzněl - možná i s ohledem na pokročilou večerní dobu - přínos skupiny **Trdla DS Thália Vyškov,** která pod vedením Dany Kachlíkové předvedla půlhodinový „tanec smrti" **Sektegah**. Na motivy pověstí jednoho z indiánských kmenů sepsal **Jáchym Topol** symbolický příběh o zlu a očistě, umožňující jevištně využít archetypálních znaků, rituálních prvků i působivého zvukového plánu.

Nad běžný průměr se pozdvihla čtveřice oceněných souborů s autorskými ambicemi, kde by si každé nastudování zasloužilo samostatnou recenzi. Účastník letošního Šrámkova Písku **Regina Břeclav** předvedl na podkladě slovenského scénáře dramatizaci **Márquezovy** povídky **Nejkrásnější utopenec na světě**. Spolu s diváky umístěnými na jevišti evokovala atmosféru ustálené komunity, v níž pod vlivem silného vnějšího impulzu dochází k obrodné proměně. I když k autorovu magickému realismu směřovaly jen náběhy, šlo o vystoupení se zřetelným dramaturgicko-režijním názorem (Michal Huvar, Martin Janků, Zdeněk Miklín), kultivované a stylově čisté, napájené asociativním lyrismem, jemnou erotikou i humorem. **Brněnské Divadlo Čára**, vzniklé transformací zmíněného univerzitního **TheAtrum Cmundi** (s Mastičkářem a Polapenou nevěrou se probojovalo na letošní JH), může v přítomné době nabídnout hned několik titulů. Pro Bítýšku vybralo vynalézavou variaci poslední prózy **Karla Čapka**, adaptátorem a režisérem Ladislavem Stýblem pojmenovanou **Vzpomínky na život a dílo skladatele Foltýna**. Před publikem opět usazeným ve stísněném jevištním prostoru se v mozaice relativizujících pohledů skládal portrét pozérského pseudoumělce (vynikající Jiří Bartoň), v němž sugestivní inscenace s původní hudbou klavíristky Jany Cindlerové a několika pozoruhodnými kreacemi (Monika Bártová, Zdeňka Roháčková aj.) groteskní expresivitou zdůraznila histrionství a morální odpudivost ústředního typu. Příjemné osvěžení přineslo druhé představení **Prkna**, montáž dvou povídek (Karolininy Vánoce, Guvernantka Gertruda) humoristy **Stephena Leacocka**, kterou pod názvem **Poklesky** se čtveřicí mladých hereček připravil Pavel Vašíček. V minimalistické scénografii invenčně vyřešil problém převodu epiky do vhodného a čitelného scénického tvaru: interpretky si ve svižném tempu předávaly part vypravěčů i jednotlivých mužských či ženských figur, v plenérových podmínkách předvedly neběžnou kolektivní souhru a cit pro spisovatelovu svéráznou komiku. Pomyslnou palmu vítězství si pak z hradního nádvoří odvážel jeden ze sympatických samorostů brněnské amatérské Thálie, **Divadlo Líšeň**, odměněné „za osobitý výtvarný výraz inscenace a jeho nápadité a přesné jevištní rozehrání". V klaustrofobické konstrukci ze dřeva, rour a igelitů si trojice aktérů doslova vychutnávala textově režijní (Pavla Dombrovská), scénografické (Antonín Maloň, Luděk Vémola, Petra Kubáčková) i hudební (Tomáš Vtípil) rafinovanosti jarmareční „rakvičkárny" **Domovní requiem** (poněkud připomínající Pitínského Buldočinu), která s využitím maňáskových, rukavicových a hlavičkových loutek průřezem krysami zamořeného obydlí s drastickou názorností demonstrovala pocit děsu a hnusu z odvrácené strany dnešní konzumní společnosti.

Šesté setkání Na prknech se díky obětavým organizátorům, kteří vše potřebné řešili s úsměvem a „za pochodu", i tentokrát vydařilo. Slibně započatá tradice se opět proklubala o kousek dál a vážní zájemci o předletní termín jeho 7. ročníku 2004 jsou už nyní do Veverské Bítýšky srdečně zváni.

Vít Závodský

KALEIDOSKOP DESÁTÉHO BRNKÁNÍ

TRADICE: Od roku 1994 se každoročně na přelomu května a června scházejí děti a vedoucí dětských divadelních souborů z celé republiky, a často i ze zahraničí, v CVČ Lužánky v Brně. Organizátory této akce, tvořené představeními, dílnami, happeningy, diskusními kluby pro děti i pro dospělé atd., jsou členové DDS Brnkadla, a to jak vedoucí, tak i děti. Veškeré dění bývá propojeno ústředním tématem, a tak jsme se v minulosti setkali s motivy MOŘE, STOLU, SMYSLU, KARNEVALU, ČASU, CIRKUSU, LETU, STROMU a SCHODU.

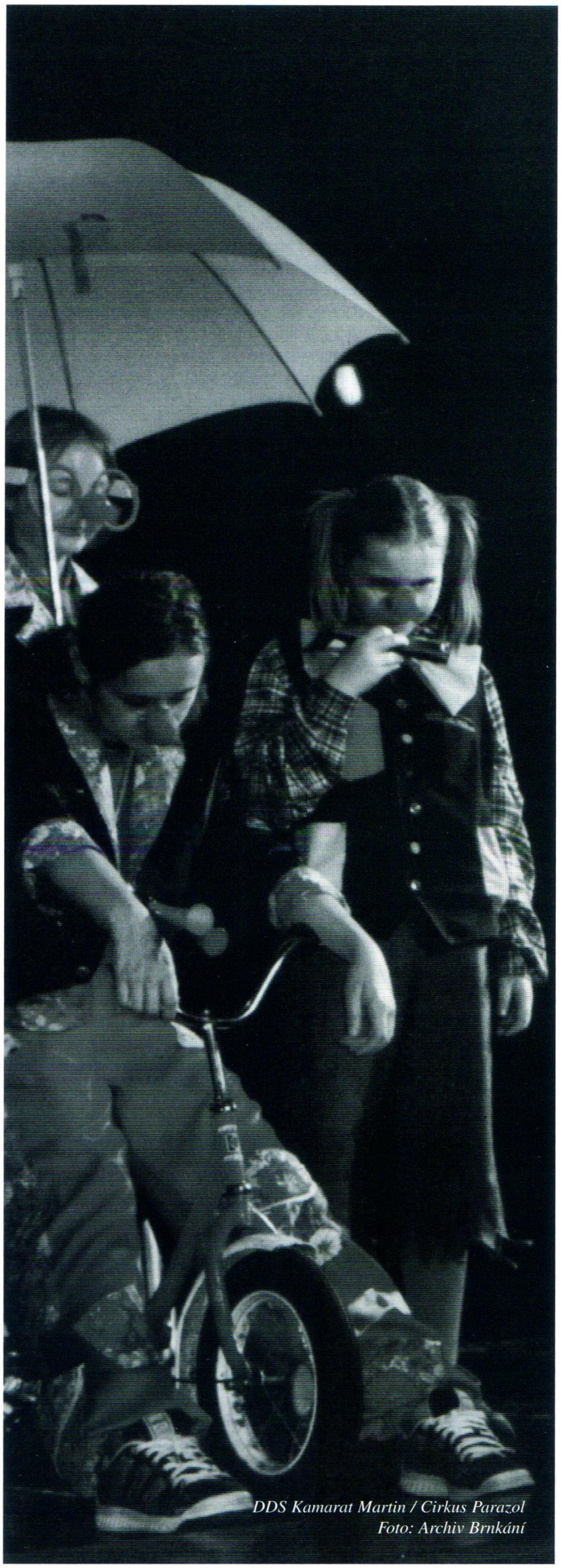
Přehlídka většinou probíhá za finační podpory Ministerstva kultury ČR a Statutárního města Brna, případně jiných subjektů.

SOUČASNOST: Letošní ročník se odehrával ve dnech 29.5. – 1.6.2003 a nesl se ve znamení KALEIDOSKOPU. Zúčastnilo se ho 10 souborů (okolo 200 lidí) se 14 inscenacemi a opravdu se bylo na co dívat. Posuďte sami:

Čtvrteční program začal tradičně happeningem, připraveným Brnkadly. Nejprve uvedli téma, pak účastníci vytvořili názvy svých souborů z vlastních těl a nakonec vznikl prostorový a zvukový nápis BRNKÁNÍ X. ze všech účastníků. Pak začalo první představení – **Zvěřinec** – nejmladšího oddílu **Pidilidi** z domácích **Brnkadel**. Jejich inscenace byla zatím spíše ukázkou zajímavé práce sedmiletých dětí s poezií a pohybem, ale zdá se, že mají slibně nakročeno. **DDS Letohrádky** přivezly **Rozum a Štěstí.** Inscenace, hraná dvěma dívkami, pracuje s imaginací, s neustálým proměňováním postav, předmětů, prostorů. Nedostatečně vyřešená znakovost je často příčinou zmatku v duši diváka – kdo jsou? Proč se to děje? Co se vlastně děje? Přesto bylo vidět silné zaujetí obou dívek příběhem a jejich schopnost dobírat se podstaty, a tak se jim snad podaří pročistit příběh a dát jemu i použitým prostředkům jasnou strukturu. **Brnkadla – Kubíci** se letos pustili do **Letopisů Narnie** a na Brnkání předložili zatím pouze ukázku jejich části. Inscenace bude pracovat s maskami, loutkami a s pohybovým vyjádřením, a tak je před nimi do podzimní premiéry ještě spousta práce. To **DaLS Blučina** má hotovo. Jejich loutková pohádka **O pokažené válce** je vtipná, zajímavá, temporytmicky zvládnutá hříčka o králi, který přespříliš miloval buráky. Snad jen zpěv armády je možné vylepšit.

Páteční dopoledne bylo ve znamení dílen pro děti, jejichž cílem je umožnit členům různých souborů vzájemně se potkat při společné práci, ale i něco nového poznat a naučit se. K tomu směřovala nabídka lektorů Míti Rožteka (klauniády), Boba a Vojty z Ostravy (pohyb a zvuk), Báry Šteflové (improvizace), Věry Belháčové (pohyb a rytmus), výtvarnic Nadi a Andrei z CVČ Lužánky i vycházková dílna po Brně, vedená Jitkou Kačerovou.

Odpoledne se celá přehlídka přestěhovala do Divadla Barka, kde začal kaleidoskop snad nejzajímavějších inscenací přehlídky. Nejprve školní divadlo **ZŠ Pavlovská** v Brně s názvem **Brahma zaplať** uvedlo asi derniéru své hry **O nejvyšším božském tajemství**. Je obdivuhodné, jak soubor doká-

DDS Kamarat Martin / Cirkus Parazol
Foto: Archiv Brnkání

že pracovat s více než 30 dětmi a jejich učiteli, s živou kapelou na jevišti, zvládnutými několikahlasými sbory, místy velmi nápaditými divadelními znaky (např. šachová bitva), a to v podmínkách sídlištní základní školy. Pokud bereme toto v úvahu, jsme pak schopni odpustit některé divadelní nedostatky – problematickou znakovost, potřebu silnější dramaturgické práce, některé herecké výkony.

Kamarat z Martina a **Cirkus Parazol** – klauniáda na jevišti v příběhu čtyř klaunů, kterých se chytila Smůla, a cirkusu, ovládaného despotickým Ředitelem. Cirkusové výstupy, žonglování, tanečnice, komunikace s diváky, radost v hledišti i na jevišti – tak by se dalo stručně charakterizovat toto představení.

Eštesmesanedohodli Nitra a jejich **Gilgameš** byly divadelním zážitkem jiného druhu. Naprosto čistý, vycizelovaný tvar příběhu o Gilgamešovi, sdělovaný pomocí masek, pohybu, dřevěných rámů, zvuků a hudby byl ukázkou velmi dobré, dramaturgicky připravené a režijně vedené práce s dětmi, což diváci ocenili nadšeným potleskem.

Závěr tohoto bloku představení byl opět na domácím souboru **Brnkadla**, tentokrát na jeho nejstarší části **Mladíci a Spol.,** která už se poněkud vymyká věku účastníků Brnkání. Příběh inscenace **Koně se přece střílejí** se odehrává na tanečním maratónu, kde dlouhých 46 dní tančí, žijí, milují se i nenávidí účastníci soutěže. Je příběhem o manipulaci a zneužívání, o nekonečných televizních soutěžích, o lásce a smrti a Brnkadla se s ním letos zúčastnila národní přehlídky studentských divadel Prima sezóna v Náchodě.

Sobota začala opět dílnami. Tentokrát přibyly masky Míši a Břéti a také hra s textem Jarky Doležalové. Odpoledne začalo představením dalšího souboru školního divadla **ZŠ T.G.M. z Moravských Budějovic** přivezla inscenaci **Čert a Kristýnka**. Jednalo se o pohádku z dob minulých, ztvárněnou velmi ilustrativními prostředky, a to jak po výtvarné, tak i herecké stránce. Soubor teprve vykročil na cestu k divadlu a snad pro něj bude účast na Brnkání inspirací v hledání jiných, divadelnějších cest.

Brepty ze Sněžného jsou tradičním účastníkem Brnkání. Letos přivezly dvě inscenace – **Ženy, ženy…** a pokus o commedii dell' arte **Setkání v Anconě**. Obě měly společné rysy, a to nedostatek režijního vedení, tápání v prostředcích, pokus o zcela samostatnou práci dětí, a tím nedostatek jednotících prvků. **Ženy, ženy…** jsou improvizací skupiny dívek, z níž už se však bohužel vytratila novost hledání a nalézání nápadů, a tak zbývá jen několik málo divadelních momentů. **Setkání v Anconě** je divadelně výše, přesto však na komedii vyvolává pramálo smíchu – divák se ztrácí v postavách, jejich vztazích, spletitém ději, ale třeba se vše časem usadí a herci si začnou ve svých rolích hrát a užívat. Dalším tradičním účastníkem Brnkání je **ostravské Dividlo,** zastoupené tentokrát oddílem **Napotřetí** a ukázkou připravované inscenace **Nejen Vasilisa**. Zajímavé zpracování, využívající výtvarné ztvárnění sester a macechy, Baby Jagy i dalších postav, živá hudba na jevišti, množství nápadů – to vše je zajímavým příslibem zářijové premiéry.

Hotovou inscenaci, využívající folkloristických motivů v kostýmech, hudbě i verších, přivezla **ZUŠ Břeclav**. Jejich **Šibeničky**, příběh dvou neprávem oběšených sester, je skvostnou ukázkou práce s rekvizitou, symbolem, znakem…

Posledním představením Brnkání byl **Chlapeček a užitečná věc** brněnského romského souboru **Terne chave**. Text **Daisy Mrázkové** se stal prostředkem pro jejich práci na divadelním tvaru. Otázkou je, nakolik jeho myšlenkám tyto děti skutečně rozumí a nakolik je skutečně jejich vlastní výpovědí o světě.

I desáté Brnkání bylo zakončenou happeningem všech účastníků, tentokráte na téma uplynulých ročníků. Na jevišti se postupně objevovaly postavy předcházejících happeningů, které zapojovaly účastníky do svých výstupů a spolu s nimi tak vytvářely kaleidoskop deseti let Brnkání. Nakonec přišla sprcha dětským šampaňským a pak už jen loučení a rozjezd domů.

Uplynulo deset let s Brnkáním. Tím nejcennějším na této přehlídce se mi zdá být zapojení našich souborových dětí – Brnkadel – do veškeré organizace přehlídky. To, že si postupně jednotlivé oddíly předávají štafetu a desetileté děti se pak po celé čtyři dny starají o své hosty z celé republiky, ale také už i z Německa, Řecka, Slovenska či Polska, je obrovským přínosem pro celý soubor. O navázaných kamarádství a láskách ani nemluvě. Brnkání je přehlídkou o dětech a pro děti a je mi ctí, že mohu být – i díky ochotě CVČ Lužánky, podpoře Ministerstva kultury ČR, Statutárního města Brna, Jihomoravského kraje i mých kolegů ze Střediska dramatické výchovy – každoročně při tom. Jedenácté Brnkání je před námi a my všichni vás na ně srdečně zveme. Za rok v červnu v Lužánkách!

Petra Rychecká

35 LET SVAZU ČESKÝCH DIVADELNÍCH OCHOTNÍKŮ

1968 - 2003

Spolkové hnutí divadelních ochotníků, mající své počátky ve druhé polovině devatenáctého století, bylo v roce 1950 umrtveno Soběslavským plánem ministerstva kultury a osvěty. V polovině šedesátých let dvacátého století se začaly uvolňovat politické poměry natolik, že sílící zájem o vytvoření dobrovolné zájmové organizace divadelních ochotníků dosáhl v roce 1968 úspěchu a na 38. Jiráskově Hronově byl položen její základ. Tím vyvrcholilo dlouhodobé volání po organizaci, která by nahradila zrušené ÚMDOČ a Svaz DDOČ. Situace se podstatně změnila vstupem vojsk Varšavské smlouvy. Přípravnému výboru se přesto podařilo novou organizaci zaregistrovat u ministerstva vnitra a ustavující konferenci svolat 10. srpna 1969 na Jiráskově Hronově. V normalizačním období narůstal rozpor mezi chtěným a možným, ale svaz existoval a žil.

Přes veškerou snahu českých amatérských loutkářů se nepodařilo zaregistrovat Svaz amatérských loutkářů jako samostatnou organizaci. Tak došlo 2. prosince 1972 ke včlenění loutkářů do existujícího Svazu českých divadelních ochotníků. Vznikla Skupina amatérských loutkářů (SAL), autonomní složka SČDO. Tím byla posílena obě zájmová hnutí a od toho dne obě složky amatérského divadla velmi úzce spolupracovaly a usilovaly o rozvoj hnutí. Hledaly takové cesty, které dávaly co největší možnosti souborům a jednotlivcům. Mnozí občané, když jim byla jakákoli činnost znemožňována, vstupovali do divadelních souborů a do svazu, kde nacházeli možnost seberealizace.

Na území České republiky pracuje v současné době sedm oblastních organizací svazu. Severní Moravu pokrývá kolektivní člen svazu, Divadelní centrum Podbeskydí. Východní Čechy jsou doménou samostatného Volného sdružení východočeských divadelníků, s nímž SČDO spolupracuje na divadelních aktivitách. Kolektivními členy svazu jsou také ochotníci a loutkáři tělovýchovných organizací Sokol a Orel.

VE ZKRATCE NEJVÝZNAMNĚJŠÍ SVAZOVÉ AKTIVITY

VZDĚLÁVÁNÍ

- *SCÉNOGRAFICKÁ ŠKOLA SČDO* v letech 1976-1979, absolvovalo 40 posluchačů, vysoká úroveň, samostatná expozice na Pražském Quadrinale 1979 v Městské knihovně a v roce 1983 ve Vinohradském divadle.
- *REŽISÉRSKÁ ŠKOLA SČDO* - tři běhy v letech 1981-1983, 1987-1988 a 1991-1992, absolvovalo 60 režisérů, ustaven Klub režisérů SČDO.
- *PRACOVNÍ SEMINÁŘE*
- třináct ročníků rozborových seminářů v rámci Jiráskova Hronova (1990 - dosud), lektor Jiří Hraše, vedoucí Dušan Zakopal;
- jedenáct ročníků tématického semináře - dílny v rámci Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou (1992 - dosud), lektoři Jiří Hraše, Dana Musilová, vedoucí Dušan Zakopal;
- pět jednorázových kursů scénického svícení v různých místech republiky (1996 - dosud), lektor Václav Müller;
- jednorázové tématické dílny lektora Petra Scherhaufera;
- inscenování v nepravidelném prostoru;
- scénář autorského divadla.

SOUTĚŽE A PŘEHLÍDKY, JEŽ VYHLAŠUJE SČDO

- *POHÁREK SČDO*, memoriál Zdeňka Kokty, soutěž monologů a dialogů, později i individuálních výstupů s loutkou, v letech 1973-1978 jako krajská akce, od roku 1979 celostátní akce postupně v různých místech: Pardubice, Hlinsko, Přerov, Olomouc, v současné době Velká Bystřice u Olomouce, před národním kolem výběrové přehlídky ve všech oblastech SČDO, Volném sdružení východočeských divadelníků a Divaledním centru Podbeskydí.
- *KANDRDÁSEK SČDO*, memoriál Bedřicha Čapka, soutěž monologů a dialogů a do roku 2002 i skupinových vystoupení dětí a mládeže ve věku od 8 do 18 let, národní přehlídka v Čelákovicích, pak v Brandýse nad Labem, výběrové přehlídky v oblastech.
- *JEDNOAKTOVKY SČDO*, memoriál Ládi Lhoty, soutěž jednoaktových her k oživení zájmu o tuto oblast dramatiky. Přehlídka poprvé v roce 1983, poté v tříletých intervalech 1986, 1989, 1992, 1995 v Želči u Tábora a dále ve dvouletých intervalech 1998, 2000, 2002 v Holicích. Výběr prováděn ve všech oblastech a na přehlídkách Stronzo v Moravské Třebové a Kaškova Zbraslav.
- *Tématická přehlídka ve Štramberku*, v roce 1987 autorské divadlo, 1988 hudební divadlo, 1989 díla bratří Čapků.
- *Divadlo jednoho herce SČDO, memoriál Slávky Trčkové*, soutěžní přehlídka velmi náročného dramatického oboru v letech 1993, 1995, 1997 v Čelákovicích, v roce 1999 v Plzni, 2001 v Kaznějově, delegace převážně z regionálních přehlídek.
- *KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM*, soutěž venkovských divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou. V roce 2002 již XXXIII. ročník.

EDIČNÍ ČINNOST

- příležitostně jsou vydávány *metodické listy*, např. k hodnocení soutěží POHÁREK SČDO, k soutěži jednoaktových her, k dramatizaci literární předlohy a pod.;
- první a druhý *sborník ochotnických souborů* s více než stoletou činností;
- *sborník loutkářských souborů* s padesátiletou a delší činností;
- *Světlo v rukou režiséra* - praktická příručka autorů dvojice Václava Müllera a Rudolfa Felzmanna o scénickém svícení určená technikům i režisérům (vydáno ve spolupráci s IPOS-ARTAMA);
- *Mně sluchu dopřejte...* - sborník statí a přehledů konaných ročníků soutěže monologů a dialogů POHÁREK SČDO autorů Miloslava Kučery a Jiřího Hraše (vydáno ve spolupráci s IPOS-ARTAMA);
- *Autorský zákon a ochotnické divadlo* - výklad zákona č. 121/2000 Sb. a další informace o právu autorském.

SPOLEČENSKÉ A DALŠÍ AKCE

- *společenské plesy SČDO* od roku 1973 osmnáctkrát na Žofíně v Praze;
- *ochotníci Národnímu divadlu*, brigádnická pomoc při rekonstrukci Národního divadla v Praze v rámci Roku českého divadla (dvacet tisíc hodin zdarma);
- *putovní výstavy fotografií* z jednotlivých soutěží svazu, *výstava o činnosti českých ochotnických souborů v Chorvatsku, výstava kreseb a karikatur Dušana Grombiříka* z divadelního prostředí.

KLUB REŽISÉRŮ SČDO

- je zájmovým klubem členů svazu, kteří se programově věnují režii nebo se zajímají o vzdělání v této i jiných disciplínách ochotnické činnosti;
- je garantem výchovně-vzdělávací činnosti ve svazu.

ČINNOST AMATÉRSKÝCH LOUTKÁŘŮ

- je řízena vlastním vedoucím orgánem - Radou SAL;
- podílí se řadu let na přehlídkových akcích
- *Čechova Olomouc*, přehlídka tradičního loutkového divadla souborů z celé republiky;
- *Raškovy Louny*, přehlídka na počest zakladatele loutkového divadla v Lounech, Zdeňka Rašky;
- *Loutkářské letnice*, pokračování tradice z první půle dvacátého století, zrušená Soběslavským plánem ministerstva kultury a osvěty. Tradice byla obnovena v roce 1981 v Čelákovicích, poté přehlídka přenesena do Českého Dubu a od roku 2002 se moravská část koná v Přerově.

KONTAKTNÍ ADRESY

Předsednictvo SČDO
předseda
PhDr. Jaroslav Vyčichlo, nám K. Šternberka 128, 338 28 Radnice, tel. zam. 377 226 482
místopředseda
Ing. Dušan Zakopal, gen. Píky 12/2886, 702 00 Ostrava 2, tel. 596 612 995
místopředseda a předseda rady SAL (Skupina amatérských loutkářů)
Miroslav Ryšavý, K louži 9, 101 00 Praha 10, tel. 271 720 137
hospodářka
Hana Kalašová, Na Václavce 38, 150 00 Praha 5, tel. zam. 224 152 136
tajemnice
Ludmila Panenková, Dobrovského 122/1, 405 01 Děčín 1, tel. zam. 412 512 547
Oblastní předsednictva
Praha a střední Čechy - Zdeněk Fürst, Pod kostelem 288, 280 07 Mochov
oblast České středohoří - Ludmila Panenková, Dobrovského 122/1, 405 01 Děčín
Jizerská oblast - Ladislav Novák, Sportovců 748, 412 51 Lomnice nad Popelkou
Západočeská oblast - Alena Svobodová, Mrtnická 547, 331 51 Kaznějov
Jihočeská oblast - Josef Hejtmánek, náměstí Svobody 39, 387 01 Volyně
Jihomoravská oblast - Václav Müller, Kuldova 24, 615 00 Brno
Středomoravská oblast - Aleš Hořínek, ČSA 7, 783 53 Velká Bystřice
oblast Severní Morava - Ing. Dušan Zakopal, gen. Píky 12/2886, 702 00 Ostrava 2

Informaci zpracoval u příležitosti 35. výročí vzniku SČDO
Vlastimil Ondráček

OHLÉDNUTÍ...

MLADÝ OŘECHOV MEZI STOLETÝMI

Letos si připomíná sto let od založení jeden z předních amatérských souborů u nás - Ořechovské divadlo. Vstupuje tak do společenství nadšenců, jejichž vklad si s úctou vždycky budeme připomínat. Ale hovořit o tomto souboru jako o stoletém starci se člověku příčí a také čtenáři Amatérské scény a účastníci přehlídek mají jistě tento soubor spojen spíše s rozmarným dováděním, s mládím.

Tak jak ono to s těmi stoletými narozeninami Ořechovského divadla vlastně je. Dnešní obec Ořechov vznikla v roce 1946 sloučením tří do té doby samostatných obcí Ořechova, Ořechoviček a Tikovic. V každé z nich v tom na zakládání ochotnických souborů úrodném období hráli ochotníci. V II. díle Místopisu českého amatérského divadla ve vší stručnosti zaznamenáváme tyto události. Místo tirád, místo dlouhých řečí, přetiskujeme vybrané části Místopisu. Však si moudrý čtenář jistě uvědomí do jaké míry je Ořechovské divadlo svázáno s tradicemi, jakým mezníkem byl rok 1976, kdy ve svém rodném ochotnickém souboru začal pracovat režisér, výtvarník a hudební skladatel Vlastimil Peška, jehož inscenace ozdobily řadu celostátních přehlídek, a kam všude vyrazily reprezentovat české amatérské divadlo do zahraničí.

OŘECHOV, viz též OŘECHOVIČKY, TIKOVICE, o. Brno-venkov Heslo je doplněno brázky z inscenací: Nestroy: Lumpacivagabundus, 1978; Tyl: Nové Amazonky, 1988; Longen, Peška: Umrlec a trestanec aneb Fraška přímo aktuální, 1994; Vlastimil Peška a Jaroslav Wykrent: Cvokstory aneb CVOXX.ST.ORY. 1895 ve spolupráci Leoše Janáčka a manželů Bakešových folklorní pásmo Královničky. 1897 první zmínka o ODi, Žampion a Veselý nebožtík. Do 1942 Katolická omladina, Orel, Jednota legionářů, Národně socialistická mládež. 1942 všechny nuceně splynuly pod Čtenářsko-divadelní spolek Komenský. 1948 změněn název na DS Tyl, 1951 na Tylovo divadlo OB. 1952 se při sloučení obcí Ořechov, Ořechovičky, Tíkovice, sloučily i DS, vzniklo těleso o 100 členech. Divadlo přestavěno ze staré stodoly, 1972 přeměněno na kino. 1965-1975 DS nečinný. 1960 insc. Slib za pecí, 1960-1963 působila odnož Mladá scéna, s ní spolupracovali vojáci místní posádky. 1965-1975 jen drobné, nediv. akce. 1975 obnovena činnost Tylova divadla OB, zah. Mordová rokle. Od 1976 r. Vlast. Peška, vytvářel divadlo s osobitým insc. stylem, od konce 80. let jeden ze špičkových DS českého amatérského div. Vrcholné insc. 1992 Lucerna aneb Z kroniky Ořechovského divadla, 1994 Umrlec a trestanec, 1995 Bylo nebylo aneb Jak Švédové L. P. 1645 Brno marně dobývali, 1997 Mamzelle Nitouche-ky aneb Láska kvete v každém věku. Od 1993 název Ořechovské divadlo.

„Vlastíku, ty hraješ na housle, budeš hrát policajta." Tak začalo mé působení v ořechovském divadle. Vlastimil Peška, AS 1986, č. 8, s. 10.

Účast na celostátních přhlídkách

1978 KDP - Tylovo divadlo OB, Nestroy: Lumpacivagabundus
1985 KDP - Tylovo divadlo OB, Taller: Komedie o chytrosti
1986 KDP - Tylovo divadlo OB, Brandon-Thomas - Peška: Ať žije Charleyova teta
1987 KDP - Tylovo divadlo OB, Jarry - Peška: Ubu králem aneb Sen Václava Kubuly
1988 KDP - Tylovo divadlo OB, Tyl - Peška: Nové Amazonky
1990 KDP, 1991 JH - Tylovo divadlo OB, Kovalčuk: Ondráš aneb Komedie o strašlivém mordu
1992 KDP, DT, JH - Tylovo divadlo, Jirásek - Peška: Lucerna aneb Z kroniky ořechovského divadla
1993 KDP, 1994 JH - Ořechovské divadlo, Longen - Peška: Umrlec a trestanec aneb Fraška přímo aktuální
1995 DT, KDP, JH - Ořechovské divadlo, Peška: Bylo nebylo aneb Jak Švédové…
1997 KDP, DT, JH - Ořechovské divadlo, Hervé – Milhac – Peška: Mamzelle Nitouche-ky aneb Láska kvete v každém věku
1999 KDP - Ořechovské divadlo, Peška - Wykrent: Cvokstory aneb Cvo XX. st. ory
2000 DT, FEMAD, KDP, JH - Ořechovské divadlo, Tyl: Strakonický dudák
2001 DT, JH - Ořechovské divadlo, Peška - Wykrent: Cvokstory aneb Cvo XX. st. ory

Zahraniční reprezentace

Tylovo divadlo: 1988 Maďarsko, Kazincbarcika, Mezinárodní festival Horvátha;
1996 SRN, Friedrichshafen, 12. Theatertage am See; 1998 Švýcarsko, Thun;
1995 Švédsko, turné po pěti městech.

INFORMACE pro MČAD: Přehled spolků v obcích okresu Brno-venkov zprac. SOkA

Rajhrad. Rkp. 1999. 5 s. kART.
CČAD, s. 204, 205, 318, 358, 362, 369, 402, 404; obr. s. 320: Vlastimil Peška, muzikolog, hudebník a režisér Tylova divadla z Ořechova; s. 359: Ronger Florimond Hervé, Henri Milhac, Vlastimil Peška: Mamzelle Nitoucheky aneb Láska kvete v každém věku, Tylovo divadlo Ořechov u Brna, úprava, režie a na snímku Vlastimil Peška, muzikant a představitel dvojrole Celestina - Floridora s L. Pehalovou jako Matkou představenou, 1997.
Divadlo na Moravě 4, s. 56; Smékalová.
HADAČOVÁ, Radka: Záznam údajů o činnosti amatérského divadla v Ořechově u Brna. Rkp. 2 s. kART.
JUBILEUM v Ořechově. 90 let ochotnického Tylova divadla. Podepsáno (vz). Svobodné slovo 20. 10. 1996, s. 8.
RICHTER, Luděk: Dospělí dětem. Strakonický dudák. Hromada 2001, č. XXXI, s. 33-36.
TYLOVO divadlo Ořechov našlo recept, jak vychovat diváka. Podepsáno hs. AS 1986, č. 8, s. 10-11.

OŘECHOVIČKY, m. č. obce OŘECHOV, o. Brno-venkov

Náboženské obřadní divadlo hráno v obci ještě v 19. stol. Ve 20. letech 20. stol. činný Čtenářsko-divadelní spolek Komenský, 1923 členem ÚMDOČ.

INFORMACE pro MČAD: Přehled spolků v obcích okresu Brno-venkov zprac. SOkA

Rajhrad. Rkp. 1999. 5 s. kART. DČD I, obr. s. 286: Smrtka (Ořechovičky, 19. stol.).

Ořechovské divadlo Ořechov / Vlastimil Peška: Po všem hovno, po včelách med. Inscenace byla nominována z KDP ve Vysokém n. Jiz. k účasti na Jiráskově Hronově 2003. Foto: Pavel Štoll.

TIKOVICE, m. č. obce OŘECHOV, o. Brno-venkov

1916 zal. DS ochotníků, od 1924 jako DS Vojan, působil do 1938. DO Orla. 1952 se do jednoho celku sloučily obce Ořechov, Ořechovičky, Tíkovice, sloučily se i DS, takže vzniklo těleso o 100 lidech se sídlem v Ořechově. Dále viz jednotlivé uvedené obce.

Bezpochyby úctyhodná bilance. Po pravdě řečeno posledních třicet let korunuje ořechovskou divadelní historii. Výsledky své práce dnes Ořechovští bohatě rozvážejí po celé zemi. Považte, jen v květnu hráli svá představení v Němčicích nad Hanou, dvakrát v brněnské Radosti, ve Znojmě, Strážnici a už se těší na letošní Jiráskův Hronov, kde uvedou svou poslední inscenaci Po všem hovno, po včelách med. Suma sumárum, po Ořechovských zbývá dosud jen med, med, med.

Jiří Valenta

P.S.

Od září už budete moci listovat v II. díle Místopisu. Jeho křest se uskuteční v pořadu Tobogan na ČR Praha v sobotu 20. září 2003 v 11 hod. Poslouchejte! Objednávejte!

OPAVSKÉ MLÁDÍ DIVADLU FANDÍ

Činnost literárně-dramatického oboru ZUŠ Václava Kálika v Opavě se úspěšně rozvíjí, což dokazují umělecké výkony zdejších žáků na veřejných představeních i vysoká ocenění, získaná na nejrůznějších divadelních a recitačních soutěžích. Za těmito úspěchy stojí trpělivá, poctivá a obětavá práce paní učitelky Daniely Pivovarči, která zde již 13. rokem předává mladé generaci své bohaté umělecké zkušenosti.

S hlubokou empatií a porozuměním vede své žáky k pochopení a citlivému vnímání dramatického umění, jehož prostřednictvím jim pomáhá zdokonalovat mluvený projev, odstraňovat vady řeči, poznávat sama sebe a rozvíjet svou osobnost, fantazii a schopnosti, o nichž mnohdy ani netušili, že je mají.

Není divu, že takto připravení žáci se pravidelně a úspěšně zúčastňují soutěží ZUŠ, literárních soutěží, soutěže Pedagogická poéma, recitačních soutěží mládeže středních odborných škol a dalších soutěží: Dětská scéna, Wolkrův Prostějov, Kandrdásek, Pohárek, Šrámkova Sobotka, Moravský festival poezie, Máte rádi Jaroslava Ježka, V+W?, v nichž získávají mnohdy i nejvyšší ocenění.

S velkým ohlasem diváků se setkala veřejná představení žáků: Svět je báječné místo, Malý princ a Ze života hmyzu. Muzikál P. Dostála a R. Pogody Výtečníci byl pro velký zájem diváků opakován po několik školních let, a to i s doprovodem živé kapely, tvořené z žáků hudebního oboru ZUŠ V. Kálika v Opavě. V rámci projektu „Uměním proti drogám" bylo nastudováno představení Duel, v němž se řešila otázka kudy vede správná cesta v komplikovaném životě člověka. Všechna zmiňovaná představení i scénické koláže Zvonek zvoní a Komedianti jedou, nastudované v posledních dvou letech, zhlédlo na tisíce diváků všech generací, zejména však mládeže základních a středních škol.

Opavským mladým divadelníkům se pod vedením jejich paní učitelky Daniely Pivovarči výborně daří navázat umělecký dialog se svými vrstevníky z řad diváků, z nichž mnozí se pak sami hlásí do opavského „dramaťáku". O této dobře fungující umělecké komunikaci svědčí i fakt, že více než polovinu žáků tvoří mládež nad 15 let a dvaceti osmi z nich se objevná cesta sebepoznávání prostřednictvím divadelního umění zalíbila natolik, že se rozhodli pro studium na odborných hereckých školách, aby se mohli divadlu věnovat profesionálně.

Samozřejmě, že není vše jen růžové, příjemné a dobré. Mladí divadelníci se v Opavě musejí vypořádat i se spoustou problémů, mezi něž patří například malé učební prostory a sál bez možnosti dostatečného větrání nebo klimatizace, takže při představeních v teplých dnech se mnohdy herci i diváci pořádně zapotí. Důležité však je, že neschází dobrá vůle, nadšení všestranná podpora a pochopení vedení ZUŠ v čele s panem ředitelem Vlastimilem Šemorou, který sám jako bývalý zanícený „ochotník" má k mladým hercům velmi blízko a vytváří pro jejich činnost velmi dobré zázemí s nejvyšší možnou materiální i duchovní podporou.

Úspěchy opavského literárně-dramatického oboru jsou tedy výsledkem spolupráce pravých lidí na pravém místě. Přejme jim, ať se jim jejich krásná a záslužná práce i nadále daří.

Libuše Kopičková

LDO ZUŠ Václava Kálika Opava / Mar Bajdžijev: Duel. Inscenace byla nastudována v rámci projektu Umění proti drogám. Foto: Archiv ZUŠ V. Kálika Opava.

TRADICE OCHOTNICKÉHO DIVADLA V OSTRAVĚ - VÍTKOVICÍCH

Na první list kroniky divadelního souboru z Dolu Jeremenko v Ostravě-Vítkovicích napsal 12. února 1949 jeho zakladatel Emil Podroužek: „Na paměť a na věčné časy ukládáme do své milé kroniky kytičku vzpomínek na nově založený ochotnický soubor". Divadelní nadšenci zkoušeli ve vytápěné autobusové zastávce u šachty. Kulisy a rekvizity si vyráběli sami. Již v dubnu 1949 uvedli premiéru zpěvohry Ondráš, pán Lysé hory.

V roce 1955 byl rekonstruován Závodní klub Jeremenko novým technickým vybavením jeviště, pro divadlo tolik nutným.

Uváděli především klasický repertoár, např. Kutnohorští havíři, Noc na Karlštejně, Lucerna, Paličova dcera, Ženitba, Vojnarka, Mikuláš Dačický z Heslova, Dámy a husaři, Gorali, také pohádky pro děti, zpěvohry apod. Celkem 61 premiér do r. 1993.

Spolu s ochotníky také vystupovali umělci věhlasných jmen jako Otomar Korbelář, jeho žena Eva Vrchlická, Eduard Kohout, Marie Glázrová, Vlasta Fabiánová, Josef Bek, Ella Šárková, Oldřich Lukeš, Radovan Lukavský.

Za dobu trvání divadelního souboru to byly tisíce hodin při zkouškách a stovky odehraných představení. Zajížděli do okolních obcí, účastnili se divadelních soutěží a přehlídek v regionu. Byly to výsledky činorodé práce herců, technického personálu, ale hlavně režisérů Emila Podroužka, Josefa Bobra a nejdéle Evžena Frydrycha. Důležitá byla také značná podpora Závodního výboru Dolu Jeremenko.

Před deseti lety v roce 1993, v rámci útlumu těžby v OKD a likvidací Závodního klubu nastal nucený odchod. Ochotníci našli útočiště i se svým částečným vybavením v Ostravě-Hrabové. Majitel restaurace „U lípy" s pochopením pronajal klubovnu a jeviště, což je hlavní předpoklad úspěšné divadelní činnosti.

Pod novým názvem „Divadlo U lípy" uvedli s velkým úspěchem zpěvohru J.K. Tyla s hudbou V. Trojana Paní Marjánka, matka pluku a veselohru se zpěvy R. Trinnera Moje žena není anděl. Obě v režii Evžena Frydrycha, který bohužel v r. 1995 náhle zamřel.

Následovaly další inscenace: Chudák manžel, Úsměvy a kordy, Na letním bytě, Není Zajíček jako Zajíček a dvě autorské hry od Michala Webera a Jaroslava Vrzala.

V současné době v režii Drahomíry Podroužkové, zkouší ochotníci veselohru Jana Havláska Nepožádáš o manželku bližního svého.

Členové Divadla U lípy z Hrabové jsou převážně mladí lidé různých profesí, ale společného zájmu „dělat" dobré divadlo a bavit občany svého regionu. Věří, že přes všechny problémy budou divákům rozdávat pohodu a radost. Jsou pro to rozhodnuti udělat maximum.

Drahomíra Podroužková

JAKO REŽISÉR NEJSEM EXPERIMENTÁTOR, JSEM SPÍŠE HLEDAČ, ŘÍKÁ O SOBĚ SAŠA GREGAR

Režisér, herec, dramatizátor, lektor, porotce, vysokoškolský učitel, funkcionář občanského sdružení, pořadatel a organizátor, novinář, kulturní úředník, tím vším je letošní, v pořadí třetí nositel Ceny MK ČR za rozvoj amatérského divadla, šedesátník Saša Gregar. Svou divadelní dráhu začal v rodné České Třebové. Druhou štací bylo Ústí nad Orlicí, třetí současné působiště Hradec Králové. Říká o sobě, že je napůl herec a napůl režisér, ale v divadle dělal vždy všechno. Poprvé na sebe upozornil v poslední třetině sedmdesátých let minulého století ve Studiu 02 v České Třebové. Stal se výrazným představitelem jednoho proudu českého amatérského divadla, označovaného jako interpretační. Jeho činoherní inscenace, především Daňkova Vévodkyně valdštejnských vojsk (1986, soubor Vicena Ústí n.O.), v sobě spojovaly tvořivou invenci s poctivým divadelním řemeslem, vyváženým ve všech složkách. Byť šly jinou cestou než autorské divadlo, také ony byly založeny na tématu jako osobním postoji k době, v níž jsme žili.

Vévodkyně byla nepochybně ve své době pozoruhodnou inscenací českého amatérského činoherního divadla. O deset let později, už v Hradci Králové, se vrátil i ke svému dřívějšímu nerealizovanému projektu a se souborem Jesličky udělal Macheath K. Superstar aneb Žebrácká opera – interpretaci Gaye, Brechta i Havla jako spojení klasického hereckého divadla s muzikálovou parodií. Pak zjistil, že v Jesličkách je nejvíce režisérů na čtverečním metru v Čechách, a spojil se s manželi Faltejskovými k projektu seniorského divadla. Návštěvníci Jiráskových Hronovů viděli deset jeho inscenací, další se hrály i na Šrámkově Písku, Dětské scéně i na Loutkářské Chrudimi.

Pro Volné sdružení východočeských divadelníků rediguje Hromadu, vymyslel největší projekt divadla pod širým nebem v rámci mezinárodního festivalu Divadlo evropských regionů, stál u vzniku dalšího mezinárodního festivalu Jazz jde městem. Zabývá se principy neziskového sektoru nejen jako kantor na královéhradecké univerzitě, ale i v praxi několika občanských sdružení. Zasedá v grantových komisích MK ČR, byl zvolen místopředsedou Festivalového výboru Jiráskova Hronova, několik let je předsedou Volného sdružení východočeských divadelníků. Těchto pár řádků nemůže postihnout všechny bouřlivé peripetie jeho života, jenž se s ním zrovna nemazlil. Pro minulý režim neměl vhodný původ, navíc se mu občas podařilo k něčemu se přimotat. Přesto si některé sny splnil. Říká, že za mnoho vděčí své ženě Nadě, která je jeho velkou oporou, konečně jako pracovnice Impulsu a tajemnice VSVD je v divadle rovněž po uši, i obě dcery z prvního manželství se ocitly v Praze blízko u divadla. V průběhu letošní Divadelní Třebíče si s ním AS povídala o tom, co bylo, je, co si myslí o současném amatérském divadle a jeho potřebách.

Sašo, kdo Tě přivedl k divadlu?

Tatínek a brácha. Nadšení ochotníci. Tatínek vypadal jako já dnes, byl taky malé postavy, ale hubeňour. V souboru oblíbený, hrával jen figurky, ale byl na to moc pyšný.

Chodil jsi se na něj dívat?

Samozřejmě, snad od čtyř, pěti let. V České Třebové bylo několik souborů, táta s brachou hráli ve všech. Jeden z nich byl sokolský, tělocvična se večer přeměnila na divadlo. A tatínek, řezník, tam měl propagační cedulku, která hlásala „Kdo se o své zdraví stará, nakupuje u Gregara!". V souboru působil slavný českotřebovský režisér Čeněk Kessler, místní veterinář. Secvičil třeba Sen noci svatojánské a já zíral jak puk – jak Puk skáče ze stromu na strom, prostě - zázraky. Někdy tenkrát jsem zřejmě poprvé ovlivnil divadelní umění - hrála se populární Arbuzovova Irkutská historie a já zůstal trčet vzadu za horizontem a nebylo úniku, než přes jeviště. Chtělo se mi moc čůrat, a tak mi nějaká herečka rychle přistrčila kbelík. Já konal a k tomu zněl z jeviště text - „temně hučí řeka Kama", lidi řvali smíchy, soubor málem potahovali za provokaci proti sovětskému autorovi.

Kdy jsi poprvé vystoupil?

Jako ministrant v Jiráskově Otci nesl jsem křížek v procesí. Snad mi bylo šest nebo sedm a divadlo mě hrozně přitahovalo, protože u nás doma se o ničem jiném nemluvilo, zkoušet se chodilo i třikrát-čtyřikrát týdně, a když přijela olomoucká opera, vždycky u nás přespával nějaký tenorista, táta taky rád a skvostně zpíval, maminka pekla skvělou „škváru", to byla buchta s borůvkama…

Jak do toho vstoupila škola?

Měl jsem štěstí na kantory. Už na základní škole jsme pravidelně hráli divadlo, každý rok pohádky. Zcela přirozeně to pokračovalo na gymnáziu, mimochodem můj profesor matematiky, Mirek Chudý, byl velký místní režisér a poprvé mě vzal na Hronov.

A co jsi v těch pohádkách hrál?

Do páté třídy jsem byl tlusté dítě, takže co jiného než třeba Trpaslíka ve Sněhurce, skřítka v pohádce O dvou Maryčkách, pak mám fotografii z jakési historické hry, kde jsem hrál odulé zlatovlasé páže, taky Plaváčka jsem si zahrál a Ondřeje v Dykově Draku. Ale to už jsem se povytáhl a zeštíhlel, nějakou dobu jsem byl ve třídě druhý největší, a pak v patnácti šlus.

Kde jste se školním divadlem vystupovali?

Tomu divadlu se říkalo „Národák", tedy

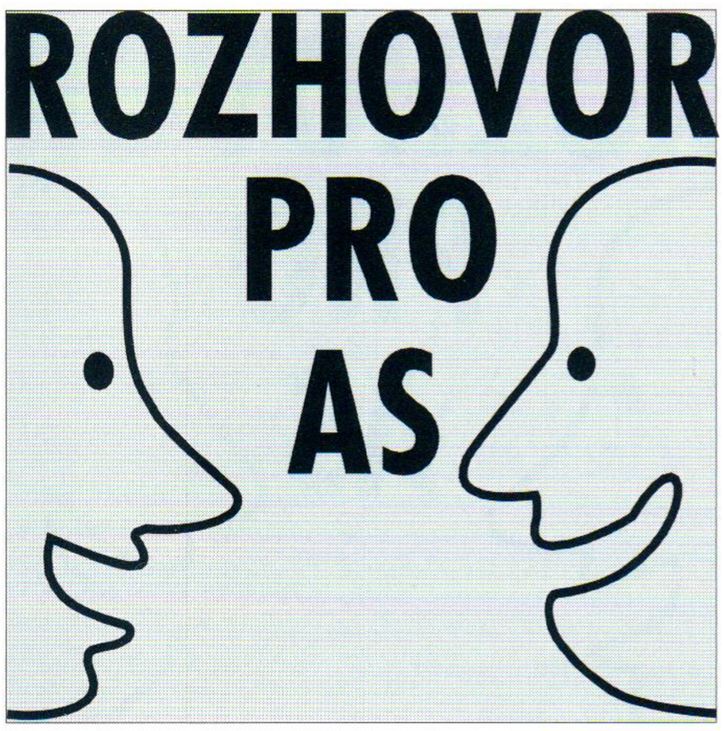
Národní dům, voněl tam mastix, šminky, byla tam krásná přítmí a děvčata se kulatila… Ale pořádné divadlo vypuklo až na gymnáziu. Každoročně premiéra, profesoři se střídali v režii, jezdili jsme s těmi kousky i na Slovensko, do Popradu, do „družebního" gymnázia. Ale dělali jsme i spoustu vlastních věcí, jednou za měsíc poetická pásma, večery jednoaktovek, estrádičky, kabarety, pantomimy, textappealy – byla to doba začátků Divadla na zábradlí, našeho velkého vzoru.

Co pro Tebe divadlo znamená?

Divadlo jsem vždycky považoval za svůj životní prostor, kde si člověk může přemýšlet o svém a po svém. Vyplnilo mi podstatnou část dětství a dospívání. Do roku 1989 jsem se navíc kvůli divadlu nemusel zabývat vztahem našeho socialistického státu k souostroví Burunda Urundi.

Dělal jsi přijímačky na divadelní školu?

Po gymnáziu jsem to chtěl zkusit na JAMU, ale uliční výbor seznal, že jsem pro vysokoškolská studia nežádoucí, táta byl totiž bývalý živnostník, tedy persona non grata, brácha čtyři roky sloužil u černých baronů, takže i já ostrouhal. Až poté, co jsem se odpoutal od rod-

ného města, jsem po určité době mohl alespoň na pedagogickou fakultu. Pravda, ještě na začátku mé pozdější krátké pedagogické praxe jsem zkoušel štěstí na pražské dramaturgii. Ale to už jsem byl ženatý a se závazky, a navíc nejistý, zda profesionální dráhu zvládnu. U zkoušek jsem se poprvé potkal s profesorem Císařem. Dobíral si mě, že si nemohu vzpomenout, jak se jmenoval první Korutanský na českém trůně – „no přece jako poručík Lukáš ze Švejka! Vážený! Zásadní neznalost!" A jel jsem domů.

Císař Tě vyhodil?

Ale ne, postoupil jsem do druhého kola, ale už jsem neměl chuť tam jet. Chtěli po mě, ať do čtrnácti dnů napíšu cosi o inscenační tradici Langrovy Dvaasedmdesátky v českých zemích a já si řek, k čemu by mi to bylo? Později Císař prohlásil, že jsem se tím zachránil pro amatérské divadlo.

To, že nedělám divadlo profesionálně, nepociťuji jako svůj životní problém. Kamaráda Rudu Faltejska to třeba mrzí i dnes, v sedmdesáti. Divadlo je pro mě úžasná relaxace, nikoliv tvrdý řemen. V divadle je mi příjemné setkávání s lidmi, kterým o něco jde. Vždycky jsem se v divadle na rozdíl od života cítil svobodný.

Čím jsi se vlastně po gymplu živil?

Abych mohl studovat, zadělal jsem si na „dělnický původ" a vyučil se zámečníkem. Ráno v pět jsem vstával na vlak do Chocně, ve čtyři odpoledne domů a večer do divadla - do Ústí n.O., kde jsem se potkal s prima partou a Bedřichem Jansou, tehdy studentem režie. Založili jsme „letní" divadlo, protože se celé léto zkoušelo. Po zkoušce půlnočníkem zpátky do České Třebové a v pět ráno zas do Chocně… Ale zahrál jsem si třeba Benjamina v Milencích z kiosku, v Cestě kolem světa - mým prvním kritikem byl tehdejší dramaturg Divadla Vítězného února v Hradci Králové, Jiří Valenta, jeden z dnešních editorů Cest amatérského divadla. Byl jsem tenkrát pyšnej, když napsal, že mezi hereckými výkony dominoval Paspartout v roli A. Gregara - ještě mám ty noviny schovaný.

Proč jsi nezakotvil v českotřebovském souboru Hýbl?

Byl to soubor velkých ochotnických hvězd a já měl pocit, že mezi ně nepatřím. Moc jsem o divadle četl, dělal pár studentských představení na „pajdáku", statoval v pardubickém divadle a když jsem se vrátil do Třebové, musel jsem si najít ansámbl a režírovat sám, bylo mi třiadvacet. První režií byla Past na myši A. Christie. Měl jsem takové převratné režijní nápady, jako že režisér potřebuje stolek uprostřed hlediště, aby mohl kouřit a lampičkou svítit do režijní knihy. Skákal jsem z hlediště na jeviště, několikrát spadl, a hulákal na herce, urazil bráchu, vyhodil osvětlovače… V Hýblu jsem pak hrál a režíroval o sto šest, Rumcajs měl čtyřicet repríz a Eva Machková mi tenkrát předala hodinky za vítězství v národní soutěži her pro děti. – Měli jsem s tím v roce 1971 jet na Hronov, byl právě jubilejní, komunisti slavili 50. výročí, a prý hrát k tomu o loupežnících by se nehodilo. Tak místo nás na Hronově hrál soubor Máj z Prahy pohádku O veselém hrobaři.

Chtěl jsem pak v Hýblu založit jakési studio mladých, ale v radě starších to neprošlo. Tož jsem si založil „privátní" Studio 02 a secvičil Calábkovu Hru o životě a smrti doktora Fausta - třicet lidí, většina stála na jevišti poprvé. Ale to už jsem měl za sebou svůj první Jiráskův Hronov – s Volodinovou Dulcineou z Tobosy. Faust byl taky na Hronově, s parafrází Komedie omylů jsme byli na Šrámkově Písku i na „salonu odmítnutých" v Poděbradech.

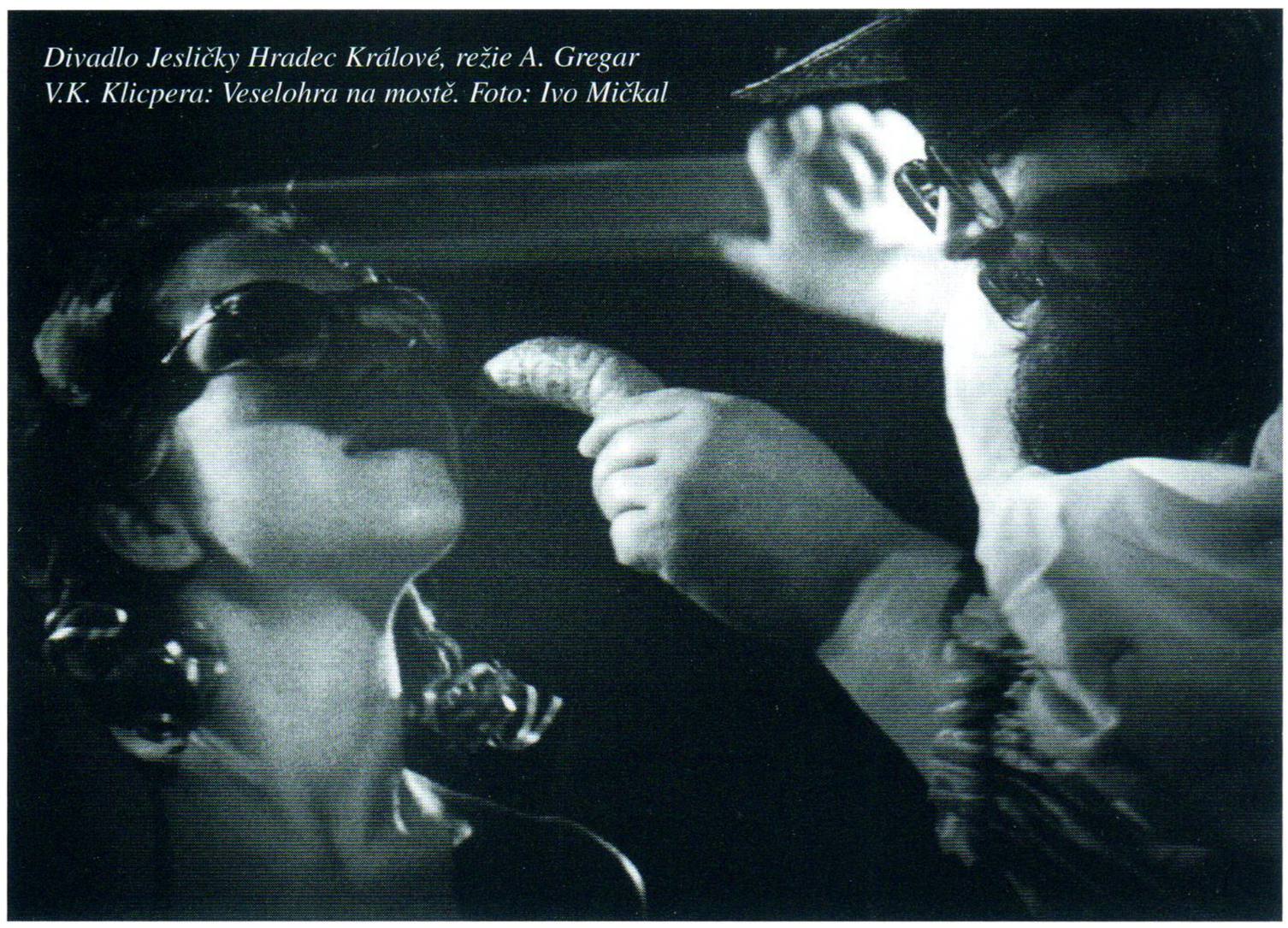
Pracoval jsi na sobě, vzdělával se apod.?

V době normalizace jsem nesměl učit. Šestnáct let jsem strávil v propagaci. Práci jsem zvládal za dvě hodiny, zbytek věnoval divadlu, což byla výborná kompenzace. Ale chtělo to něco víc. Takže pár seminářů s Vaškem Martincem, kluby na Hronově a kolem roku 1978 Východočeská lidová konzervatoř v Hradci Králové - učili nás profesoři Císař, Štěpánek, psycholog Pepík Vinař a člověk si utřídil spoustu informací, leccos si zkusil. Měl jsem taky pořádnou divadelní knihovnu, konečně, těžili z ní mnozí pozdější uchazeči o divadelní studium, např. kritik Zdeněk A. Tichý, režisér Filip Nuckolls, něco mně dodnes nevrátili, ale nevadí, já z ní už rozdávám sám.

Cos vlastně provedl, že Tě v době normalizace vyobcovali?

Bylo za tím samozřejmě divadlo, ještě v souboru Hýbl, v operetě Na tý louce zelený. Prý jsem pomlouval Rusy, prostě dramatický rok osmašedesátý… Mimochodem v tomhle nešťastném roce mě krátce před okupací vytáhli z kantořiny do okresního osvětového domu (mým krajským nadřízeným byl známý mediální poslanec Míla Kučera), taky jsem ve východních Čechách zakládal SČDO, a pak nás všechny z kultury rozprášili.

Studio 02 bylo úspěšné, dokonce jste se dostali do zahraničí. Najednou to skončilo.

Divadlo Jesličky Hradec Králové, režie A. Gregar V.K. Klicpera: Veselohra na mostě. Foto: Ivo Mičkal

Proč?

Po velkých tahanicích s úřady jsme jeli na festival do Vídně. Rakušané si nás vydupali. Na Graben, poblíž Štěpána jsme hráli Fausta. Studio udělalo pár dobrých inscenací a jednu blbou, Schmidtových Třináct vůní. Na Hronově jsme tenkrát hráli jakési „dvojutkání" - dva stejné tituly v jeden den proti sobě - s D 3 Karlovy Vary. Hráli jsme až po nich jako zoufalí, oni krásně zpívali, my v křeči, publikum na nás koukalo jako na pařezy, navíc pár lidem ze Studia po předchozím Hronovu, po Písku a Vídni stoupla malinko sláva do hlavy, a to mě otrávilo, skončil jsem. Soubor ale existuje dodnes a dodnes se taky kamarádíme.

Poté přišel soubor Vicena v Ústí nad Orlicí?

Chvíli jsem měl útlum a oni mě pozvali, abych si s nimi zahrál. V Ústí jsem navíc pracoval, miloval Roškotovu divadelní budovu a vlastně tam začínal s Jansou. Navíc jsem tady našel ve správnou chvíli správný lidi na hru, na níž jsem ve skrytu duše dlouho myslel – na Daňkovu Vévodkyni valdštejnských vojsk.

Jak Tě přijali?

Zas problém. Přišel Gregar a chtěl dělat divadlo nějak divně jinak. Rušil jsem kruhy tradičního souboru. Dokonce jsem se musel tenkrát zpovídat před šéfy souboru, zda jim to divadlo opravdu nechci rozvracet. No, ty jejich pocity byly asi oprávněné, Vévodkyně se hrála sedmdesátkrát, na čas soubor, který čítal na 70 lidí, zcela vyčerpala, ve Vévodkyni totiž hrála taková hodně potentní třetina. Ale Ústí na to dodnes vzpomíná s pietou.

Jak dlouho jste ji připravovali?

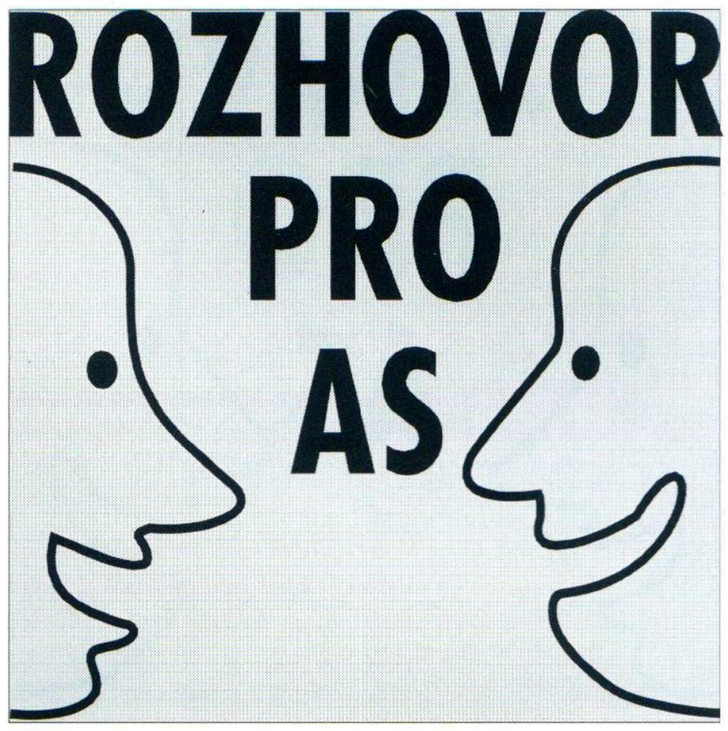
Víc než půl roku, ze začátku to šlo ztuha. Nikdy jsem nebyl experimentátor, spíš takový hloubač. Mám klasickou režisérskou duši, vymyslím to a hledám naplnění, tedy „realizuju". Samozřejmě je báječné, když k tomu najdeš kamarády, kteří jsou na stejné struně - moje dramaturgické úpravy vždycky respektovaly možnosti amatérského herce, jeho dispozice. Konečně, tak potom vznikala – už v Hradci Králové – Lavička.

Vévodkyni jsem „ušil" na možnosti ústeckého souboru, našel se ve formě divadla na divadle, velké věci jsme dělali z mála, bylo to vlastně jednoduché. Krvavé hadry na halapartnách, obrovská plachta, která lítá. Ta vznikla náhodou - soubor brečel, že se nebudou převlékat na jevišti, škemrali, abych vymyslel, za čím by se schovali. Pár dnů před premiérou jsem někde ve frcu viděl obrovskou haldu padákoviny. Tak jsem ji nechal sešít, a když jsem ji pověsil mezi dva štendry, ukázalo se, co ta věc umí. U amatérů spousta věcí vznikne spontánně, čas na zkoušení a experimentování je omezený. Ovšem zažil jsem i v Klicperově divadle, že jeden slavný pražský režisér tři dny před premiérou zrušil muziku a udělal novou. Vévodkyni jsme hráli po celé republice, byli s ní i v Belgii, v Litvě. V roce 1985 se začalo zkoušet, naposledy se hrála v devadesátém jako dobročinné představení, sháněly se tenkrát peníze na Rumunsko.

Jistě nebylo jednoduché na úspěšnou inscenaci navázat…

Chtěli jsme samozřejmě zase dělat nějakou velkou věc. Se skladatelem Pepíkem Zámečníkem jsme dali dohromady Gayovu Žebráckou operu. Téma mě léta přitahovalo – Gay, Brecht, Havel. Začali jsme zkoušet, ale nadšení doznívalo. Po dvou měsících to šlo do kytek, velký soubor podruhé nefungoval. Tak jsme secvičili Slavkinův Špatný byt – jak je lepší bydlet svobodně v plaveckém bazénu, než nesvobodně v pouťové střelnici. V roce 1988 mě ÚKVČ poslal spolu s Jardou Kubešem do Moskvy na Stanislavského seminář, mě za Vévodkyni, jeho za Maratón. Tam už frčela perestrojka, tady ještě tuhý režim. Viděli jsme skvělá divadla, pěkně řízná. Z Moskvy jsem si přivezl Slavkina - a doma zjistil, že existuje český překlad. V roce 1989 jsme to hráli v Hronově - a těsně před listopadem i na tehdejší „ruské" přehlídce ve Svitavách, kterou jsme původně chtěli ignorovat, protože místní politruci tam nechtěli pustit Slováky s Majakovského Horkou lázní. Jenže se k nám nikdo nepřidal, a tak jsme ze zlomyslnosti Slavkina zahráli, v bazénu vlhko, ale teploučko.

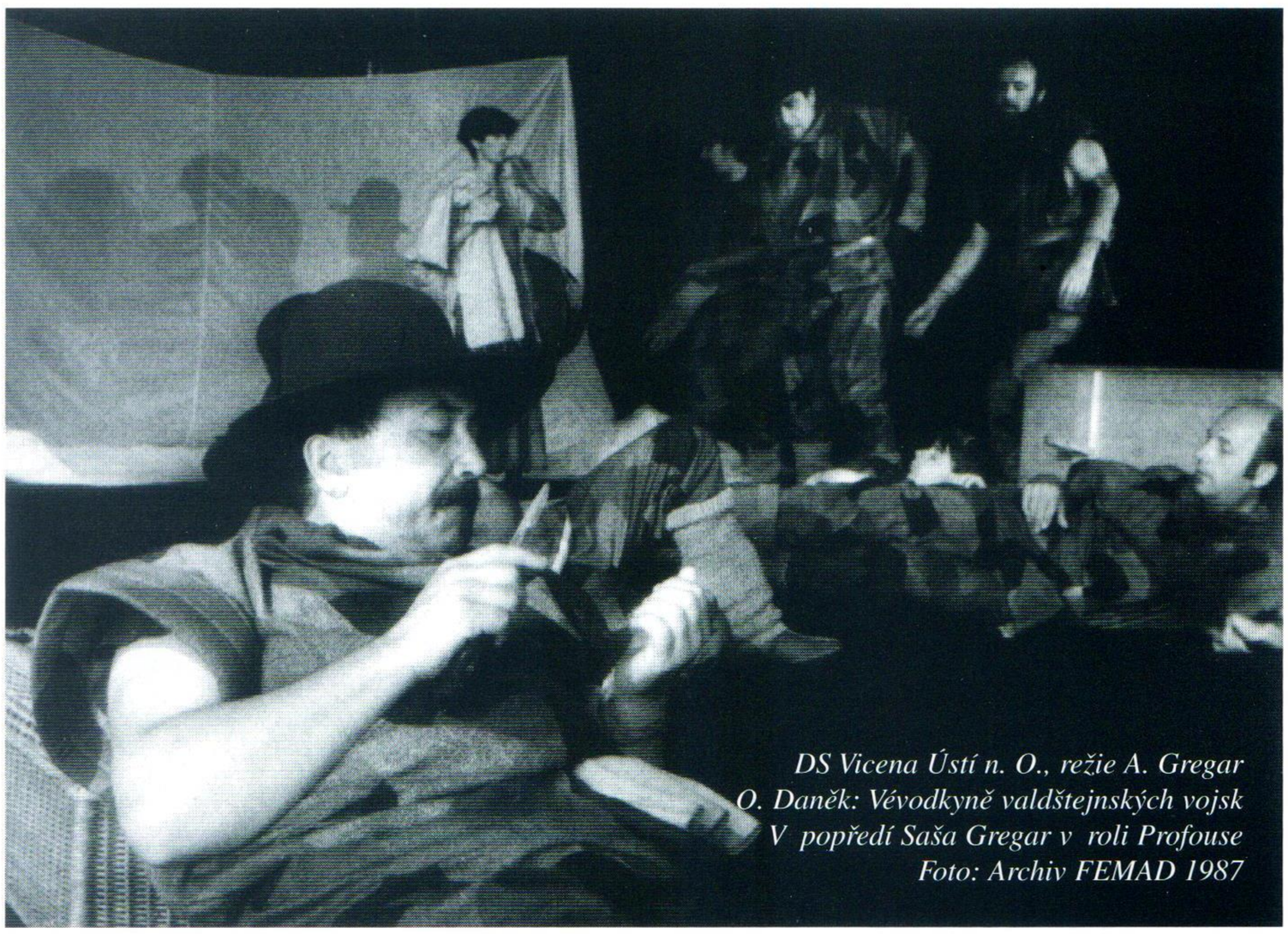
No, a pak se to převrátilo a nastal známý divadelnický útlum. Na podzim 1990 jsem znovu zkusil Žebráckou operu. Ale lidi mysleli na něco jiného a tolik mě zlobili, že jsem to po druhé repríze zrušil. Ústeckou labutí písní byl Aristofanův Ženský sněm, chlapi podnikali a ženské obsazení bylo krásné. V tom měsíci jsme pak ještě s Naďou stihli udělat pár ročníků Dětské scény a nakonec jsem se přesunul k novému zaměstnání v Hradci Králové, blíž ke kamarádům v Jesličkách, ke Klicperově divadlu, kde si dnes taky trochu zahraju. A jako rozcvičku jsem si tehdy dal příznačně Klicperovu Veselohru na mostě – tuhle mou dost razantní úpravu si pak z Hronova odvezli a přeložili Australané a o rok později tam taky hráli. A konečně se taky narodila ta zakletá Žebrácká opera - s Pepíkem Tejklem a Janou Portykovou v hlavních rolích. A taky jsem v Jesličkách učil krásná děvčata a projel s nimi českou

vlastí se Svatební košilí, no a pak byla Lavička s Fal-tejskovými, v Jesličkách totiž nebylo pro režiséry kam plivnout.

Můžeš přiblížit okolnosti vzniku Volného sdružení?

Začátkem prosince 1989 mi volal Ota Smrček z Prahy, že musím přijet na shromáždění ochotníků z celé republiky, že mě to vzkazuje Milan Schejbal. Řekl jsem, že nikam nepojedu, neboť revoluci dělám doma, ochotnictvo počká. Pak se o východní Čechy začaly přetahovat SČDO a nová ADA. Tož jsme si řekli, že ani ryba, ani rak. Že do toho půjdeme sami, to víš, ješitní Východočeši. A vznikla z toho silná organizace, je nás na pět set, počítám-li kolektivní členství, což nemá leckterá politická strana. Byl jsem prvním předsedou, ale jako převozník jsem veslo rychle předal Alence Exnarové a ta ho potom vrazila do ruky Honzovi Mertovi, ten to zatím táhl nejdéle. S Mirkou Císařovou jsme začali vydávat první čísla Hromady. No, a teď se mi předsednictví a šéfredaktorství Hromady jako bumerang vrátilo.

DS Vicena Ústí n. O., režie A. Gregar
O. Daněk: Vévodkyně valdštejnských vojsk
V popředí Saša Gregar v roli Profouse
Foto: Archiv FEMAD 1987

Sašo, dnes mnoho důvodů, proč dělat divadlo, pominulo. Ale lidé ho stejně dělají dál. Proč?

Protože se rádi scházejí a zabývají tím, čím by člověk měl, nebo čím by mohl být. Protože je přece krásné být na dvě hodiny kněžnou z Lucerny nebo panem Štorkánem a pak, po zkoušce nebo po představení si vypít pivo. Teď jsou plné i předzahrádky, protože televize lidi vyhnala do ulic.

Ale jde i o jiné věci. Lidi v amatérském divadle mají slušnou schopnost lidsky, společensky komunikovat, což všechny obory neumějí. Kolik divadelníků je třeba v místní politice (pokud nejsou právě ministry). Já jsem už třináct let „kulturním" úředníkem, kulturním účetním, jak říkám. Mám na starosti i grantovou politiku, vidím proto do zákulisí mnoha zájmových oborů, navíc učím o neziskovém sektoru. Příklad – naše sdružení VSVD žije z grantů – musíme sehnat peníze do půlmilionového rozpočtu, utratit je a vyúčtovat. Musíme být schopni to udělat, museli jsme se to naučit. Znám muzikanty, kteří se dožadují peněz, a když je nedostanou, pohrozí, že přestanou hrát. Muziku si občas někdo koupí, divadlo nikdo a lidé se stále udiveně ptají, zda hrajeme zadarmo. Asi je v tom cosi hlouběji citovějšího. A proto si myslím, že amatérské divadlo může i dnes lidi společensky kultivovat – a nejde jen o umění, estetiku, o morálku, jde prostě o kulturnost vůbec.

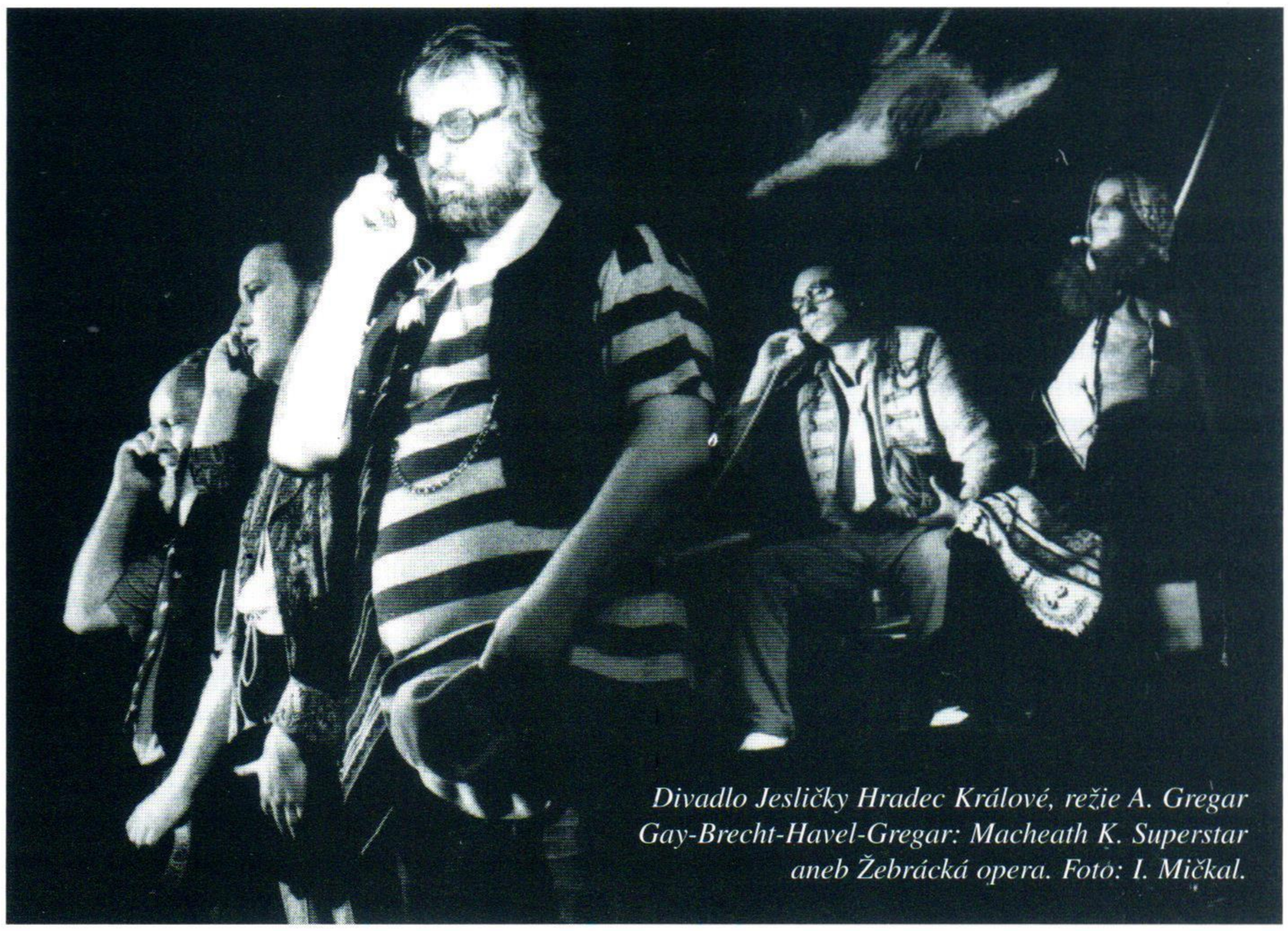
V sedmdesátých a osmdesátých letech jsme měli obrovské štěstí – amatérské divadlo přinášelo nové tendence, kuklili v něm mnozí (potenciální) profesionálové, kteří po převratu do umění zamířili. Ale někteří zůstali, Karel Šefrna je pořád zubařem.

Stále však platí, jak kdysi říkával Jirka Beneš, že ochotnické divadlo konzervuje práci profesionálů, a tak jeho hlavní proud i v současných poměrech zůstává stále výrazově i formálně stejný jako tzv. sousedské divadlo před sto lety. Protože není ničím jiným než výrazem sousedských vztahů. To si možná nepřipouštějí účastníci různých národních přehlídek. I dnes se leckde místní intelektuálové, např. v Kunvaldu - učitel, lékárník, manažer, počítačový expert - s nutkavostí scházejí a hrají divadlo. Byť jako za krále Holce, kolem „nápovědní boudy", paručky, koleje, malovaný kulisy. A pak na hradeckém festivalu nasáknou „současnými trendy", jedou domů nadšeně zkoušet Tři zlaté vlasy a skončí u paruček, kolejí, hradu z papundeklu…

Samozřejmě, že existují krásná, talentovaná a kumštovná divadla, jak se říká, „poučená" (ten termín nesnáším!), ale většina souborů divadlo dělá jako kdysi, což neříkám opovržlivě – i poctivý naivismus má své kouzlo.

Mohl bys vysvětlit, co myslíš tím, že amatérské divadlo je společenskou záležitostí?

V sousedském divadle mají divadelníci zásadní potřebu setkávání a chtějí se líbit domácímu publiku. Já takové divadlo miluju. Miluju, když jsou v sále kamna na uhlí, když se po představení komedianti sesednou, zpívají a častují se chlebíčky a koláčky. Ó, Miletíne! Na druhou stranu moc věřím ve školní a studentské divadlo, z něhož může leccos vykvést,

Divadlo Jesličky Hradec Králové, režie A. Gregar Gay-Brecht-Havel-Gregar: Macheath K. Superstar aneb Žebrácká opera. Foto: I. Mičkal.

třeba i talent, královéhradecké Jesličky jsou toho příkladem. U obou vrstev je spousta touhy, která snoubí společenské postoje s uměním nebo se ho jemně dotýká. Ochotnické divadlo už není troubou národa a šiřitelem osvěty, v době Blesků a Novy má ale smysl.

Říkáš, že sousedských souborů přibývá, systém přehlídek je však nastaven na kvalitu. Není to v rozporu?

Proč by mělo být? Systém zvyšující kvalitu se budoval v sedmdesátých letech, kdy šikovní lidé dokázali využít státních peněz na konzervatoře, dílny. A podívejme se na současný Hronov - ty stovky mladých lidí v dílnách mluví za všechno. Přesto však třeba Honza Merta nostalgicky vzpomíná, jak se jezdilo „vzdělávat" přímo do souborů. Dnešní dílny jsou fenoménem výjimečných příležitostí (Hronov, Šumperk). Zabývám se historií ochotnického divadla, vím, že ve dvacátých třicátých letech minulého století také toužili ochotníci po vzdělávání, učili se jevištní řeč, pohyb, svícení. Dnes je navíc zajímá myšlení divadlem. Naše sdružení také nabízí semináře, i když to mnohé soubory nevzrušuje. Ale dělat to i pro menšinu stojí za to.

A ještě toto. Divadelní soubory by se měly umět postavit na vlastní nohy a fungovat znovu jako spolky, tedy občanská sdružení. Kdysi to bylo zcela přirozené, nemyslitelné jinak. A znovu by se měly sdružovat do větších celků, k zásadnějším cílům, třeba k organizaci přehlídek, regionálních, plošných akcí. Proč by to měly dělat státní instituce? Stát by měl mít slušný dostatek peněz na jejich podporu, ale nemyslím si, že by měl přispívat na dekorace a na kostýmy. Jakýmsi prvkem, reprezentujícím onen státní nebo regionální zájem, je dnes ARTAMA či instituce podobné královéhradeckému Impulsu. I na této bázi už dnes lze mnohé zlepšovat a pozadu není ani obecní grantová politika, někde dokonce poměrně štědrá, jinde lakomá, hlavně tam, kde nedokážeme nic jiného než brečet.

Na jedné straně říkáš, že stát se do organizace ochotnického hnutí včetně přehlídek nemá plést, na druhé, že je dobře, že existuje ARTAMA jako státní organizace. Někdo může právem namítnout, že to stojí proti sobě.

Občanská sdružení včetně našeho nemají placený aparát, na rozdíl od západních „vyspělých" zemí na to ještě nemáme a členy souborů nebývají bohatí mecenáši. Hradecký Impuls proto zajišťuje takový servis různým občanským sdružením - královéhradecký kraj určitou formou naplňuje kulturní politiku, v níž se zavázal podporovat zájmové umělecké činnosti nejen granty, ale i institucionální formou. A je na lidech, jak formám této podpory sami dají své vlastním impulsy, směr a smysl.

Nepatříš k velkým příznivcům současného systému výběru na Hronov. Jak bys to chtěl jinak zařídit?

Hronov je multidruhová, multižánrová přehlídka. Proto princip nominací či doporučení z přehlídek národních náhle dostává trhlinu při konečném výběru v programové radě JH. Hledá se jakási vyváženost (samozřejmě jsou tu např. i kapacitní důvody). Jenže žádný z členů programové rady neviděl všechna představení a musí o nich hlasovat (!) na základě zprostředkovaných, ústních informací. Takže, buď plně svěříme odpovědnost do rukou porot národních přehlídek, jimž přidělíme limitovaný počet hracích termínů a nebudeme hledat za každou cenu vyváženost, nebo to udělejme jako Vladimír Hulec při Next wave: ať za dramaturgii jednotlivých (tématických) dnů odpovídá konkrétní člověk, který z Třebíče nebo z Písku, Prostějova i z jiných zdrojů vybere program na svou odborně kvalifikovanou odpovědnost. A zrušil bych programovou radu JH, stačila by chytrá a kreativní produkce. Naše VSVD připravuje pro Artamu určitý návrh.

Sašo, děkuji za rozhovor a gratuluji i za čtenáře AS k ocenění.

Připravila Lenka Lázňovská

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

INGMAR VILLQIST

Pod skandinávským pseudonymem Ingmar Villqist se skrývá dvaačtyřicetiletý polský historik umění, vysokoškolský pedagog, dramatik a režisér. Narodil se v Horním Slezsku, v městečku, které se sice od roku 1934 jmenuje Chorzów, Villqist ale vždy uvádí starý název. On i jeho divadlo Kriket jsou z Królewskiej Huty (Královské Hutě). Práci divadelníka Villqista výrazně ovlivňuje jeho vlastní profese. Po studiu dějin umění na Wrocławské univerzitě působí jako výtvarný teoretik a kritik, nějaký čas je ředitel galerie, zároveň přednáší na katedře teorie a dějin umění na Akademii výtvarných umění ve Varšavě. Blíže o Villqistovi se lze dočíst v AS 6 / 2002, v níž jsme věnovali dramaturgický pozorník jeho hře Helverova noc. O tomto autorovi a jeho díle viz též článek Lukasze Drewniaka Člověk ze Švédska v časopise Svět a divadlo č. 3 / 2003, str. 126. Krom jiného zde můžete číst:

„Situace předkládané dramatikem připomínají napjaté nitky spojující dvě osoby, které se chtějí od sebe vzdálit. Nitky jsou napjaté do krajnosti – ve zlomku vteřiny prasknou, jsou přervány, nezůstane po nich ani stopy. Ve snaze tomu zabránit Villqist v určité chvíli vždy porušuje princip pravděpodobnosti. Nebo možná neporušuje, ale nebezpečně se tomu blíží.“

Hra **Bez kyslíku**, autorem datovaná březnem 2000, je aktovkou ze stejnojmenného cyklu, obsahujícího v AS již prezentovanou Helverovu noc (v č. 6 / 2002), dále pak aktovky Lemuři a Kostky sádla.

BEZ KYSLÍKU

Překlad: Z polského originálu přeložil **Jiří Vondráček**.

Osoby: 2 muži + 1 žena - První muž – Lars (něco přes třicet, vysoký, štíhlý, vyzáblý, tmavovlasý); **Druhý muž** – Mag (něco přes třicet, silnější, menší blonďák); **Karla** (šestnáctiletá dívka, tmavé vlasy).

Místo děje: Ložnice dvoupokojového bytu.

Dramatik svou aktovku uvádí obsáhlou režijní poznámkou popisující uspořádání a vybavení bytu, navozující výchozí situaci hry: *„…Na posteli i na podlaze rozházené dětské hračky: řehtačky, medvídci, ale též slintáček, zmuchlaná plena, prázdná lahvička s dudlíkem – je vidět, že každodenní život obyvatel bytu je podřízen péči o malé dítě.*

Je pozdě v noci. Za zavřenými dveřmi do druhého pokoje slyšíme vytrvalý, hlasitý pláč nemluvněte. Chvílemi silnější, chvílemi slabší nářek se občas mění v řev a ten zas v jekot až do oněmění.

První muž sedí na posteli a dívá se na televizi s vypnutým zvukem, hraje si s ovladačem, přepíná z programu na program.“

První část hry je dialogem Prvního muže (dále jen Lars) a Druhého muže (dále jen Mag) neustále přerušovaný pláčem půlročního dítěte – děvčátka z vedlejšího pokoje. Dialog ozřejmuje jednak status domácnosti – rodiny, kterou tvoří dva muži a nemluvně, jednak rodinné role. Lars zaujímá roli výdělečně činného člena rodiny, který jí poskytuje potřebné ekonomické zajištění. Na Maga připadla role „matky v domácnosti“, jejímž středobodem zájmu je péče o dítě. Navzdory tomu, že jde o dialog dvou mužů, je otiskem situace prací unaveného otce, kterému není dopřán odpočinek pro pláč nemluvněte ani v noci a matky, přepjatě upnuté ke svému miminku na úkor vztahu ke svému životnímu partnerovi.

Tato situace narůstá do dimenze, v níž Mag nenaslouchá Larsovi a nevnímá jeho potřeby. Lars chce Magovi cosi sdělit, ale jeho nesčetné pokusy a prosby o vyslechnutí jsou Magem negovány. Až když se Larsovi podaří vyslovit, že chce komusi v klidu zatelefonovat z automatu, teprve tehdy Mag zpozorní. Lars chce půjčit od Maga auto, aby mohl telefonát uskutečnit u šest kilometrů vzdáleného benzinového čerpadla. Mag se počne chovat jako žárlivá manželka. Odmítá Larsovi zapůjčit své auto a podezřívá ho, že telefonát je jen záminkou k návštěvě pochybného baru u benzinového čerpadla, kde se schází homosexuálové. Lars nejdříve nechce říci komu chce volat. Posléze pod tlakem vysloví, že své šestnáctileté dceři Karle, s kterou se delší čas neviděl a která ho prosila, aby jí zavolal, a to i pozdě v noci.

Mag v obavě z kontaktu Larse s jeho bývalou rodinou, zejména však z toho, že by mohlo dojít k zpochybnění úřední legalizace stávajícího stavu, je stále útočnější. Projevuje se jako vyčítající žárlivec. Navzdory tomu, že Lars mu vysvětluje, že je Karla ve velice obtížném věku, že její vztahy k matce nejsou nejlepší a že jí nechce odmítnout potřebnou oporu, staví se Mag do pozice obránáře, uchylujícího se k citovému vydírání. Činí tak prostřednictvím připomínání čtyřletého vztahu, který byl pro oba partnery znovuzrozením, zejména však upnutím pozornosti k dítěti, které mají ve společné péči. Přitom se vyjeví jeho obdiv k jinému muži, k synovi ošetřujícího lékaře jejich holčičky. Naposledy dojde k výčitkám Maga vůči Larsovi za jeho vztah k jeho někdejšímu známému, hospitalizovanému na klinice, a za finanční podporu, kterou mu Lars poskytoval.

Lars: (měkce) To jsou moje peníze.

Mag: Chápu, už ne naše, ale jen tvoje. Náhodou, hloupou náhodou jsem se dozvěděl, že jsi platil nebo dosud platíš, nevím pobyt toho… na klinice. Loni v březnu jsi jim poslal, dobře si pamatuju, prázdný šek. A oni sem volali a všechno jsem se dozvěděl.

Lars: To už skončilo.

Mag: Nikdy to neskončilo. Nikdy.

Lars: On už… Už ne… Už to skončilo.

Mag: A to mě má dojmout? Je to snad moje povinnost? Říct, jak je mi líto, že shnil na klinice, že ho sežraly mikroby, stafylokoky, streptokoky a všechny ty bakterie, co můžou existovat bez kyslíku.

Lars: To bylo už dávno.

Mag: Já vím, že je to událost z minulosti. Z „prehistorie“, jak vždycky říkáš. Ale ta prehistorie proniká do současnosti. Víš? Do našeho dnešního života. Každou chvíli se hádáme o něco, co se zjeví jako mrtvá příšera z tvojí prehistorie.

Lars: To nemá smysl, takový rozhovor.

Mag: To je pravda. Nemá. Nejen tenhle rozhovor.

Lars: Já chci prostě jít ven.

Mag: Ano, ano. Ty PROSTĚ chceš jít ven. Ty musíš jít ven. Ten údajně tak důležitý rozhovor s dcerou, to je lež. Ty prostě musíš jít ven. Utéct. Nedokážeš být šťastný, normálně žít v jistotě. Musíš a chceš všecko zničit, pokazit. Naložit na sebe další balvan a potácet se životem… Až tě všechny ty balvany přimáčknou k zemi a nepohneš se už ani na krok.

Konflikt pokračuje a vrcholí provokující výzvou Maga, aby ho Lars uhodil. Ten nechce, zato je sám surově napaden. Šetrným způsobem ovládne fyzicky Maga. Lars se přitom chová jako člověk, vědomý si své fyzické převahy, který nechce ublížit. Mag pak právě naopak. Lars se snaží navázat kontakt, ale Mag si strká do uší ucpávky a nechce nic slyšet. Důrazně a náruživě, se zavřenýma očima, monotónně odříkává jako mantru: *„Mám tě rád – mám tě moc rád – mám tě rád…“* Konflikt vyústí v odchodu Larse.

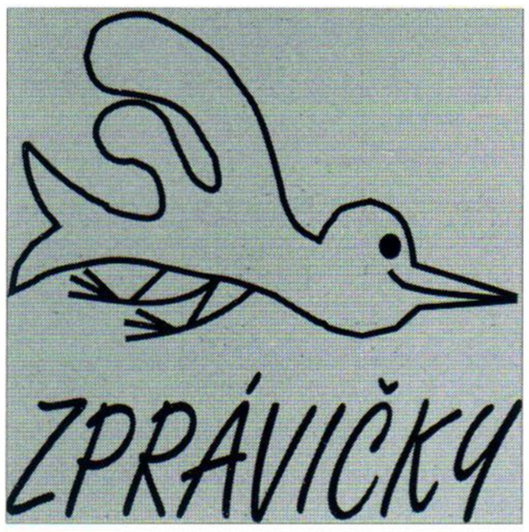
Křik dítěte náhle ustane, ale Mag to nevnímá do chvíle, než si vyndá ucpávky z uší. Poté přinese nemluvně do ložnice a ulehne s ním do postele. Klid je přerušen pronikavým zazvoněním telefonu, ale volající se neohlásí. Mag usíná za rytmického bubnování deště o plechový parapet. Pojednou se ozve tichounké, sotva slyšitelné klepání na vstupní dveře, poté hlasitější. Někdo bere za kliku, zazvoní. Dítě i Mag se vzbudí. Mag myslí, že se Lars vrátil a zve ho dovnitř. Vstoupí promoklá Karla s batohem a ptá se po otci. Mag jí oznámí, že s ní chtěl táta mluvit a jel proto telefonovat k benzinovému čerpadlu, že se brzy vrátí. Vyzve Karlu, aby si svlékla mokré šaty a jde jí uvařit čaj pro zahřátí. Karla sedí na batohu, je tak unavená, že chvílemi usíná vsedě. Chce si rozvázat boty, ale nemá sílu. Stahuje si jednu o druhou. Prohlíží si mokré ponožky, ale je jí všechno jedno, chce se jí spát. Mag ji nalezne dřímající. Chce ji rozepnout a svléknout promočenou bundu. Karla se probudí, poleká a chce utéci z bytu. Vnitřní zámek je ale zamčený. Mag jí vysvětluje, že jí chtěl sundat bundu, aby nedostala zápal plic. Představí se Karle a vyloží ji, že v bytě žije s jejím tátou a s dítětem. Ujišťuje ji, že táta za chvíli přijede, že se jí pokouší dovolat. Když Mag zjistí, že Karla utekla z domova a její matka neví kam, docílí toho, aby si dala sprchu a ulehla do postele.

Ráno při svítání zarachotí v zámku klíč a vstoupí Lars. Najde Maga a svou dceru spící na posteli. Mag se probudí s úsměvem na rtech a se slovy *„To jsi ty. To je dobře.“* Lars se omlouvá a vysvětluje, že musel jet až do centra města, protože se nemohl od benzínového čerpadla dovolat. Mag na to nereaguje a obrací pozornost k dítěti. Lars mu podává lahvičku s pitím a Mag dává nemluvněti napít. Do toho se probudí Karla, dívá se na oba muže, na dítě a pak se zahledí na Larse. Ten vyndává z tašky velké balení plenek na jedno použití. Hra končí. Těsně před oponou upozorní Mag Larse na to, že si oblékl naruby svetr.

Hra Ingmara Villqista Bez kyslíku vyšla tiskem v časopise Svět a divadlo č. 3/2003.

Dramaturgický pozorník připravil a napsal

Milan Strotzer

VYBRÁNO Z DATABÁZE IPOS

BRANDÝS NAD LABEM-STARÁ BOLESLAV (15 tis. obyv., okres Praha-východ): Ve dnech 12.-15.6. se na zámku v Brandýse nad Labem konala přehlídka amatérských divadelních souborů nazvaná Zámecké jeviště 2003. Šlo o nesoutěžní přehlídku souborů ze středočeského regionu, ale i z Prahy a dalších míst republiky. Celkem bylo na programu 17 představení různých žánrů, z toho 6 pro děti. Vedle her uznávaných dramatiků (Suchý, Čechov, Enquist či Molière) se objevily i texty z vlastní dílny. *(MF Dnes, 11.6.2003)*

DAČICE (8 tis. obyv., okres Jindřichův Hradec): Městské kulturní středisko ve spolupráci s městem Dačice, divadelním souborem Tyl, státním zámkem a městskou knihovnou uspořádalo ve dnech 11. – 26.7.2003 již tradiční festival divadelních a hudebních souborů Za dačickou kostku cukru. Z divadel byly na festival pozvány soubory Metro Praha s Kyticí K.J. Erbena, J. Suchého a F. Havlíka, soubor z Vyškova s muzikálem Tracyho tygr, DS Karla Čapka z Třešti s komedií Šťastný nový rok, Rádobydivadlo Klapý s inscenací Fajdraricie, DS DK Kroměříž s komedií J. Procházky Ještě jednou, pane profesore, Tyjátr na káře Sláfky Hozové s představením Přepestrá legenda o Kateřině panně, DS z Červeného Kostelce s Falettovou Zelňačkou. Na programu nechyběly inscenace domácích souborů – Tyláčku, který uvedl hru pro děti Jak Kašpárek naučil čerty zpívat a Tyla se současným maďarským bestsellerem, hrou Portugálie od Zoltána Egressyho. Tyláci navíc inscenovali Rekonstrukci vzniku kostky cukru aneb Jak paní radová o prst přišla. *(MS)*

DOBROVICE (3000 obyv., okres Mladá Boleslav): Divadelní přehlídka Pojizerské hry v Dobrovici nabízela divákům 13 představení v podání 11 souborů. Na jednu z nejstarších přehlídek amatérských divadel byly pozvány např. DS Klicpera ze Sadské, DS Erben z Miletína, DS K.J. Erbena Žebrák a další. Již 54. ročník přehlídky pořádal domácí soubor Dobrovít, který tento rok slaví 170 let své existence. *(Boleslavský deník, 15.5.2003)*

KOPŘIVNICE (24 tis. obyv., okres Nový Jičín): Ve dnech 6. a 7.6. se v Kopřivnici konal 3. ročník přehlídky Bedna, na které vystoupilo s 21 představeními 19 dětských a studentských divadelních souborů z kraje, např. domácí Stonožka, pánský soubor Semínko, Těleso X.Y., Bílá ponožka, Vendelín, Hrombidlo atd. Oba přehlídkové dny byly členěny do bloků podle věku herců. Bedna byla koncipována jako nesoutěžní přehlídka, kterou podpořil v rámci projektu Děti-Mládež-Volný čas Krajský úřad Moravskoslezského kraje, dále město a Poštovní spořitelna. *(Kopřivnické noviny, č.22, 2003)*

KOPŘIVNICE (24 tis. obyv., okres Nový Jičín), OSTRAVA (323 tis. obyv.): V Kulturním domě v Kopřivnici se 23.5. konal další ročník přehlídky studentského divadla, který zahájil ostravský soubor Lípa Slezská. Divadlo, vzniklé před 8 lety na gymnáziu v Porubě, se věnuje především experimentu (od živých obrazů přes pouliční divadlo až po netradiční módní přehlídky). Na přehlídce se také představil soubor V Soukolí z Havířova (vznikl v r. 1996). Kopřivnici zastupoval soubor Vendelín a přehlídku zakončilo divadlo Xnědku ze Vsetína. *(Kopřivnické noviny, 23.5.2003)*

KRALUPY NAD VLTAVOU (18 tis. obyv., okres Mělník): Ve dnech 4.- 6.6. pořádal kralupský divadelní soubor Scéna 3. ročník festivalu amatérského divadla Za vodou. *(Mělnický deník, 5.6.2003)*

MLADÁ BOLESLAV (44 tis. obyv.): Mladoboleslavské Divadýlko na dlani za grantové podpory Krajského úřadu Středočeského kraje a města Mladá Boleslav připravilo na dny 8. – 19. června 2003 divadelní festival nazvaný Léto na dlani. Na nádvoří mladoboleslavského hradu vystoupil pořádající soubor v inscenacích Bláznivá lokomotiva a Jeden den velkokněžny, navíc uvedl ve spolupráci s Muzeem Mladoboleslavska představení – exkurs do historie města, tentokrát do roku 1968, pod názvem Boleslav vzdorující. Pardubický soubor (a)MAŤÁK předvedl Cieslerovy Brejle, soubor z Mnichova Hradiště zahrál Charleyovu tetu Jevana Brandona Thomase, poděbradský soubor Jiří se představil s inscenací Moje žena není anděl. Bylo toho však v programu přehlídky daleko víc. Vystoupilo Divadlo z půdy Františka Pešána, uskutečnily se koncerty hudebních skupin, výtvarná dílna a vernisáž výstavy Ze života architekta. *(MS)*

NETOLICE (2700 obyv., okres Prachatice): V netolickém Muzeu JUDr. Otakara Kudrny byla 6.6. otevřena výstava, připravená ke 120. výročí založení tamního divadelního spolku Tyl. Při vernisáži byly předvedeny ukázky z některých představení souboru. *(Táborské listy, 5.6.2003)*

OSTRAVA (323 tis. obyv.): V DDM v Korunní ulici v Ostravě – Mariánských Horách připravilo Dividlo – divadelní studio Dramacentra na 24. června 2003 III. ročník přehlídky divadelních vystoupení mateřských škol Ostravy a okolí. Do programu byly zařazeny Perníková chaloupka dětí z DTPM při ÚSP Muglinov, Ostrava – Třebovice, pohádka Dlouhý, Široký a Bystrozraký MŠ Háj ve Slezsku – Smolkov, hudební zpracování pohádky O veliké řepě MŠ Klubíčko v Ostravě – Hrabůvce, vystoupení Polámal se mraveneček a hudebně ztvárněná Šípková Růženka z MŠ Pohádka v Ostravě – Zábřehu a Sůl nad zlato z MŠ Poděbradova v Moravské Ostravě. V představeních přehlídky vystoupilo více než 60 dětí. *(MS)*

PLZEŇ (169 tis. obyv.): Plzeňský Divadelní spolek Jezírko zahájil 30.5. již 3. ročník Křimických zámeckých divadelních slavností. Na přírodní scéně zámeckého parku rodiny Lobkowitzů v Křimicích (m.č. Plzně) se uskutečnilo 10 představení, např. Sen noci svatojánské a Lucerna. S myšlenkou hrát v parku přišel režisér a vedoucí spolku, který se nechal inspirovat Nebílovskou zámeckou slavností. *(Plzeňský deník, 24.5.2003)*

PRAHA: Ve dnech 30. a 31.5. se konal v Praze na Habrovce festival amatérského divadla a hudby, který organizovalo občanské sdružení Společnost bloumající veřejnosti ve spolupráci s farností při kostele Narození Panny Marie v Michli, Amnesty International a Unijazzem. Představily se např. alternativní bigbeat, divadlo pražských bezdomovců Ježek a Čížek, hudební formace Taliesyn, dětský romský soubor Čhavorikani luma z Neratovic, Čmukaři z Turnova a další. *(Rokycanský deník, 21.5.2003)*

PRAHA 12: Při Kulturním domě Novodvorská již řadu let působí Tradiční loutkové divadlo Zvoneček, které bylo založeno před 34 lety. V současné době má 15 členů, jimiž jsou studenti i zaměstnaní lidé, v některých případech jde o již čtvrtou generaci jedné rodiny. Soubor hraje pro děti, uvádí 2 představení týdně pro 240 diváků (sál má kapacitu 140 míst). Kromě klasických pohádek a repertoáru lidových loutkářů uvádí i maňáskovou hru ze 17. století a unikátní výstupy starých varietních loutek. *(Noviny Prahy 12, č.5, 2003)*

ZÁKUPY (2400 obyv., okr. Česká Lípa): 80. výročí vzniku českého divadla v Zákupech oslavili ve dnech 20. – 21. června 2003. Účastníci oslav si mohli prohlédnout výstavku fotografií, plakátů a kroniky DS Havlíček, ale také divadelní prostory, které má soubor k dispozici. Připravena byla též videoprojekce některých inscenací a divadelní představení. Součástí oslav byl krojovaný průvod, slavnostní večer, ocenění souboru a jeho členů, ukázky z tvorby DS Havlíček. Oslavy ukončil společenský večer. *(MS)*

KALENDÁŘ AKCÍ

SRPEN – ŘÍJEN 2003

15. – 24.8.	**Šumperk – Setkání mladých amatérských divadelníků** (dílny) a **Česko-slovenské setkání amatérských divadelníků**
21. – 24.8.	**Dačice – III. Dačické barokní dny,** přehlídka barokního divadla a hudby
21. – 24.8.	**Kuks – Theatrum Kuks**, festival barokního divadla, opery a hudby
23.8.	**Lipnice – Hradní hradovánky na Lipnici**, slavnost humoru (divadlo, hudba aj. atrakce)
září	**Chlumec – Klicperův Chlumec**, festival veselohereního amatérského divadla
září	**Brno, amfiteátr a hotel Přehrada – Festival na konci léta**, jihomoravská nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
září - listopad	**Ústí nad Orlicí, Česká Třebová, Dolní Dobrouč** – Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby
září - prosinec	**Hradec Králové – Dětské divadlo**, cyklus 4 víkendových praktických dílen
12. – 14.9.	**Libice nad Cidlinou – Divadelní babí léto**, nesoutěžní přehlídka a dílna divadla pro děti
18. – 24.9.	**Jičín** – 9. celostátní dílna dramatické výchovy pro pedagogy
16. – 19.10.	**Bechyně – Nahlížení**, celostátní přehlídka a dílna středoškolského a mladého divadla
2. – 5.10.	**Polička – Tvorba, tvořivost, hra**, 10. celostátní dílna komplexní tvořivé hry
říjen	**Brno, Olomouc, Plzeň, Praha – Pohádka a divadlo**, série 4 seminářů o pohádce lidové, literární a divadelní
říjen 2003 - květen 2004	**Praha – Základy dětského divadla**, celoroční kurz pro vedoucí dětských divadelních souborů a učitele
1. – 5.10.	**Boleradice – Divadelní sešlost**, IX. ročník regionální přehlídky divadelních ochotnických souborů
10. – 18.10.	**Vysoké nad Jizerou – Kurz praktické režie**, 1. soustředění dlouhodobého vzdělávacího projektu
10. – 18.10.	**Vysoké nad Jizerou – Kurz scénografie**, závěrečné soustředění
11. – 18.10.	**VYSOKÉ NAD JIZEROU – XXXIV. KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM, národní přehlídka venkovských divadelních souborů**
11. – 18.10.	**Vysoké nad Jizerou – Práce režiséra s hercem v teorii a praxi,** tematický seminář SČDO v rámci KDP
15. – 19.10.	**ÚSTÍ NAD ORLICÍ – TANEC, TANEC…, celostátní přehlídka scénického tance**
17. – 19.10.	**Praha – Podzimní setkání**, seminář uměleckého přednesu

as

AMATÉRSKÁ SCÉNA

